

Planavimo organizatorius	JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS
Plano pavadinimas	JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO KEITIMAS
Planavimo proceso etapas	RENGIMO ETAPAS
Planavimo proceso stadija	BENDRŪJŲ SPRENDINIŲ FORMAVIMAS (KONCEPCIJA)
Teritorijų planavimo lygmuo	VIETOVĖS
Teritorijų planavimo dokumento rūšis	KOMPLEKSINIO TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTAS
Objekto numeris	AT-24T-2261
Bylos (segtumo) žymuo	BP-02
TPDRIS dokumento numeris	K-RJ-47-24-250

ATESTATO NR.	PAREIGOS	VARDAS PAVARDĖ	PARAŠAS
Nr. TPV 0081	TERITORIJŲ PLANAVIMO PADALINIO VADOVĖ	ELEONORA KULNIS	
Nr. ATP 1682	PROJEKTO VADOVĖ	ANDŽELIKA KAŽIENĖ	

Plano rengėjai:	
	<p>UAB „Atamis“ Žirmūnų g. 139-319, LT 09120 Vilnius Įm. kodas 300564438</p> <p><i>Projekto vadovė</i> <i>Andželika Kažienė</i> El. paštas: a.kaziene@atamis.lt Tel.: +370 68674252</p>

Teritorijų planavimo dokumentą parengusių specialistų sąrašas:

Eil. Nr.	Pareigos	Vardas Pavardė	Parašas
1.	Projekto vadovas	Andželika Kažienė (ATP1682)	
2.	PDV	Žilvinas Grabauskas (TPV 0034)	
3.	PDV	Dalia Bagdonaitė	
4.	Ekonomistas	Artūras Makarevičius	
5.	PDV	Nijolė Kučinskienė (TPV 0080)	
6.	PDV	Jūratė Matuzienė	

TURINYS

1. BENDROJI DALIS	4
1.1. Bendrieji duomenys	4
1.2. Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo poreikis.....	9
1.3. Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių formavimo stadijos rengimo reikalavimai.....	10
1.4. Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano bendrųjų sprendinių formavimo stadijos sprendinių taikymo reikalavimai.....	11
1.5. Esamos būklės įvertinimo išvados	11
2. ERDVINĖS IR FUNKCINĖS STRUKTŪROS VYSTYMO KRYPTYS	20
2.1. Erdvinės struktūros vystymo kryptys	20
2.2. Funkcinės struktūros modelis ir vystymo kryptys.....	24
2.3. Funkcinio prioriteto zonų bendrieji tvarkymo reikalavimai	26
3. SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS APLINKOS VYSTYMO KRYPTYS	31
3.1. Demografinė prognozė	31
3.2. Gyvenamojo fondo plėtra	33
3.3. Socialinės infrastruktūros vystymo kryptys	35
3.4. Ekonomika ir verslas	36
4. SUSISIEKIMO SISTEMOS VYSTYMO KRYPTYS	38
4.1. Susisiekimo sistemos plėtros prielaidos.....	38
4.2. Susisiekimo sistemos plėtros kryptys.....	41
5. INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMO KRYPTYS	43
5.1. Inžinerinės infrastruktūros plėtros prielaidos	43
5.1. Inžinerinės infrastruktūros plėtros prielaidos	44
6. GAMTINĖS APLINKOS IR KRAŠTOVAIZDŽIO APSAUGOS KRYPTYS	48
6.1. Kraštovaizdžio struktūrinės ir biologinės įvairovės išsaugojimas.....	48
6.2. Gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo kryptys	58
6.3. Kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo strategijos ir kryptys.....	63
7. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS KRYPTYS	69
8. REKREACIJOS IR TURIZMO VYSTYMO KRYPTYS	72

1. BENDROJI DALIS

1.1. Bendrieji duomenys

Teritorijų planavimo dokumento pavadinimas: Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas (toliau – Bendrasis planas).

Teritorijų planavimo dokumento rūšis, porūšis: kompleksinis teritorijų planavimo dokumentas, savivaldybės teritorijos bendrasis planas.

Teritorijų planavimo dokumento rengimo pagrindas:

1. Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. kovo 28 d. sprendimas Nr. T-32 „Dėl Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo ir planavimo tikslų nustatymo“.
2. Joniškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2024 m. balandžio 4 d. įsakymas Nr. A-178 „Dėl Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo organizavimo ir planavimo darbų programos patvirtinimo“.

Planavimo organizatorius: Joniškio rajono savivaldybės administracijos direktorius, Livonijos g. 4-1, LT-84124 Joniškis, tel. +370 426 69 140, el. paštas savivaldybe@joniskis.lt; www.joniskis.lt.

Plano rengėjas: UAB „Atamis“, Žirmūnų g. 139-411, LT-09120 Vilnius, tel. +370 52 728 334, el. p. info@atamis.lt. Projekto vadovė – Andželika Kažienė, tel. +370 686 74252, el. p. a.kaziene@atamis.lt.

Planavimo tikslai:

1. Įvertinti esamą rajono teritorijų funkcinių zonavimą (pagal žemės naudojimo būdus) ir numatyti platesnį galimą alternatyvių funkcinių zonų reglamentavimą, siekiant užtikrinti racionalesnį žemės naudojimą;
2. Sudaryti sąlygas darniai teritorijos raidai, nuosekliai erdvinės ir funkcinės integracijos politikai įgyvendinti, teritorijų sanglaudai, kompleksiškai spręsti socialinius, ekonominius, ekologinius ir su klimato kaitos padariniais susijusius uždavinius;
3. Kurti sveiką, saugią, darnią, klimato kaitos padariniams atsparią gyvenamąją aplinką ir visavertes gyvenimo sąlygas gyvenamosiose vietovėse;
4. Identifikuoti savivaldybės gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimą, tikslingą naudojimą ir pažinimą, ekologiškai pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimą;
5. Nustatyti prioritetingas savivaldybės infrastruktūros plėtros teritorijas ir jų vystymui skirtą prioritetingą savivaldybės infrastruktūrą, vystymo etapus, principus ir (ar) jos išdėstymo reikalavimus, inžinerinių komunikacijų koridorius;
6. Patikslinti gyvenamųjų vietovių, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros, kitų savivaldybei svarbių socialinės, ekonominės veiklos sričių vystymo ir įgyvendinimo gaires, patikslinant esamas ir nustatant naujas plėtrai reikalingas teritorijas;
7. Sudaryti sąlygas privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamos kokybės gyvenimo sąlygas, skatinančioms alternatyvių energijos šaltinių ir technologijų plėtrą, didinančioms energijos vartojimo efektyvumą;
8. Derinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, savivaldybių ir valstybės interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų;
9. Peržiūrėti, įvertinti ir pagal poreikį integruoti specialiojo teritorijų planavimo dokumentų sprendinius į rajono teritorijos bendrąjį planą;

10. Sudaryti sąlygas efektyvios susisiekimo sistemos, paremtos darnaus judumo principais, susisiekimo sistemos naudotojų poreikiais, formavimui ir funkcionavimui pagal pasikeitusias susisiekimo sistemos plėtros tendencijas.

Planavimo uždaviniai ir reikalavimai:

Bendrieji planavimo uždaviniai:

1. Suformuoti planavimo lygmenį atitinkančias teritorijos funkcinio ir erdvinio vystymo kryptis;
2. Optimizuoti planuojamos teritorijos urbanistinę struktūrą, socialinę ir inžinerinę infrastruktūrą, numatyti jų atsparumo ekstremaliems klimato reiškiniams stiprinimo priemones;
3. Numatyti racionalaus žemės gelmių išteklių, žemės ūkio naudmenų, miškų, kitų gamtos išteklių išsaugojimo ir naudojimo, klimato kaitos poveikio švelninimo, gamtinio karkaso formavimo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo priemones, optimalią kraštovaizdžio struktūrą;
4. Detalizuoti atitinkamų aukštesnio lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinius.

Privalomieji reikalavimai:

1. Detalizuojant atitinkamų valstybės lygmens bendrųjų planų nuostatas, Bendrajame plane nustatomi privalomieji teritorijos naudojimo reikalavimai nurodyti Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo 15 straipsnio 1 dalyje.

Papildomi planavimo uždaviniai:

1. Įvertinti galiojančius specialiuosius planus ir integruoti aktualius jų sprendinius į Bendrąjį planą;
2. Išnagrinėti atsinaujinančių išteklių energetikos objektų statybos galimybes;
3. Nustatyti prioritetinės plėtros teritorijas, galimą plėtros mastą, prioritetines ir kitas galimas veiklas, prioritetinės infrastruktūros vystymo etapus, pagrindžiant jų ribas urbanistinės analizės išvadomis, teritorijų planavimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis;
4. Nustatyti neprioritetinės rajono infrastruktūros vystymo reikalavimus;
5. Įvertinti ir nustatyti ūkinės veiklos vykdytojams (įmonėms ir biudžetinėms įstaigoms) sanitarines apsaugos zonas, kurioms taikomos specialiojo žemės naudojimo sąlygos;
6. Ištaisyti Bendrojo plano sprendinių kolizijas, panaikinti sprendinių prieštaravimus;
7. Nustatyti pavienių sodybų ar jų nedidelių grupių (3–5 sodybos), pavienių gyvenamųjų, negyvenamųjų pastatų neurbanizuojamose teritorijoje pagrindinės žemės naudojimo paskirties ir / ar būdo keitimo reikalavimus;
8. Nustatyti teritorijų funkcinėms zonoms reglamentus: funkcinės zonos tipą, teritorijos naudojimo tipą, pagrindinę žemės naudojimo paskirtį, žemės naudojimo būdą, didžiausią leistiną statinių aukštį, didžiausią leistiną sklypo užstatymo intensyvumą ir tankumą, užstatymo tipą, įgyvendinimo prioritetus. Nustatyti ir pateikti pasiūlymus dėl žemės naudojimo paskirties ir būdo pakeitimo;
9. Suderinti Bendrojo plano sprendinius su gretimų teritorijų bendrųjų planų sprendiniais, numatyti raidos tendencijas;
10. Numatyti pramonės, smulkios gamybos plėtros kryptis, numatyti reikalingas teritorijas (zonas) ir infrastruktūrą;
11. Numatyti priemones rajono investicinei aplinkai pagerinti – sklypų tinkamų įvairiai veiklai pasiūlą;

12. Numatyti įvairios žemės ūkio gamybos ir ūkinės miškininkystės plėtros kryptis, numatyti šiam tikslui tinkamas teritorijas;
13. Įvertinti rajone esančius (pripažintus) bešeimininkius statinius ir jų užimamas teritorijas ir pateikti siūlymus (priemonės, kurių reikia imtis) dėl šių teritorijų panaudojimo (tarp jų – ir ūkinei veiklai);
14. Numatyti priemones atskirti miestelius ir kaimus nuo kelių, geležinkelių, gyvulininkystės ir paukštininkystės kompleksų ir kitų taršių zonų;
15. Numatyti vietas naujoms kapinėms įrengti ir / ar esamas praplėsti. Identifikuoti esamas neveikiančias kapines, nustatyti jų teritorijas, saugojimo reglamentus, veiklos apribojimus ir naudojimo galimybes;
16. Nustatyti Joniškio rajono savivaldybės teritorijos dalis, kurių bendruosius, specialiuosius ar detaliuosius planus, žemėtvarkos ar miškotvarkos schemas būtina pakeisti, papildyti ar parengti naujus;
17. Rengiant sprendinius atsižvelgti į Joniškio rajono savivaldybės 2021–2027 metų strateginės plėtros plano prioritetus ir strateginius tikslus.

Papildomi planavimo reikalavimai:

1. Įvertinus demografinius, socialinius ir ekonominius rodiklius ir jų raidos prognozes, rengiant Bendrojo plano sprendinius laikytis tvarumo, racionalumo ir kompaktiškumo principų.
2. Rengiant Bendrąjį planą, urbanistinei struktūrai taikyti kompaktiškumo principus:
 - 2.1. kokybiškos vietinės paslaugos (užtikrinti socialinių paslaugų prieinamumą);
 - 2.2. urbanistinių teritorijų regeneracija (išnaudoti jau užstatytų teritorijų vidinės plėtros galimybes);
 - 2.3. efektyvus mobilumas ir optimali susisiekimo infrastruktūra (optimizuoti susisiekimo infrastruktūrą, kurti sąlygas efektyviam mobilumui);
 - 2.4. intensyvus naudojimas, tankumas – intensyvinti teritorijos naudojimą, numatyti optimalius UT ir UI rodiklius (laikantis normų);
 - 2.5. žalios ir viešos erdvės – numatyti pakankamą viešųjų erdvių ir želdynų plotą (laikantis normų).
 - 2.6. užstatytų teritorijų konversijos prioritetas prieš naujų teritorijų užstatymą;
 - 2.7. gyvenamąsias teritorijas plėtoti greta esamos infrastruktūros;
 - 2.8. riboti plėtrą nesant išvystytos infrastruktūros;
 - 2.9. įvertinti plėtrai numatytų, bet neįgyvendintų urbanizacijai numatytų teritorijų racionalumą ir realų poreikį ir, esant poreikiui, jas perplanuoti.
 - 2.10. skatinti daugiafunkčią teritorijos naudojimą.
3. Viešųjų paslaugų vystymas:
 - 3.1. koncentruoti viešųjų paslaugų teikimą esamuose urbanistiniuose centruose, racionaliai išdėstyti jų teikimo objektus. Vertinti partnerystės su gretimais centrais galimybes;
 - 3.2. efektyvinti viešųjų paslaugų teikimą ir jų tinklą (pagrįsti pagal rodiklius ir kriterijus), pritaikant esamus objektus, numatant daugiafunkciškumą.
4. Susisiekimas, mobilumas ir inžinerinės sistemos:
 - 4.1. teritorijas ties pagrindiniais keliais vystyti taip, kad būtų užtikrintas reikiamas eismo kokybės lygis. Numatyti eismo sąlygų gerinimo priemonės;
 - 4.2. plėtoti bevariklio transporto infrastruktūrą, ypač priemiestinėse jungtyse, urbanizuotose teritorijose ir jų periferijose. Parengti optimalią rajono dviračių takų tinklo schemą;

4.3. rezervuoti teritorijas ar koridorius Lietuvos Respublikos bendrajame plane nurodytoms elektros perdavimo linijoms ir skirstykloms bei kitiems inžineriniams tinklams;

4.4. numatyti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo infrastruktūrą aglomeracijose (pagal gyventojų tankį). Numatyti lietaus vandens tvarų tvarkymą užtikrinančius reglamentus.

5. Kraštovaizdžio apsauga ir formavimas:

5.1. išsaugoti vertingo kraštovaizdžio arealus ir jų geoekologinį potencialą, užtikrinti ekologinį stabilumą;

5.2. išlaikyti ir / ar formuoti optimalią kraštovaizdžio erdvinę struktūrą;

5.3. saugoti, kurti natūralias jungtis tarp atskirų gamtinių ir pusiau gamtinių teritorijų, išsaugoti pelkinį kraštovaizdį;

5.4. veisti miškus kraštovaizdžio ekologinio stabilumo požiūriu jautriose (mažo miškingumo, biologiškai nusukurdintose) teritorijose;

5.5. didinti agrarinio kraštovaizdžio geoekologinį potencialą ir ekologinio kompensavimo funkcijas, apsaugant žemės ūkio naudmenų ir dirvožemio derlingumą užtikrinančias savybes;

5.6. išsaugoti teritorijas, kurių kraštovaizdžio struktūra pasižymi ekologine svarba ir jautrumu;

5.7. išsaugoti ir puoselėti kraštovaizdžio biologinę įvairovę; atkurti miškų, vandenių, pelkių, natūralių pievų ekosistemas (palaikyti jose biotopų įvairovę);

5.8. identifikuoti ir pažymėti ypač saugomo vizualinio estetinio potencialo arealus ir vietas;

5.9. išsaugoti vizualiai išraiškiausias kraštovaizdžio struktūras, šių teritorijų esamą kraštovaizdžio pobūdį, natūralius procesus, užtikrinti apsaugą nuo vizualinės taršos;

5.10. nustatyti saugotinas kraštovaizdžio panoramas ir atvirų kraštovaizdžių teritorijas, kuriose būtų ribojamas želdinių, miško veisimas, žemės ūkio ir miško žemės paskirties keitimas į kitą.

6. Gamtinio karkaso formavimas:

6.1. atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos bendrajame plane numatytus sprendinius, numatyti priemonės esamo natūralių teritorijų geoekologinio potencialo išlaikymui ir išsaugojimui, tausiam, ekologiškai ir ekonomiškai pagrįstam gamtinių išteklių naudojimui ar pažeisto ir stipriai pažeisto teritorijų geoekologinio potencialo natūralumui atkurti;

6.2. detalizuoti ekologinio tinklo Natura 2000 teritorijas, numatyti priemonės jų apsaugai;

6.3. paviršinio vandens telkinių apsaugos zonose ir pakrančių apsaugos juostose išsaugoti natūralius gamtinius elementus, juos gausinti. Pagerinti sąlygas visuomenei naudotis pakrantėmis;

6.4. numatyti priemonės miškingumo didinimui, derinant miškų teritorinį išdėstymą su gamtinio karkaso elementų formavimu.

7. Išteklių apsauga ir naudojimas:

7.1. rezervuoti teritorijas potencialiai tinkamas išteklių saugyklų įrengimui, nustatant teritorijos paviršiaus naudojimo režimą;

7.2. įteisintose ir planuojamose vandenviečių apsaugos zonose nenumatyti objektų, kuriems reikalingas taršos leidimas;

7.3. apčiuotų, nenaudojamų žemės gelmių išteklių telkiniuose neplanuoti ir nevykdyti žemės naudojimo paskirties ir būdo keitimo procedūrų;

7.4. identifikuoti ir lokalizuoti naudojamus ir nenaudojamus kietųjų naudingųjų iškasenų telkinius;

7.5. nustatyti vidaus vandenių naudojimo funkcijas: ūkinę, rekreacinę, gamtosauginę ir kt.

8. Žemės ūkio išteklių naudojimas ir apsauga:

8.1. nustatyti bioprodukcinio ūkio teritorijų naudojimo prioritetus.

8.2. identifikuoti buvusių šlapynių teritorijas, kuriose tikslinga atkurti šlapynes. Skatinti nusausintų pelkių (šlapynių) atkūrimą, nutraukiant ariamąją žemdirbystę, atstatant tinkamą vandens lygį ir palaikant ekosistemas, jose tvariai vykdant ūkinę veiklą;

8.3. žemės ūkio intensyvumą nustatyti įvertinus agroekosistemos ekologinį jautrumą;

8.4. skatinti ekologinį ūkininkavimą, mišrios specializacijos ūkių vystymą ar kt. tausojantį ūkininkavimą;

8.5. identifikuoti žemės plotus, kuriuos sudaro dirvožemio ir vandens apsauginę reikšmę turinčios natūralios žemės naudmenos su žoline augalija, numatomus įveisti miškus ir kitus želdynus ir želdinius, taip pat pelkes, akmenynus, natūralias pievas ir ganyklas. Numatyti jų naudojimą atsižvelgiant į kraštovaizdžio formavimo ir aplinkos apsaugos reikalavimus.

9. Miškų ir miško išteklių išsaugojimas ir gausinimas:

9.1. numatyti miškingumo didinimo sprendinius;

9.2. teritoriškai diferencijuoti miško funkcijas, išskiriant saugotinas, rekreacijai pritaikomas ir intensyviai ūkiniam naudojimui priskiriamas medynų dalis;

9.3. skatinti rekreacinių miško funkcijų plėtrą, rekreacinės infrastruktūros miškuose įrengimą ir tvarkymą, gamtos kultūros paveldo objektų ir jų paminklinės aplinkos išsaugojimą miškuose;

9.4. miestų, priemiesčių ir urbanizuotų vietovių artimos aplinkos miškus skirti reguliacinėms ir kultūrinėms ekosisteminėms paslaugoms teikti, įskaitant gyvenamosios aplinkos mikroklimatui saugoti;

9.5. skatinti agromiškininkystę ir apsauginių želdinių įveisimą mažo miškingumo arealuose, nekeičiant pagrindinės žemės naudojimo paskirties.

10. Įvertinti pasienio juostos ribas, valstybės sienos apsaugos objektų ir įrenginių apsaugos zonas, pasienio ruožo ir valstybės sienos apsaugos zonos ribas, ir šiose teritorijose taikomas papildomas sąlygas.

11. Nustatyti kultūros paveldo arealus (tipus). Sudaryti sąlygas kultūros paveldo vietovių, objektų ir jų teritorijų tvarkybai, apsaugai, tausojančiam naudojimui ir pažinimui pagal prioritetus. Integruoti kultūros paveldo vietoves, objektų teritorijas į planavimo ir valdymo sistemas, numatant jo išsaugojimo, efektyvaus ir tvaraus naudojimo priemones planavimo dokumentuose ir programose.

Planavimo procesas:

Planuojamas laikotarpis: numatomas ne trumpesnis kaip 10 metų. Plano rengėjas numato planuojamos teritorijos raidos kryptis iki 2050 metų.

Planavimo proceso etapai: Parengiamasis, rengimo ir baigiamasis.

Koncepcijos rengimas: Bendrojo plano keitimo koncepcija rengiama. Parengti ne mažiau kaip dvi teritorijos plėtros koncepcijos alternatyvas.

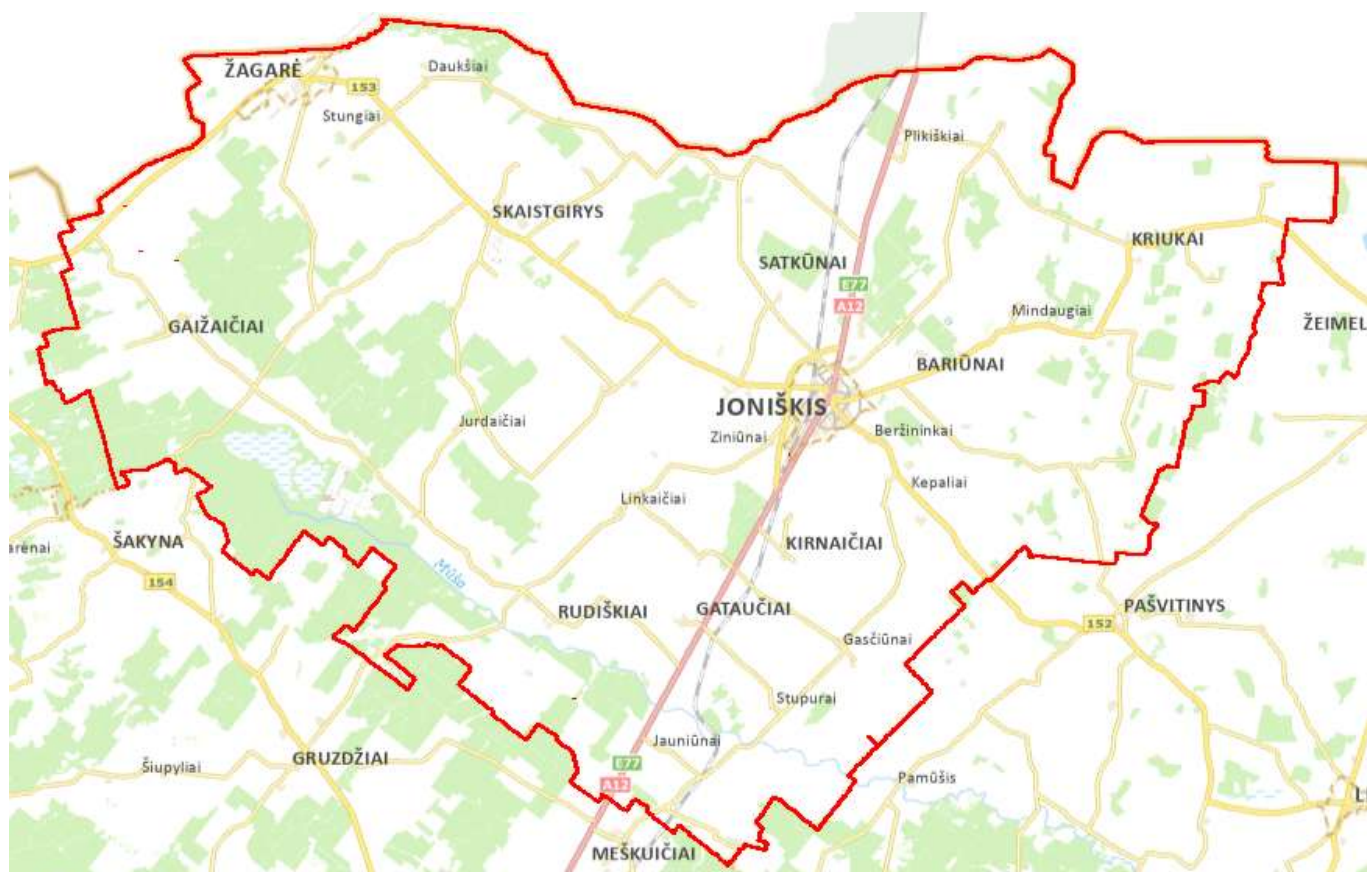
Koncepcijos nepriklausomas profesinis vertinimas: Neatliekamas.

Atviras konkursas geriausiai urbanistinei idėjai atrinkti: nerengiamas.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (SPAV) reikalingumas: Atliekamas.

Preliminarių Bendrojo plano sprendinių profesinis vertinimas: Neatliekamas.

Planuojama teritorija: apie 115161,82 ha.

1.1 pav. Planuojamos teritorijos schema (pagrindas: TPS „Vartai“)

1.2. Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo poreikis

Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas patvirtintas Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2008 m. balandžio 10 d. sprendimu Nr. T-61 „Dėl Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano tvirtinimo“. Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo planavimo dokumentas turi būti atnaujintas, atsižvelgiant į pasikeitusių teritorijų planavimo teisinį reguliavimą, integruojant naujai parengtame Lietuvos Respublikos bendrajame plane nustatytas strateginės plėtros kryptis ir jų įgyvendinimą.

Atsižvelgiant į 2019 m. pasikeitusių teritorijų planavimo teisinį reguliavimą ir įvertinant Bendrojo plano sprendinių pakeitimo apimtį ir mastą, Joniškio rajono savivaldybės taryba 2024 m. kovo 28 d. sprendimu Nr. T-32 „Dėl Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo ir planavimo tikslų nustatymo“ priėmė sprendimą rengti Joniškio miesto bendrojo plano keitimą.

Nuo 2020 m. sausio 1 d. išskiriami esminiai pokyčiai teisiniame reguliavime, kurie sąlygoja Joniškio miesto teritorijos bendrojo plano keitimo poreikį:

- Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniuose nenustatytos prioritinės plėtros teritorijos, kurių nustatymas susijęs su 2020 m. gegužės 7 d. įsigaliojusio Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo reikalavimais. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymu savivaldybės turėtų nustatyti prioritines plėtros teritorijas atliekant rengdami kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus. Įgyvendinimo prioritetų nustatymą, taip pat reglamentuoja Teritorijų planavimo įstatymas,

Teritorijų planavimo normos, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. D1-7 „Dėl teritorijų planavimo normų patvirtinimo“.

- 2020 m. gegužės 7 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymas, kuriame nustatyti inžinerinės ir socialinės infrastruktūros vystymo etapų, infrastruktūros plėtros įmokos zonų, infrastruktūros eksploatavimo tarifo zonų nustatymo reikalavimai.
- Per sprendinių galiojimo laikotarpį iš esmės keitėsi Teritorijų planavimo įstatymas, Žemės įstatymas, Statybos įstatymas, o 2020 m. įsigaliojo Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr. 789, patvirtintas naujas Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, kuriame suformuota šalies regioninė politika ir nustatytos strateginės plėtros kryptys bei jų įgyvendinimas.

Bendrojo plano rengimas atitinka Joniškio rajono savivaldybės 2021–2027 m. strateginio plėtros plano 1.4.1.9 priemonę „Rengti ir (arba) atnaujinti Joniškio rajono savivaldybės teritorijų planavimo, strateginio planavimo dokumentus“. Projektas atitinka Joniškio rajono savivaldybės 2023–2025 m. strateginio veiklos plano 12 programos 01 07 13 priemonę „Teritorijų planavimo dokumentų rengimas, keitimas, koregavimas“.

1.3. Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių formavimo stadijos rengimo reikalavimai

- 1) Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje, atsižvelgiant į konkrečius visuomenės poreikius, socialinius, ekonominius savivaldybės teritorijos ypatumus ir jai taikomas strateginio planavimo dokumentų nuostatas, nustatomos planuojamos teritorijos planinės ir erdvinės struktūros vystymo kryptys, naudojimo ir apsaugos principai.
- 2) Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje parengiama bendrojo plano koncepcija.
- 3) Koncepcijos nepriklausomas profesinis vertinimas nebus atliekamas.
- 4) Bendrojo plano koncepciją sudaro aiškinamasis raštas ir brėžiniai. Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje parengiamos dvi koncepcijos plėtros alternatyvos.
 - **I ALTERNATYVA – KONCENTRUOTOS PLĖTROS ALTERNATYVA**
 - **II ALTERNATYVA – TOLYGIOS PLĖTROS ALTERNATYVA**
- 5) Bendrųjų sprendinių formavimo grafiniai sprendiniai rengiami mastelyje M 1:75000.
- 6) Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniais (T00087007), savivaldybės teritorijos vystymo koncepcijos brėžinyje nurodomi principinės planuojamos teritorijos vystymo kryptys:
 - erdvinės ir funkcinės struktūros vystymo kryptys;
 - funkcinis teritorijų zonavimas;
 - urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų tvarkymo režimų nustatymas;
 - urbanizuojamų teritorijų prioritetinga plėtra;
 - gamtinės aplinkos ir kraštovaizdžio vystymo kryptys;
 - nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos kryptys;
 - socialinės ir ekonominės aplinkos vystymo kryptys;
 - susisiekimo sistemos vystymo kryptys;
 - inžinerinės infrastruktūros vystymo kryptys;

- rekreacijos ir turizmo vystymo kryptys.

7) Vadovaujantis Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 (2014 m. gruodžio 23 d. nutarimo Nr. 1467 redakcija), bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje rengiamas plėtros alternatyvų strateginis pasekmių aplinkai vertinimas ir pasirenkama optimaliausia plėtros alternatyva.

1.4. Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano bendrųjų sprendinių formavimo stadijos sprendinių taikymo reikalavimai

- 1) Bendrųjų sprendinių formavimo sprendiniai rengiami 10 metų laikotarpiui.
- 2) Bendrojo plano bendrųjų sprendinių formavimo sprendiniai tikslinami ir detalizuojami sprendinių konkretizavimo stadijoje. Galimas neesminis bendrųjų sprendinių tikslinimas su sąlyga, kad nekinta bendrųjų sprendinių formavimo esmė.
- 3) Saugomos teritorijos ir saugomų teritorijų buferinės zonos tvarkomos pagal jų veiklą reglamentuojančius teisės aktus. Jų ribos, plotas, tvarkymo režimas, funkcinių zonų ribos tikslinami vadovaujantis šių teritorijų specialiaisiais planais.

1.5. Esamos būklės įvertinimo išvados

Teritorijų planavimo dokumentai

Nagrinėjamu periodu buvo nuosekliai rengiami savivaldybės ir vietovės lygmens kompleksiniai ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, formuojami ir įteisinami įvairių paskirčių žemės sklypai, vykdomi želdynų būklės gerinimo ir įrengimo projektai, prižiūrimi ir tvarkomi kultūros paveldo objektai, plėtojamas socialinių paslaugų tinklas, atnaujinama susisiekimo bei techninė infrastruktūra.

Gyvenamųjų vietovių sistema

- Joniškio rajono savivaldybė yra penkta iš šešių Šiaulių apskrityje pagal teritorijos dydį esančių savivaldybių. Savivaldybės teritorijos plotas – 1152 kv.km., kas sudaro 13,5 proc. Šiaulių apskrities teritorijos ir 1,8 proc. Lietuvos Respublikos teritorijos.
- VĮ „Registro centras“ 2023 m. sausio 1 d. duomenimis savivaldybėje įregistruotos 279 gyvenamosios vietovės, iš kurių 2021 metų pradžioje 39 gyvenamosios vietovės turėjo daugiau kaip 100 gyventojų, iš jų 9 yra ruože palei magistralinį kelią A12 - Joniškio miestas, 8 kaimo gyvenamosios vietovės - Gataučių k., Kirnaičių k., Plikiškių k., Satkūnų k., Jauniūnų k., Ziniūnų k., Skilvionių k., Jakiškių k.
- Gyvenamosiose vietovėse 2024 metų pradžioje gyveno 20288 gyventojai, iš kurių 52 proc. gyveno kaimo teritorijoje. Didžiausias gyventojų skaičius konstatuojamas Joniškio mieste – 8438 (42 proc.), Žagarės mieste – 1225 (6 proc.), Skaistgirio ir Kriukų miesteliuose, taip pat Jurdaičių, Gataučių, Bariūnų, Rudiškių, Kepalių kaimuose - virš 300 gyventojų.
- Nustatyta, kad savivaldybės teritorijoje padidėjo gyvenamųjų vietovių be gyventojų skaičius. Ženkliai gyvenamųjų vietovių be gyventojų padidėjo Kriukų (nuo 27 iki 36 vietovių), Satkūnų (nuo 11 iki 16 vietovių) ir Žagarės (nuo 6 iki 11 vietovių) seniūnijų teritorijose. Visose seniūnijose konstatuojamas gyventojų skaičiaus mažėjimas. Nagrinėjamu laikotarpiu neigiamą gyventojų pokytį turėjo visos gyvenamosios vietovės (gyventojų skaičius 100 ir daugiau), kurioms buvo numatytos plėtros teritorijos BP-2008.

Funkcinė struktūra

- Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje plėtojamos konservacinės paskirties, miškų ūkio, vandens ūkio, žemės ūkio ir kitos pagrindinės žemės naudojimo paskirties teritorijos. Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje (įskaitant Joniškio miestą) vyrauja žemės ūkio naudmenos, kurios užima 83577,77 ha (72,6 proc.) ir miško žemės naudmenos, kurios užima 22191,25 ha (19,3 proc.). Nagrinėjamu laikotarpiu savivaldybėje mažėjo žemės ūkio (-0,01 proc.), užstatytų teritorijų (-1,60 proc.), miško (-0,42 proc.) naudmenų plotai, tačiau didėjo kelių (+2,38 proc.), vandenų (+1,32 proc.) ir kitos žemės (+3,48 proc.) naudmenos.
- Urbanistiniai procesai pagrįdė vyksta Joniškio ir Žagarės miestuose, jų gretimybėse ir nacionalinio lygmens funkcinės ašies (sutampa su magistraliniu keliu A12) įtakos zonoje.
- BP-2008 teritorijų plėtra numatyta 10 urbanizuojamose funkcinėse zonose (2 miestų, 2 miestelių ir 6 kaimo gyvenamos vietovės), kurių plotas apie 8590,25 ha., t. y. 10 kartų didesnis nei esamų kompaktiškai užstatytų teritorijų užimtas plotas. BP-2008 suplanuota urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų plėtra yra perteklinė. Suplanuotų plėtros zonų plotas turi būti optimizuotas, o pagrindinis dėmesys skirtas savivaldybės socioekonominę vystymą stiprinančioms kryptims formuoti: sudaryti teritorines prielaidas pramonės ir sandėliavimo ūkinei veiklai, žemės ūkio produkciją perdirbamajai pramonei plėtoti.
- Atsižvelgiant į bendras demografinės kaitos procesus ir siekiant optimizuoti tiek finansinius resursus skiriamus urbanistinės struktūros vystymui, tiek pačią urbanistinę struktūrą, didesnis dėmesys turėtų būti skiriamas teritorijų modernizavimui - urbanizuotų teritorijų fizinės ir/ar funkcinės struktūros atnaujinimui, kai plėtra vykdoma išnaudojant vidinius teritorijos resursus. Galiojančiame bendrajame plane suplanuota urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų plėtra yra perteklinė. Suplanuota plėtra turi būti optimizuota arba turi būti nustatytas urbanistinės plėtros reguliavimo mechanizmas. Naujų plėtros teritorijų poreikio nėra.

Erdvinė struktūra

- Joniškio rajono savivaldybės erdvinę struktūrą formuoja funkciniai ryšiai (urbanistinės integracijos ašys) ir urbanistiniai centrai. Nacionaliniu, regioniniu ir rajoniniu lygmeniu veikiančiais funkciniais ryšiais Joniškio rajono savivaldybė apjungta su Šiaulių, Pakruojos, Naujosios Akmenės, Jelgavos regioniniais ir lokaliniais urbanistiniais centrais. Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje išskirti nacionalinių lygmeniu veikiantis funkcinis ryšis: *Šiauliai – Joniškis*; regioniniu lygmeniu veikiantys funkciniai ryšiai: *Šiauliai – Naujoji Akmenė – Joniškis – Pakruojis – Radviliškis*; *Šiauliai – Naujoji Akmenė – Joniškis – Pakruojis – Pasvalys – Panevėžys*; *Šiauliai – Naujoji Akmenė – Joniškis – Pakruojis – Radviliškis – Kėdainiai – Kaunas*; *Palanga – Mažeikiai – Naujoji Akmenė – Joniškis – Pakruojis – Šiauliai*.
- Urbanistinę struktūrą Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje formuoja 10 urbanistinių centrų: *Joniškis* - b kategorijos papildomojo tipo, pakankamo potencialo lokalinis centras ir vietiniai centrai: *Žagarė, Kriukai, Skaistgirys, Gaižaičiai, Gataučiai, Kirnaičiai, Rudiškiai, Satkūnai, Saugėlaukis*.
- Urbanistiniai procesai pagrįdė vyksta Joniškio ir Žagarės miestuose, jų gretimybėse ir nacionalinio lygmens funkcinės ašies (sutampa su magistraliniu keliu A12) įtakos zonoje, kas sąlygoja naujų ūkinių veiklų ir gyventojų koncentraciją.
- Kompaktiškai užstatytoms teritorijoms priskiriamos 2 miestų ir 2 miestelių teritorijos bei kompaktiškai užstatytos teritorijos 22 kaimų teritorijose.

Igyvendinimo prioritetai

- Galiojančio Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniuose nenustatyti įgyvendinimo prioritetai nenustatyti;
- Vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo reikalavimais turi būti išskirtos prioritinės plėtros teritorijos, įvertinant realias savivaldybės infrastruktūros plėtros galimybes.

Demografija ir būstas

- Gyventojų, gyvenančių Joniškio rajono savivaldybėje, skaičius mažėja. Per paskutinius 7 m. gyventojų skaičius Joniškio rajono savivaldybėje sumažėjo daugiau nei 7 proc., t. y. mažėjimas vyksta santykinai aukštais tempais. Šis mažėjimas didesne apimtimi (daugiau nei 2 kartus) būdingas kaimo gyvenamosioms vietovėms nei Joniškio ir Žagarės miestams, kuriuose gyvena beveik pusė Joniškio rajono savivaldybės gyventojų, šiai daliai kasmet augant. Gyventojų skaičiaus mažėjimas didžiaja dalimi lemiamas natūralios gyventojų kaitos, turinčios neigiamos įtakos ne tik gyventojų skaičiui, bet ir gyventojų amžiaus struktūrai. Taip pat neigiamą įtaką gyventojų skaičiui turi migracija, išvykstant didesniam gyventojų skaičiui, nei atvyksta, pasižyminti neigiamu saldo. Visgi vertinant fiksuotas tendencijas regioniniu ir šalies lygmeniu, Joniškio rajono savivaldybė demografinė prasme nėra praradusi konkurencingumo, pasižymi santykinai stabilium ir pakankamu santykinio svorio darbingo amžiaus gyventojų skaičiumi.
- Mažėjant gyventojų skaičiui Joniškio rajono savivaldybėje dėsningai gerėja santykinis apsirūpinimo būstu rodiklio reikšmės, be to, šios reikšmės yra santykinai aukštos visos šalies kontekste. Tačiau augimas lemiamas ne tik gyventojų skaičiaus mažėjimo, bet ir gyvenamojo fondo augimo. Per 2020–2024 m. laikotarpį naudingas gyvenamųjų namų plotas Joniškio rajono savivaldybėje padidėjo 6 tūkst. m² (atsiradus 146 naujiems būstams (daugumai jų 1- butų gyvenamuosiuose namuose savivaldybės miestuose). Gyvenamojo fondo augimo tempai laikytini santykinai neaukštais, rodančiais paklausos būstui Joniškio rajono savivaldybėje nuosaikumą. Augimas koncentruojasi aiškiose centruose (miestuose), kurie apima 82 proc. būstų skaičiaus padidėjimo, be to, esant santykinai aukštai paklausai, Joniškio rajono savivaldybėje vystomas socialinio būsto fondas, kuris vis daugiau esant poreikio koncentracijai plėtojamas savivaldybės miestuose, bendrai jo apimčiai mažėjant.

Socialinė aplinka

- Joniškio rajono savivaldybei būdingas santykinai platus visų socialinės srities (švietimo ir ugdymo, socialinių paslaugų, kultūros, sveikatos priežiūros) įstaigų tinklas (Savivaldybėje veikia 98 švietimo, kultūros, sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų įstaigos (įskaitant teritorinius ir paslaugų padalinius ir atskirus įstaigų paslaugų objektus)), kuris iš esmės tenkina Joniškio rajono savivaldybės gyventojų poreikius. Dėl pastaraisiais dešimtmečiais vykusių socialinės srities (švietimo, sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų) tinklo pokyčių, orientuotų į tinklo ir paslaugų teikimo efektyvumą, paslaugų teikimo pajėgumai yra sukonzentruoti, skirtingų sričių (švietimo, kultūros ir kt.) paslaugų spektras yra adekvatus tokio dydžio šalies teritoriniam-administraciniam dariniui kaip Joniškio rajono savivaldybė, o didelės dalies socialinės srities infrastruktūros objektai pakankamai patogiai pasiekiami daugumai esamų ir potencialių paslaugų gavėjų. Tačiau keičiantis demografinėi situacijai ir augant kokybiniais poreikiams atitinkamose srityse (pvz., viešųjų sporto ir fizinio aktyvumo paslaugų) stebimos dalies paslaugų infrastruktūros plėtros tendencijos (pvz., plečiant socialines paslaugas), kurios turės būti prailguojamos.

Ekonomika ir verslas

- Joniškio rajono savivaldybės savivaldybė pasižymi didėjančiu ekonominiu aktyvumu, žymimu augančiu veikiančių ūkio subjektų skaičiumi ir didėjančiu verslumo lygiu (pagal gyventojų verslumo lygio augimą per paskutinius 5 m. Joniškio rajono savivaldybė lenkė net 45 šalies savivaldybes). Tačiau Joniškio rajono savivaldybės ūkinėje sistemoje dėl objektyvių priežasčių (pvz., Joniškio rajono žemės našumo balas siekia 48,84 (6 vieta tarp visų šalies savivaldybių, šalies vidurkiui nesiekiant 40 balų)) dominuoja smulkus ir vidutinis žemės ūkio ir su žemės ūkiu susijusių šakų verslas, kuris, pažymėtina, dėl savo specifikos (tokio tipo verslas reikalauja santykinai didelio ploto ir infrastruktūrinių sąlygų, o kuriama pridėtinė vertė yra santykinai nedidelė) neužtikrina pakankamos darbo vietų pasiūlos privačiame sektoriuje. Nors investicinis Joniškio rajono savivaldybės patrauklumas auga, investicijų lygis vertintinas kaip santykinai žemas. Tai yra dėsninga, atsižvelgiant į objektyvią Joniškio rajono savivaldybės padėtį. Tačiau ši padėtis iš kitos pusės lemia santykinį patrauklumą steigimusi dėl mažos konkurencijos, santykinai didelio ekonomiškai aktyvaus mažiaus gyventojų sluoksnio, disponuojamų teritorinių rezervų ir kitų išteklių, leidžiančių plėtoti gamybos ir komercijos veiklas, be to, išnaudoti turistinės veiklos vystymo potencialą (vertinant turistams patrauklių išteklių koncentraciją atitinkamose savivaldybės teritorijose).

Nekilnojamas kultūros paveldas

- Kultūros vertybių registro 2025 m. balandžio 17 d. duomenimis, Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje yra registruotos 372 nekilnojamosios kultūros vertybės, tačiau erdviniu aspektu reikšmingų (vertintinų) ir kadastro duomenyse pateikiamų vertybių erdviniais duomenimis yra apie 282. Iš šių 282 objektų pagal sandarą yra išskiriami 29 kompleksai, 113 į kompleksą įeinantys objektai, 2 vietovės ir 138 pavieniai objektai.
- Vertybių reikšmingumo lygmuo pasiskirstęs nevienodai: 104 vertybės priskirtos regioniniam lygmeniui, 77 – nacionaliniam, o net 100 objektų neturi nurodyto reikšmingumo. Tai rodo poreikį peržiūrėti šių vertybių statusą ir atlikti papildomus tyrimus.
- Vertybių tipologija pagal vertingąsias savybes liudija apie sudėtingą rajono istorinį sluoksniavimą – vyrauja architektūrinės, istorinės, memorialinės ir sakralinės savybės, taip pat identifikuojamos archeologinės, inžinerinės, urbanistinės ir dailės vertybės.
- Apsaugos zonų sistema nepakankamai išvystyta – tik nedidelei daliai objektų yra nustatytos apsaugos zonos.
- 27 vertybėms yra panaikintas kultūros paveldo apsaugos statusas, tačiau dalis jų išlieka reikšmingos vietos tapatumui.
- Teritorinis pasiskirstymas yra nevienodas – pagrindinė koncentracija stebima Joniškio ir Žagarės miestuose, taip pat buvusių dvarų teritorijose, miestelių centrinėse dalyse bei prie pagrindinių istorinių kelių.
- Kultūros paveldas turi didelį rekreacinį, edukacinį ir turistinį potencialą, tačiau kol kas nepakankamai integruotas į viešosios erdvės struktūrą.

Susisiekimo infrastruktūra

- Joniškio rajonas turi pakankamą ir gerai išvystytą valstybinės reikšmės kelių tinklą, kuris užtikrina efektyvų susisiekimą tarp gyvenviečių ir svarbių regioninių centrų. Tai ypač svarbu tiek regioniniam, tiek tarptautiniam susisiekimui, kadangi rajoną kerta magistralinis kelias A12 ir kelios krašto reikšmės arterijos;

- didelė dalis rajoninių kelių turi žvyro dangą, todėl perspektyvoje būtina skirti prioritetą šių kelių dangų gerinimui, kad jie būtų suderinami su magistraliniais ir krašto keliais, užtikrinant didesnę eismo saugumą ir patogumą;
- Joniškio rajonas pagal automobilių kelių ilgį, tenkantį 1000 gyventojų, gerokai viršija šalies vidurkį, kas rodo platų kelių tinklą ir mažą gyventojų tankį. Tai sukuria sąlygas sklandžiam vietiniam ir regioniniam susisiekimui, tačiau ir sukelia papildomų iššūkių dėl kelių būklės ir priežiūros;
- rajone 82% vietinės reikšmės kelių turi žvyro dangą, todėl tikslinga aktyviai vykdyti žvyrkelių asfaltavimą bei esamų dangų atnaujinimą. Taip pat svarbu atnaujinti vietinės reikšmės kelių schemą arba parengti galimybių studiją, kad būtų galima geriau planuoti kelių rekonstrukcijos ir remonto darbus;
- per pastaruosius 10 metų Joniškio rajone žuvo 16 žmonių, o 182 buvo sužeisti. Tai rodo, kad eismo įvykiai rajone vis dar kelia rimtą pavojų. Tačiau, vertinant šiuos statistinius skaičius, galima pastebėti, kad eismo įvykių skaičius palaipsniui mažėja, kas yra teigiamas ženklas;
- Joniškio rajone nėra juodųjų dėmių. Nepaisant to, kad eismo įvykių skaičius mažėja, būtina toliau taikyti saugaus eismo priemones, investuoti į infrastruktūrą, švietimo programas ir aktyvų visuomenės įsitraukimą, kad būtų pasiektas esminis tikslas – sumažinti žuvusiųjų ir sužeistųjų skaičių keliuose;
- Joniškio rajone elektromobilių įkrovos stotelių tinklas yra silpnai išvystytas. Siekiant skatinti elektromobilių naudojimą ir tvarų transportą, reikalingas nuoseklus elektromobilių įkrovimo infrastruktūros plėtojimas. Svarbu ne tik įrengti įkrovos stoteles gyvenamosiose vietovėse, bet ir prie svarbių kelių, tokių kaip tarptautiniai tranzitiniai maršrutai, kad būtų užtikrintas sklandus judėjimas ir patogus kelionių planavimas;
- dabartiniai viešojo transporto rodikliai rodo, kad gyventojai vis dar dažniau renkasi privačias transporto priemones nei viešojo transporto paslaugas. Siekiant padidinti viešojo transporto patrauklumą, būtina atnaujinti autobusų parką ir optimizuoti maršrutus;
- Joniškio rajono dviračių takų tinklas yra ribotas ir nėra suformuotas kaip vientisa sistema, jungianti visus svarbiausius miesto ir rajono taškus. Takų būklė taip pat reikalauja atnaujinimo, kad būtų užtikrintas patogus ir saugus eismas. Ateityje būtina investuoti į dviračių takų atnaujinimą ir modernizavimą;
- Joniškio rajonas neturi išvystytos oro transporto infrastruktūros. Rajone veikia Barysių aerodromas, kuris naudojamas sportinei/pramoginei aviacijai;
- geležinkelio linija, jungianti Joniškį su Šiauliais ir Latvija, yra svarbus tranzito taškas tiek vietiniams, tiek tarptautiniams pervežimams.

Inžinerinė infrastruktūra

- Vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo infrastruktūros plėtra vykdoma vadovaujantis Joniškio rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano keitimu, patvirtintu Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2021 m. balandžio 29 d. sprendimu Nr. T-52;
- Joniškio rajone yra nustatyta viena aglomeracijos teritorija, t. y. Joniškio miesto aglomeracija, kurioje susidaro 2000 ir daugiau gyventojų ekvivalentų atitinkanti tarša;
- vandenvietėse virš normatyvinės koncentracijos sulfato kiekis buvo fiksuotas 52 proc. vandenviečių vandenyje, apie 20 proc. vandenviečių vandenyje sulfato koncentracija buvo arti normos. Kitas išgaunamo vandens kokybės trūkumas – padidinta geležies koncentracija. Vandens nugeležinimo tikslais viešojo vandens tiekimo teritorijose – Joniškyje, Daunoriškėse,

Gaižaičiuose, Gataučiuose, Jurdaičiuose, Kriukuose, Lieporiuose, Maldeniuose, Mindaugiuose, Rudiškiuose, Skaistgiryje, Stupuruose, Žagarėje – pastatyti vandens gerinimo įrenginiai;

- centralizuoto geriamojo vandens tiekimo paslaugomis naudojasi apie 56 proc., nuotekų tvarkymo paslaugomis apie 49 proc. rajono gyventojų;
- geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros kryptys: nuotekų tinklų plėtra aglomeracijos teritorijoje; vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo vamzdynų inventorizavimas, rekonstrukcija, plėtra, įregistravimas; valymo įrenginių remontavimas/rekonstravimas įdiegiant azoto ir fosforo šalinimą; geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra;
- gatvių apšvietimo sistema yra išvystyta praktiškai visose pagrindinėse gyvenviečių gatvėse. Vykdamas gatvių apšvietimo priežiūrą būtina tęsti apšvietimo sistemos modernizaciją, t. y. atnaujinti atramas, diegti šviestuvus su LED lempomis bei individualiu apšvietimo intensyvumo reguliavimu;
- gyventojams šilumą ir karštą vandenį tiekia UAB Gren Joniškis ir UAB Joniškio butų ūkis. Pagrindinis šilumos ūkio sistemos trūkumas – susidėvėję termofikaciniai tinklai sąlygoja didelius šilumos perdavimo nuostolius tinkluose bei didina galutinę šilumos kainą;
- vadovaujantis LR šilumos ūkio įstatymo 8 str. 6 punkto nuostatomis - šilumos ūkio specialieji planai turi būti atnaujinami ne rečiau kaip kas 10 metų, todėl būtina atnaujinti 2012 metais parengtą Joniškio rajono šilumos ūkio specialųjį planą ir nustatyti vystymo/plėtros kryptis;
- rajone gamtinių dujų tiekimo sistemą eksploatuoja UAB Gren Lietuva, kuri gamtines dujas nuo Meškuičių gyvenvietėje (Šiaulių r.) esančio dujų reguliavimo punkto, tiekia Joniškio miestui ir Gataučių kaimui;
- šiaurinėje savivaldybės dalyje yra įrengtas magistralinis naftotiekis, kurį eksploatuoja AB „ORLEN Lietuva“. Magistralinis dujotiekis kerta Žagarės, Skaistgirio, Joniškio, Satkūnų, Saugėlaukio ir Kriukų seniūnijų teritorijas;
- komunalinių atliekų tvarkymo (atliekų tvarkymas, rūšiavimas, antrinės žaliavos, nuotekų išvežimas) sistemos operatoriaus funkcijas vykdo VŠĮ Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras (RATC). Joniškio rajone atliekų tvarkymo paslauga yra teikiama visiems atliekų turėtojams;
- priešgaisrinės tarnybos struktūrą sudaro administracija ir 6 ugniagesių komandos (UK) Kepalių UK, Kriukų UK, Rudiškių UK, Satkūnų UK, Skaistgirio UK, Žagarės UK. Esamos priešgaisrinės pajėgos padengia visas urbanizuotas teritorijas;
- atsinaujinančių energijos išteklių plėtrą reglamentuoja Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. rugsėjo 26 d. sprendimu Nr. T-173 patvirtintas Joniškio rajono savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planas iki 2030 m. bei Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. spalio 31 d. sprendimu Nr. T-182 patvirtintas Atsinaujinančių išteklių energetikos infrastruktūros vystymo Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje specialusis planas.

Gamtinė aplinka

- Joniškio rajono geologinį pjūvį sudaro kristaliniis pamatas ir apie 1400-1500 m storio nuosėdinė danga. Kvartero nuogulų storis kinta nuo 10 m iki 30 m, o Linkuvos moreninio gūbrio keterose apie 40 m. Rajono paviršių suformavo kvartero periodo ledynai bei jų tirpsmo vandenys. Beveik visą rajono dalį dengia ledyninės nuogulos - dugninė morena (geologinis indeksas – gt III bl).
- Lietuvos geologijos tarnybos duomenimis Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje (2024 09 09) buvo 11 detaliai išžvalgyti, 9 parengtiniai išžvalgyti kietųjų naudingųjų iškasenų telkiniai bei 5 prognoziniai plotai arba jų dalys. Naudingųjų iškasenų įvairovė yra palyginti nedidelė (dūrpės,

dolomitas, klintis, smėlis, žvyras), o ir esamuose telkiniuose išžvalgytų resursu kiekis nėra didelis. Perspektyvoje naudingųjų iškasenų gavyba plėsis parengtiniai išžvalgytų ir prognozių plotų sąskaita.

- Viršutinio devono famenio sistemos vandeningųjų sluoksnių (Žagarės, Švėtės, Murių, Kruojos) požeminio vandens išteklių yra kaip pagrindiniai viešajam vandens tiekimui ir pavienių pramonės, žemės ūkio bei socialinių objektų aprūpinimui vandeniu Joniškio rajone.
- Lietuvos geologijos tarnybos duomenimis (2024 09 09) Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje yra 58 vandenvietės. Joniškio rajone gėlo požeminio vandens išteklių nėra dideli, tačiau pakankami rajono poreikiams.
- Joniškio rajono teritorijoje gruntinis vanduo yra neapsaugotas arba silpnai apsaugotas nuo paviršinės taršos. Geriausiai apsaugotas, lyginant su kitais plotais, gruntinis vanduo yra pietinėje, pietvakarinėje ir vakarinėje dalyse (Linkuvos gūbrio zonoje)
- Didžioji planuojamos teritorijos dalis priklauso *Pabaltijo žemumų srities (C) Žiemgalos lygumos (CX) rajonui*, o mažesnioji (pietinė, pietvakarinė, vakarinė) *Žemaičių Kuršo srities (B) Ventos vidurupio lygumos (BLX) rajonui*. Joniškio rajono paviršiaus reljefas nepasižymi didele įvairove - būdingas lygus, vietomis silpnai banguotas reljefas. Įvairesniu reljefu bei kraštovaizdžiu išsiskiria *Linkuvos moreninis gūbrys*.
- Bendras ūkinis rajono dirvožemių potencialas vertinamas kaip aukštas - rajone paplitę aukštais žemės ūkio naudmenų dirvožemio našumo balais (40-57) įvertinti dirvožemiai. Pagal dirvožemio defliacijos (vėjo erozijos) potencialą visa Joniškio rajono teritorija patenka į labai mažo defliacijos potencialo zoną.
- Paviršiniai vandenys priklauso Lielupės mažųjų intakų ir Mūšos pabaseiniams, rajono teritorijoje jie užima 1,7% ploto (šalies vidurkis 4,1%). Hidrografinį tinklą formuoja gana tankus vandentėkmių tinklas, tvenkiniai ir tik vienas natūralus ežeras. Natūralios upių vagos, lyginant su kitais šalies rajonais, yra labai stipriai pakeistos.
- Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje kaip *potvynių grėsmės upių ruožas* išskiriama Mūšos upės atkarpa (nuo Pamūšio gyvenvietės ir žemiau).
- Miškai, pievos, pelkės, vandenys, t. y. tie plotai, kuriuose vyrauja natūrali ir pusiau natūrali augmenija užima apie 24% Joniškio rajono savivaldybės teritorijos ploto. Iš paminėtų ekosistemų tarpo užimamais plotais, augalų rūšių įvairove, atliekamomis biologinėmis, ekologinėmis ir kitomis funkcijomis svarbiausios yra miškų ekosistemos. Joniškio rajono savivaldybėje miškingumas siekia 19,3% ir yra ženkliai mažesnis už vidutinį šalyje (2024 01 01).
- SRIS duomenimis (2024 09 02) Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje yra identifikuotos 122 saugomų augalų ir gyvūnų rūšys, registruotos 776 saugomų rūšių radavietės ir augavietės.
- Europos bendrijos svarbos natūralios buveinės (miškų, pievų, pelkių, vandenų) rajone užima apie 3,1% teritorijos ploto. Joniškio rajone esančių buveinių tarpe pagal užimamą plotą daugiausiai yra *miškų buveinių*, jos yra išskirtos beveik visuose miško masyvuose, ypač didelė koncentracija Mūšos tyrelio miškuose. Rajone, dėl intensyvaus žemės ūkio, yra labai nedaug išlikusių natūralių *pievų* ir *vandenų buveinių*.

Kraštovaizdis ir jo apsauga

- Pagal *kraštovaizdžio gamtinį* pobūdį (gamtinio komplekso tipą) didžiąją rajono teritorijos ploto dalį užima *molingos lygumos (L^c)*, kiti gamtiniai kraštovaizdžiai – upės slėniai (S), moreniniai gūbriai (G) teritorijoje užima santykinai nedidelį plotą. Pagal *kraštovaizdžio sukultūrinimo* pobūdį vyrauja agrarinis kraštovaizdis. Natūralų ir paramos skatinama apmiškinimą, reikėtų išskirti kaip prioritetinį atstatant ir gerinant geoeologiniu požiūriu stabilią kraštovaizdžio struktūrą.
- Vadovaujantis Nacionaliniu kraštovaizdžio tvarkymo planu Joniškio rajono savivaldybės teritorija patenka į dviejų, santykinai žemo vizualinio estetinio potencialo kraštovaizdžio vizualinės struktūros tipų – C ir D ribas.
- Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje nėra Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane nustatytų ypač saugomo šalies vizualinio estetinio potencialo arealų ir vietovių bei labai didelio ir didelio estetinio potencialo ypač ir vidutiniškai raiškių kraštovaizdžio kompleksų (AI, AII, AIII, AIV, BI, BII, BIII, ir BIV kraštovaizdžio vizualinės struktūros tipai) taip pat nėra vertingiausių šalies kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų.
- Saugomų teritorijų valstybės kadastro duomenimis Joniškio rajono savivaldybėje saugomų teritorijų tinklą formuoja: *konservacinės apsaugos prioriteto* saugomos teritorijos – 13 draustinių, tame tarpe 2 valstybiniai, 3 savivaldybės saugomi, 8 esantys Žagarės RP sudėtyje, 18 gamtos paveldo objektų bei *kompleksinės saugomos teritorijos* - 1 regioninis parkas, 2 biosferos poligonai (nedidelė dalis). Visos šios teritorijos užima 12% savivaldybės teritorijos ploto (šis rodiklis mažesnis už vidutinį šalyje – 17,6%).
- Saugomų teritorijų sistemos dalį - „Natura 2000“ teritorijas atstovauja 3 paukščių apsaugai (PAST) ir 13 buveinių apsaugai (BAST) svarbios teritorijos. Kitos, Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje esančios biologinės įvairovės išsaugojimo požiūriu svarbios / jautrios teritorijos: Europos bendrijos svarbos natūralios buveinės (miškų, pievų pelkių vandenu), pelkės ir šaltinynai, natūralios pievos ir ganyklos, kertinės miško buveinės, Saugomų rūšių informacinėje sistemoje (SRIS) registruotos saugomų rūšių augavietės ir radavietės. Visų šių grupių išsaugojimo interesai turi būti įvertinti rengiamo Joniškio rajono savivaldybės bendrojo plano keitimo sprendiniuose.
- Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo esamos būklės įvertinimo stadijoje yra nagrinėjama Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniuose (2008 m.) nustatyta gamtinio karkaso struktūra. Visos gamtinio karkaso dalys – geoeologinės takoskyros, migraciniai koridoriai, geosistemų vidinio stabilizavimo arealai Joniškio rajone užima apie 38,5% teritorijos ploto. Šis rodiklis yra ženkliai mažesnis Respublikos gamtinio karkaso užimamos ploto dalies vidurkį (60%).
- Siekiant užtikrinti tinkamą gamtinio karkaso teritorijų planavimą, tvarkymą, naudojimą ir darnų vystymąsi, sekančiose bendrojo plano keitimo stadijose (bendrųjų sprendinių formavimo, sprendinių konkretizavimo), įvertinant per praėjusį laikotarpį įvykusius gamtinio karkaso teritorijų žemėnaudos bei geoeologinio potencialo pokyčius, bus atliekamas gamtinio karkaso teritorijų geoeologinio potencialo vertinimas ir šio vertinimo pagrindu atliekamas nustatytų gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo ir apsaugos krypčių teritorinio lokalizavimo patikslinimas, esant poreikiui detalizavimas, susietumo su rajono teritorijoje parengtų gyvenamųjų vietovių bendruosiuose planuose nustatytomis gamtinio karkaso teritorinėmis struktūromis užtikrinimas.

Aplinkos būklė

- Aplinkos oro kokybei įtaką daro transportas, pramonė, energetika, žemės ir namų ūkis, o pagrindinis teršalų emisijos į atmosferą šaltinis yra mobilieji taršos šaltiniai. Palyginti nedideli

rajone susidarantys teršalų kiekiai sietini su silpnai išvystyta pramone, didžioji dalis teršalų susidaro vietinėse rajono katilinėse.

- Taškinė paviršinių vandens telkinių tarša paskutiniu metu yra vis labiau valdoma – įgyvendinant vandentiekio ir nuotekų infrastruktūros vystymo projektus labai sumažėjo Joniškio rajone esančių sutelktosios taršos šaltinių poveikis paviršiniams vandens telkiniams. Didelis žemės ūkio intensyvumas rajone lemia tai, kad žemės ūkis yra reikšmingas paviršinių vandenų kokybę lemiantis veiksnys. Nemaža dalis rajono vandentekmių yra įtrauktos į rizikos vandens telkinių sąrašą.
- Dėl specifinių hidrogeologinių ir geomorfologinių sąlygų Joniškio rajono paviršiniai vandenys yra menkai apsaugoti nuo taršos, tiek nuo koncentruotos (gyvenviečių nutekamieji vandenys), tiek nuo pasklidusios (žemės ūkio tarša). Paviršinių vandens telkinių būklę neigiamai veikia hidromorfologiniai pokyčiai, atsiradę daugiausia dėl upių vagų pakeitimų (agrariškai stipriai įsavitose rajono dalyse natūralios upių ir upelių atkarpos dabar tesudaro tik 4-9%).
- Siekiant užtikrinti visuomenės teisę turėti pakankamai geros kokybės švarų ir nekenksmingą sveikatai vandenį, didelis dėmesys skiriamas požeminio vandens išteklių apsaugai. Vykdomi veiksmai yra orientuojami į požeminio vandens išteklių kiekybės ir kokybės kitimo kontrolę bei teršimo minimizavimą.
- Požeminio vandens kokybę Joniškio rajone lemia gamtiniai faktoriai. Pagal vandenviečių požeminio vandens monitoringo ir vandens kokybės programinės priežiūros duomenis vandenyje nustatoma padidinta geležies ir sulfato koncentracija. Antropogeninės taršos pėdsakų vandenvietėse nenustatyta
- Lietuvos geologijos tarnybos duomenimis Joniškio rajono teritorijoje yra 331 potencialus geologinės aplinkos taršos židinis (TŽ). Įvertinant pavojingumo laipsnį gruntui, paviršiniam bei požeminiam vandeniui jie yra priskiriami: vidutinio (210), didelio (101) ir ypatingai didelio (20) pavojingumo objektų kategorijoms. Daugeliu atvejų TŽ susiję su žemės ūkio gamybine veikla (galvijų fermos, kiaulidės ir kt.).

2. ERDVINĖS IR FUNKCINĖS STRUKTŪROS VYSTYMO KRYPTYS

2.1. Erdvinės struktūros vystymo kryptys

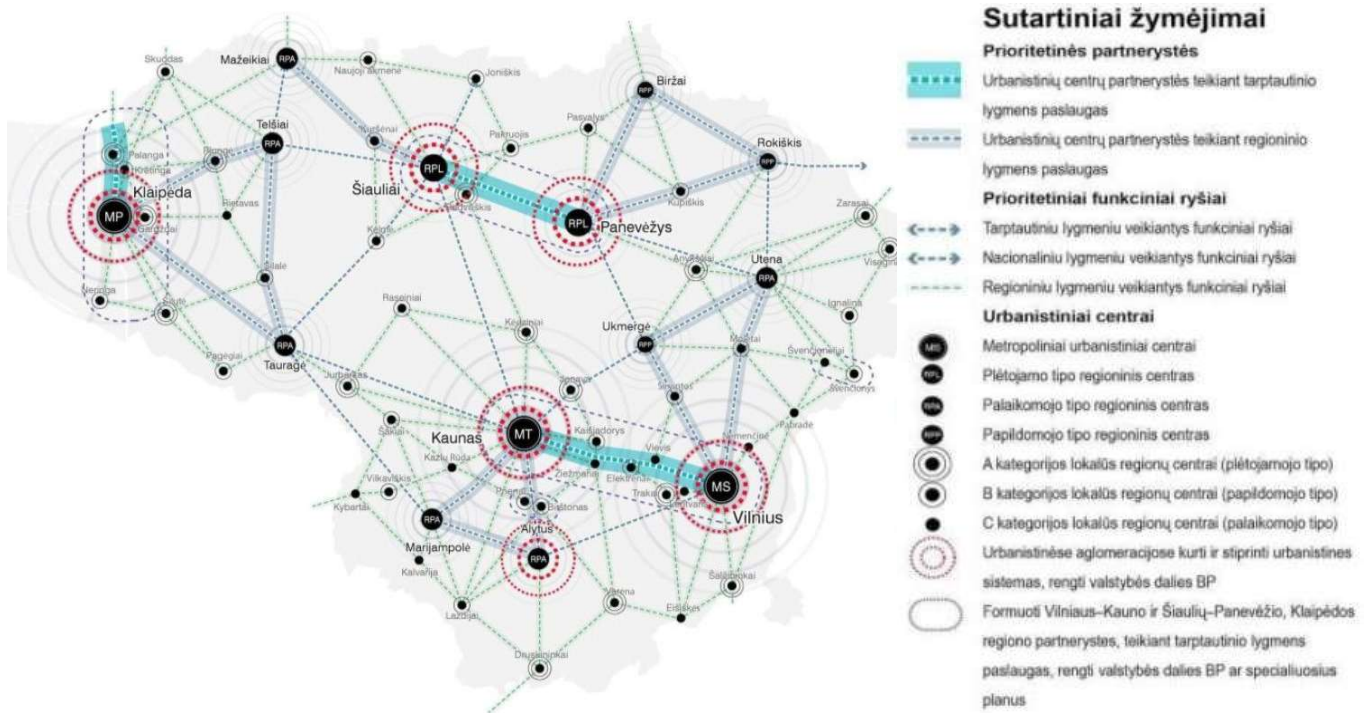
Lietuvos Respublikos ir savivaldybių teritorijų erdvinės struktūros vystymo kryptys nustatytos Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (T00087007), kuris patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės Seimo 2021 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr. 789. Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane detalizuojama Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane suformuota erdvinė struktūra ir Nacionaliniame kraštovaizdžio plane numatyta bendrųjų strategijų teritorijos raidos sistema socialinėje, ekonominėje ir subalansuotos urbanistinės plėtros plotmėse. Šių tikslų siekiama optimizuojant urbanistinės plėtros mastą per hierarchizuotą urbanistinių centrų, kompaktiškai užstatomų teritorijų subalansuotą plėtrą ir funkcinių ryšių ašių sistemą.

Funkciniai ryšiai

Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje formuojami šalies, regioniniu ir savivaldybės lygmeniu veikiantys vidiniai ir išoriniai funkciniai ryšiai, kurie formuojami esamų transporto koridorių pagrindu, kuriais realizuojamas susisiekimas tarp Joniškio rajono savivaldybės urbanistinių centrų, sukuriama ryšiai tarp jų ir su regioniniu lygmeniu veikiančiais funkciniais ryšiais. Nacionaliniu, regioniniu ir savivaldybės lygmeniu veikiančių ryšiai poveikio zonose formuojasi Joniškio rajono savivaldybės urbanistinė sistema. **Funkcinių ryšių vystymo kryptys I-oje ir II-oje alternatyvoje išlieka analogiškos.**

2.1.1 lentelė. Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje išskirti funkciniai ryšiai:

Funkcinio ryšio lygmuo	Funkciniai ryšiai
Nacionalinis lygmuo	– Šiauliai – Joniškis – Jelgava
Regioninis lygmuo	– Šiauliai – Naujoji Akmenė – Joniškis – Pakruojis – Radviliškis; – Šiauliai – Naujoji Akmenė – Joniškis – Pakruojis – Pasvalys – Panevėžys; – Šiauliai – Naujoji Akmenė – Joniškis – Pakruojis – Radviliškis – Kėdainiai – Kaunas; – Klaipėda – Mažeikiai – Naujoji Akmenė – Joniškis – Pakruojis – Šiauliai.
Savivaldybės lygmuo vidiniai funkciniai ryšiai	– Joniškis – Skaisgiris – Žagarė – Gaižaičiai – Rudiškiai – Gataučiai – Jauniūnai – Gasčiūnai – Joniškis; – Joniškis – Skaisgiris – Endriškės – Linkaičiai – Joniškis; – Joniškis – Kriukai – Plikiškiai – Daukšiai – Stungiai – Joniškis.
Savivaldybės lygmuo išoriniai funkciniai ryšiai	– Joniškis – Kriukai – Pasvalys; – Joniškis – Kuršėnai – Šiauliai.

2.1.1 pav. Nacionalinio ir regioninio lygmenų urbanistinės struktūros schema
(Duomenų šaltinis: Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas (T00087007)).

Urbanistiniai centrai

Joniškio savivaldybės teritorijoje išskiriami papildomojo tipo lokalinis centras ir žemesnio lygmens palaikomojo tipo vietiniai urbanistiniai centrai, kurie kartu formuoja savivaldybės urbanistinį karkasą. Joniškio ir Žagarės miestai kartu su žemesnio lygmens palaikomojo tipo vietiniais urbanistiniais centrais formuoja savivaldybės urbanistinį karkasą, kuri abiejose alternatyvose sudaro 13 urbanistinių centrų.

Urbanistinių centrų tipologija, klasifikavimas ir vystymas pagrįsti demografinė prognozė, gyvenamojo fondo plėtros tendencijomis, socialinių paslaugų plėtojimo poreikiu, institucinio aptarnavimo, švietimo ir sveikatos paslaugų prieinamumu. Urbanistinių centrų sistema I-oje ir II-oje alternatyvoje išlieka analogiška:

- Joniškio miestas, išskirtas kaip papildomojo tipo, pakankamo potencialo pagrindinis savivaldybės urbanistinis centras, b kategorijos lokalinis centras. Lokaliniame centre plėtotina ekonominė veikla sietina su egzistuojančiu potencialu ir stiprinami funkciniai ryšiai su to paties ir aukštesnio lygmens urbanistiniais centrais pagal turimą potencialą: Šiaulių, Mažeikių, Naujosios Akmenės miestu ir Latvijos (Jelgava, Liepoja) miestais. Urbanistinė plėtra realizuojama pagal Joniškio miesto bendrąjį planą;
- urbanistinių centrų sistema papildoma 4 naujais urbanistiniais centrais: Bariūnų k., Gasčiūnų k., Plikiškių k. ir Linkaičių k.;
- atsisakoma Saugėlaukio k. urbanistinio centro vystymo dėl nepakankamo potencialo;
- Gataučių k. užstatytos teritorijos pagrindu siūloma išskirti miestelio teritoriją ir keisti gyvenamosios vietovės statusą. Miestelio administracinės ribos nustatymas ir administracinio statuso keitimas atliekamas vadovaujantis Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų ir pavadinimų tvarkymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 651 (Žin., 1996, Nr. 54-1277; 2006, Nr.9-333)

Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje išskiriami 5 tipų urbanistiniai centrai:

- **b** – papildomojo tipo, stipraus potencialo lokalinis urbanistinis centras, savivaldybės administracinis centras – Joniškio miestas. Paskirtis – palaikyti regiono dalių gyvybingumą veikiant kartu su regioniniais centrais, užtikrinant būtinojo ir santykinai dažno poreikio paslaugas. Rango suteikimas siejamas su esamų administracinių valdymo ir organizacinių funkcijų stiprinimu, materialinių investicijų koncentravimu, socialinio – ekonominio potencialo plėtojimu, naujų darbo vietų kūrimu, gyventojų skaičiaus augimu, bendrojo turizmo srities vystymu.
- **c** – palaikomojo tipo, stiprinamo potencialo vietinis urbanistinis centras, kuris plėtojamas esamo miesto pagrindu, užtikrinant būtinojo aptarnavimo ir epizodinio poreikio paslaugas – Žagarė. Rango suteikimas siejamas su aukštos kokybės būsto ir socialinio būsto plėtra, naujų darbo vietų kūrimu, instituciniu aprūpinimu, inžinerinės ir susisiekimo infrastruktūros plėtra, rekreaciniu aptarnavimu ir turizmo paslaugų vystymu.
- **d** – palaikomojo tipo vietiniai urbanistiniai centrai, turintys institucinių požymių, kurie plėtojami esamų miestelių ir seniūnijų centrų pagrindu – Kriukų mst., Skaisgirio mst., Gataučių k. Paskirtis – užtikrinti epizodinio ir būtino poreikio paslaugas, racionalų ir intensyvų teritorijos naudojimą, stabilizuoti gyventojų skaičiaus mažėjimą. Centrų socialinę ir ekonominę bazę sudaro esamos ir plėtojamos administracinės, švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos, globos bei rūpybos, kultūros įstaigos, policija, gaisrinė, įvairios specializacijos verslo objektai.
- **e** – palaikomojo tipo vietiniai urbanistiniai centrai, turintys institucinių požymių – Gaižaičių k., Rudiškių k., Kirnačių k., Satkūnų k., Bariūnų k. Paskirtis – užtikrinti būtino poreikio paslaugas ir aptarnauti mažiausius teritorinius vienetus, sudaryti sąlygas įvairioms ekonominėms veikloms, verslui, specializuotai gamybai, žemės ūkio veiklų aptarnavimui. Centrų socialinę bazę sudaro esamos administracinės, švietimo ir kultūros įstaigos, gaisrinė, įvairios specializacijos verslo objektai. Rango suteikiamas siekiant centrų kokybinės ir kokybinės plėtros prioriteto.
- **f** – mažiausi palaikomojo tipo vietiniai urbanistiniai centrai, kurie palaikomi savivaldybės siekiant užtikrinti tolygų gyvenamųjų vietovių pasiskirstymą – Gasčiūnų k., Plikiškių k. ir Linkaičių k.. Rango suteikiamas siekiant kokybinės plėtros prioriteto. Paskirtis – užtikrinti būtino poreikio paslaugas ir aptarnauti mažiausius teritorinius vienetus, sudaryti sąlygas įvairioms ekonominėms veikloms, verslui, specializuotai gamybai.

Urbanistinių centrų vystymo kryptys:

- Urbanistinių centrų sistema papildoma 4 naujais urbanistiniais centrais: Bariūnų k., Gasčiūnų k., Plikiškių k. ir Linkaičių k.;
- Dėl nepakankamo potencialo atsisakoma Saugėlaukio urbanistinio centro plėtojimo;
- Gataučių kaimui siūlomas miestelio gyvenamosios vietovės statusas. Miestelio administracinės ribos nustatymas ir administracinio statuso keitimas atliekamas vadovaujantis Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų ir pavadinimų tvarkymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. birželio 3 d. nutarimu Nr. 651 (Žin., 1996, Nr. 54-1277; 2006, Nr.9-333).

2.1.2 pav. Urbanistinių centrų tipologija I-oje ir II-oje alternatyvose:

Eil. Nr.	Pavadinimas	Administracinis statusas	Gyventojų skaičius 2021 m.	Vidutinis metinis gyventojų skaičiaus pokytis, %	Urbanistinio centro tipas	Socialinės infrastruktūros pasiekiamumas
1.	Joniškis	Miestas; Joniškio rajono savivaldybės centras; Joniškio miesto seniūnijos centras	8612	-1,3	b	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Administraciniai obj.; ▪ Lopšeliai-darželiai – 3 obj.; ▪ Pagrindinė mokykla – 1 obj.; ▪ Progimnazija; ▪ Gimnazija; ▪ Kultūros centras; ▪ Biblioteka; ▪ Muziejai – 3 obj.; ▪ Sveikatos priežiūros įstaigos – 9 obj.; ▪ Socialinės įstaigos – 10; ▪ Apgyvandinimo obj. -1; ▪ Maitinimo obj. – 9.
2.	Žagarė	Miestas; Žagarės seniūnijos centras	1326	-2,3	c	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lopšeliai-darželiai – 1; ▪ Gimnazija; ▪ Kultūros centras; ▪ Muziejai – 2 obj.; ▪ Ambulatorija; ▪ Apgyvandinimo obj. - 3; ▪ Maitinimo obj. – 3.
3.	Kriukai	Miestelis; Kriukų seniūnijos centras	366	-3,1	d	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pagrindinė mokykla; ▪ Kultūros centras; ▪ Biblioteka; ▪ Ambulatorija.
4.	Skaisgirys	Miestelis; Skaistgirio seniūnijos centras	701	-1,9	d	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gimnazija; ▪ Kultūros centras; ▪ Biblioteka; ▪ Ambulatorija.
5.	Gataučiai	Kaimas; Gataučių seniūnijos centras	379	-0,8	d	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pagrindinė mokykla; ▪ Biblioteka; ▪ Ambulatorija; ▪ Apgyvandinimo obj. – 3.
6.	Gaižaičiai	Kaimas; Gaižaičių seniūnijos centras	175	-2,7	e	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kultūros centro Laisvalaikio salė; ▪ Biblioteka.
7.	Rudiškiai	Kaimas; Rudiškių seniūnijos centras	322	-2,2	e	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kultūros centras.
8.	Kirnaičiai	Kaimas; Kepalių seniūnijos centras	248	-1,6	e	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kultūros centras; ▪ Biblioteka.
9.	Satkūnai	Kaimas; Satkūnų seniūnijos centras	222	-1,2	e	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kultūros centras; ▪ Biblioteka.
10.	Bariūnai	Kaimas; Saugėlaikio seniūnijos centras	361	-2,0	e	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kultūros centras; ▪ Biblioteka.
11.	Gasčiūnai	Kaimas	252	-1,6	f	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pagrindinė mokykla; ▪ Tradicinių amatų centras.
12.	Plikiškiai	Kaimas	224	-1,2	f	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pagrindinė mokykla; ▪ Bioblioteka; ▪ Socialinė įstaiga.
13.	Linkaičiai	Kaimas	285	-1,5	f	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Biblioteka.

2.2. Funkcinės struktūros modelis ir vystymo kryptys

Joniškio rajono savivaldybės plėtros tendencijas ir perspektyvas formuoja Lietuvos Respublikos regioninės politikos ir jos pagrindu suformuoti šalies teritorijos strateginiai teritoriniai – erdviniai struktūrų formavimo principai, kurie įtvirtinti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano (T00087007), sprendiniuose, ir globalizacijos veiksniai, kurie susiję su energetinių išteklių brangimu, emigracija ir imigracija, kapitalo ir darbo rinkos laisvu judėjimu, turizmo plėtra, savitumo išsaugojimu, tiesioginių užsienio kapitalo investicijų stoka tiek valstybėje, tiek savivaldybėje.

Funkcinės struktūros modelis

Savivaldybės teritorija suskirstyta į neurbanizuojamų, urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinių prioritetų zonas:

- Neurbanizuojamų teritorijų funkcinio prioriteto zonos:
 - *Miškų ūkio funkcinio prioriteto zona* - funkcinė zona, kurioje dominuoja Miškų įstatymo 3 straipsnyje nurodyti visų grupių miškai (analogiškai I-oje ir II-oje alternatyvose);
 - *Žemės ūkio funkcinio prioriteto zona* - funkcinė zona, kurioje dominuoja žemės ūkio paskirties žemė (analogiškai I-oje ir II-oje alternatyvose);
 - *Vandenų zona* - funkcinė zona, kurioje dominuoja Žemės įstatymo 27 straipsnyje nurodyta vandens ūkio paskirties žemė (analogiškai I-oje ir II-oje alternatyvose).
- Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinio prioriteto zonos:
 - *Intensyvios kompaktiškos urbanizacijos funkcinio prioriteto zona* – Joniškio ir Žagarės miestų, Kriukų ir Skaisgirio miestelių, Gataučių, Gaižaičių, Rudiškių, Kirnaičių, Satkūnų, Bariūnų, Gasčiūnų, Plikiškių ir Linkaičių k. užstatytos ir plėtros teritorijos (analogiškai I-oje ir II-oje alternatyvose);
 - *Ekstensyvios kompaktiškos urbanizacijos funkcinio prioriteto zona* – Maldenių k., Kalnelio k., Kepalių k., Jurdaičių k., Juniūnų k., Pavirčiuvės k., Lieporių k., Daukšių k., Stungių k., Stupurių k., Jakiškių k., Ziniūnų k., Beržinių k. užstatytos ir plėtros teritorijos (tik II-oje alternatyvoje, brėžinyje atitinka ne kategorizuotų kompaktiškos plėtros teritorijas);
 - *Gamybinio industrinio prioriteto zona* – kurioje dominuoja paslaugų, pramonės ir sandėliavimo teritorijos šalia Joniškio m. ir nacionalinio lygmens funkcinės ašies (sutampa su magistraliniu keliu A12) ir regioninio lygmens funkcinės ašies įtakos zonose (analogiškai I-oje ir II-oje alternatyvose);
 - *Rekreacinio naudojimo funkcinio prioriteto zona* – funkcinė zona, kuri tinkama visų rūšių trumpalaikiam ir ilgalaikiam poilsiui (analogiškai I-oje ir II-oje alternatyvose).
- Kitos funkcinės zonos:
 - *Integruotos konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo saugomų teritorijų funkcinio prioriteto zona* - Žagarės regioninio parko teritorija, kurioje tvarkymo ir naudojimo sąlygas nustato šio parko apsaugos reglamentas, planavimo schema, teritorijos ir zonų ribų bei tvarkymo specialieji planai.
 - *Bioprodukcinio naudojimo ir dalinės konservacijos zonos integruotos konservacinės apsaugos funkcinio prioriteto zona* – Gubernijos biosferos poligono teritorija, kurioje tvarkymo ir naudojimo sąlygas reglamentuoja „Natura 2000“ reikalavimai.

Funkcinės struktūros plėtojimo kryptys:

- *funkcinės struktūros tęstinumas.* Išlaikant sąsajas su galiojančiu Bendroju planu, bendrųjų sprendinių formavimo alternatyvose išlaikomas neurbanizuotų ir neurbanizuojamų teritorijų principinis funkcinis zonavimas;
- *urbanistinių centrų vystymas.* Prioritetas teikiamas urbanistinių centrų – Joniškio ir Žagarės miestų, Kriukų ir Skaisgirio miestelių, Gataučių, Gaižaičių, Rudiškių, Kirnaičių, Satkūnų, Bariūnų, Gasčiūnų, Plikiškių ir Linkaičių kaimų teritorijų vystymui. Urbanistinių centrų urbanizuotoms teritorijoms taikomas intensyvios urbanizacijos funkcinis prioritetas. Užstatytų ir užstatomų teritorijų plėtra orientuota į esamų užstatytų teritorijų vidinių resursų panaudojimą, fizinės ir funkcinės struktūros atnaujinimą: regeneravimą, modernizavimą, tankinimą ir konversiją; taikomi daugiafunkciškumo ir kompaktiškumo principai. Urbanistinių centrų teritorijų ribos ir tvarkymo reikalavimai konkretizuojami vėlesnėse planavimo stadijose;
- *suurbanizuotų teritorijų tolygi plėtra.* Teritorijos gyvybingumo išlaikymo tikslais ekstensyvios urbanizacijos vystymo kryptis taikoma nekategorizuotos kompaktiškos plėtros teritorijoms, kuriose dominuoja kaimų gyvenamųjų vietovių ir agrarinių urbanizuotų kraštovaizdžių teritorijų naudojimas – Maldenių k., Kalnelio k., Kepalių k., Jurdaičių k., Juniūnų k., Pavirčiuvės k., Lieporių k., Dauškių k., Stungių k., Stupurių k., Jakiškių k., Ziniūnų k., Beržini k. suburbanizuotų teritorijų vystymui. Teritorijų ribos ir tvarkymo reikalavimai konkretizuojami vėlesnėse planavimo stadijose;
- *urbanizuojamų teritorijų vystymo ir sklaidos optimizavimas.* Esamos būklės įvertinimo metu nustatyta, kad miestelių plėtros teritorijos, kurios suplanuotos BP-2008, trys ir daugiau kartų viršija esamų užstatytų teritorijų plotą, o visų suplanuotų urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų plotas 10 kartų viršija esamų užstatytų teritorijų užimamą plotą. Abiejų alternatyvų sprendiniuose atsisakoma perteklinės ir nepagrastos urbanistinės plėtros. Atsižvelgiant į bendras demografinės kaitos procesus ir siekiant optimizuoti tiek finansinius resursus skiriamus urbanistinės struktūros vystymui, tiek pačią urbanistinę struktūrą, prioritetas skiriamas teritorijų modernizavimui - urbanizuotų teritorijų fizinės ir/ar funkcinės struktūros atnaujinimui, kai plėtra vykdoma išnaudojant vidinius teritorijos resursus;
- *gamybinių industrinių zonų vystymas.* Savivaldybės socioekonominį vystymą stiprinančių krypčių formavimo tikslais sudaromos teritorinės prielaidos pramonės ir mišraus ūkinio naudojimo zonų formavimui nacionalinio lygmens funkcinės ašies (sutampa su magistraliniu keliu A12) ir regioninio lygmens funkcinės ašies įtakos zonose, kas sąlygoja naujų ūkinių veiklų koncentraciją. Funkcinių ašių įtakos zonose dominuoja paslaugų, sandėliavimo ir pramonės ūkinė veiklos;
- *laisvos ekonominės zonos steigimas ir vystymas.* Nacionalinio lygmens funkcinės ašies trasos įtakos zonoje sudaromos teritorinės prielaidos laisvos ekonominės zonos steigimui kaip vienai iš užsienio investicijų pritraukimo formų;
- *pramonės rajono vystymas.* Naujo pramonės rajono vystymas planuojamas Satkūnų k. teritorijoje vienoje funkcinėje zonoje, kurioje galimas naujų gamybinių ir sandėliavimo ūkinių veiklų plėtojimas, kurioms reikalingas integruotos taršos leidimas. Pramonės rajono plotas apie 102 ha;
- *bioprodukcinio ūkio vystymas.* Bioprodukcinio ūkio vystymas yra prioritetinga Joniškio rajono savivaldybės ekonomikos vystymo sritis. Esamos būklės įvertinimo metu nustatyta, kad žemės ūkio struktūroje dominuoja maži ūkiai ir augalininkystės specializacija. Konceptijos alternatyvose prioritetas teikiamas aukšto ir aukščiausio našumo žemės naudmenų išsaugojimui, taikant dominuojančią intensyvaus žemės ūkio naudojimo kryptį. Didinamas

miškingumas Žiemgalos agrarinės plynumos teritorijoje. Visoje savivaldybės teritorijoje taikoma tausojančio miškų ūkio naudojimo kryptis;

- *rekreacinio naudojimo teritorijų ir turizmo sektoriaus vystymas.* Funkcinės struktūros vystymas siejamas su savivaldybės turistinio potencialo panaudojimu kaip vienos iš savivaldybės ekonominę pagrindą papildančių, daugiau užimtumo galimybių ir savivaldybės žinomumą didinančių krypčių. Plėtojamos turizmo ir rekreacinės veiklos, su jomis susijusi funkcinė struktūra ir infrastruktūra Rytų Žemaitijos regioninės reikšmės kultūros paveldo arealo dalyje, Žagarės mieste, Šv. Jokūbo, Žydu ir M. K. Čiurlionio kultūros keliuose. Didinamas rekreacinių išteklių prieinamumas. Plėtojamos vietinės rekreacinės funkcinės struktūros 14 rekreacinio naudojimo funkcinių zonų, kurių teritorijų ribos ir tvarkymo reikalavimai konkretizuojami vėlesnėse planavimo stadijose;
- *integruotos konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo zonos reglamentavimo integravimas.* Saugomų teritorijų funkcinės zonos ir jų ribos nustatytos šių teritorijų specialiaisiais planais ir tvarkomos pagal jų veiklą reglamentuojančius teisės aktus.
- *kraštovaizdžio reikalavimų integravimas.* Siekiant optimizuoti urbanistinės plėtros poveikį, numatoma kraštovaizdžio ekologinės pusiausvyros ir biologinės įvairovės apsaugos reikalavimus integruoti į urbanistinės ir technogeninės plėtros, susisiekimo, žemės ir miškų ūkio plėtros programas ir strategijas.

I-os ir II-os alternatyvų skirtumai susisieti su urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinio prioriteto zonų teritoriniu išdėstymu ir teritorinės sklaidos mažinimu:

- **I-oje alternatyvoje** savivaldybės teritorijos urbanizuotų ir urbanizuojamų funkcinio prioriteto zonas formuoja 13 urbanistinių centrų (Joniškio ir Žagarės miestų, Kriukų ir Skaisgirio miestelių, Gataučių, Gaižaičių, Rudiškių, Kirnaičių, Satkūnų, Bariūnų, Gasčiūnų, Plikiškių ir Linkaičių kaimų) teritorijos ir į Joniškio miesto įtakos zoną patenkančios vystytinos kompaktiškai užstatytos teritorijos, kurios vystomos taikant intensyvios urbanizacijos vystymo kryptį.
- **II-oje alternatyvoje** savivaldybės teritorijos urbanizuotų ir urbanizuojamų funkcinio prioriteto zonas formuoja 13 urbanistinių centrų (Joniškio ir Žagarės miestų, Kriukų ir Skaisgirio miestelių, Gataučių, Gaižaičių, Rudiškių, Kirnaičių, Satkūnų, Bariūnų, Gasčiūnų, Plikiškių ir Linkaičių kaimų) teritorijos, kuriose plėtojama kompaktišką, intensyvi ir koncentruotą funkcinę struktūrą, ir 14 ne kategorizuotų kompaktiškos plėtros suurbanizuotų teritorijų (Maldenių k., Kalnelio k., Kepalių k., Jurdaičių k., Juniūnų k., Pavirčiuvės k., Lieporių k., Daukšių k., Stungių k., Stupurių k., Jakiškių k., Ziniūnų k., Beržinių k.), kurios vystomos taikant ekstensyvios urbanizacijos vystymo kryptį.

2.3. Funkcinio prioriteto zonų bendrieji tvarkymo reikalavimai

Neurbanizuotų teritorijų funkcinio prioriteto zonos

Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos duomenimis Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje (įskaitant Joniškio miestą) vyrauja žemės ūkio naudmenos, kurios užima 83577,77 ha (72,6 proc.) ir miško žemės naudmenos, kurios užima 22191,25 ha (19,3 proc.) savivaldybės teritorijos. Nagrinėjamu laikotarpiu savivaldybėje mažėjo žemės ūkio (-0,01 proc.), užstatytų teritorijų (-

1,60 proc.), miško (-0,42 proc.) naudmenų plotai, tačiau didėjo kelių (+2,38 proc.), vandenių (+1,32 proc.) ir kitos žemės (+3,48 proc.) naudmenos.

Neurbanizuotų teritorijų funkcinio prioriteto zonų bendrosios tvarkymo kryptys:

- ***Žemės ūkio teritorijose, kurioms taikomi intensyvaus žemės ūkio reikalavimai,*** plėtojama tvari žemės ūkio veikla grindžiama žemės ūkio naudmenų agroekologinio potencialo palaikymu ir didinimu, intensyviai naudojant agrotechnines, agrochemines ir zootechnines priemones. Plėtojama intensyvi žemdirbystė ir gyvulininkystė. Taikomos intensyvios technologijos, dirvožemio ūkinių savybių gerinimas melioracinėmis priemonėmis. Vakarinėje ir centrinėje savivaldybės dalyje, kurios priskirtos mažo miškingumo zonos, didinant kraštovaizdžio biologinę įvairovę ir gerinant ekologines kompensavimo funkcijas, mažinant pasklidąją taršą skatinama agromiškininkystė ir apsauginių želdinių įveisimas, nekeičiant tikslinės žemės paskirties.
- ***Žemės ūkio teritorijose, kurioms taikomi tausojančio žemės ūkio reikalavimai,*** plėtojama tvari žemės ūkio veikla grindžiama žemės ūkio naudmenų agroekologinio potencialo palaikymu ir didinimu, remiantis vietovės litomorfologiniu pamatu, mikroklimatu ir natūraliais procesais bei ribotai naudojant agrotechnines, agrochemines ir zootechnines priemones. Žemės ūkio veikla vystoma diegiant subalansuotąją arba tausojamąją žemdirbystės sistemas. Taikomos priešerozinės priemonės – medingųjų augalų juostų ir plotų įveisimas, kalvotoje dalyje – neariminės priemonės.
- ***Miškų ūkio teritorijos*** plėtojamos taikant tausojančio miškų ūkio priemones. Didinamas savivaldybės miškingumas tarp Žagarės ir Tyrelio miškų masyvų apsodinant mišku įsiterpusias žemės naudmenas. Plėtojama agromiškininkystė ir apsauginių želdinių įveisimas mažo miškingumo arealuose, nekeičiant pagrindinės žemės naudojimo paskirties, siekiant didinti kraštovaizdžio biologinę įvairovę ir gerinti ekologines kompensavimo funkcijas. Didinami vandens ir laukų apsauginės paskirties miškų plotai, skatinama rekreacinių miško funkcijų plėtrą, rekreacinės infrastruktūros miškuose įrengimas ir tvarkymas.
- ***Vidaus vandenyse,*** nepažeidžiant ekologinės ir biologinės vandens išteklių pusiausvyros bei vandens išteklių naudojimą reglamentuojančių teisės aktų, numatoma plėtoti poilsio, vandens sporto, rekreacijos (įskaitant rekreacinę žvejybą), kaimo turizmo veiklą 14 vandens telkinių: Kemsų tv., Skaistririo karj., Smalių tv., Maldenių tv., Jurdaičių (Endriškių tv.), Daunoravos I ir II tv., Drąsutaičių tv., Mielaičių tv., Mikžiūnų tv., Linkaičių II tv., Beržėnų tv. Visi valstybei ar savivaldybei priklausantys paviršiniai vandens telkiniai turi būti suformuoti kaip atskiri žemės sklypai ir įregistruoti Nekilnojamojo turto registre, jiems nustatant naudojimo būdą ir tvarką, specialiąsias naudojimo tam tikrai veiklai sąlygas.

Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinio prioriteto zonos

Joniškio rajono savivaldybėje yra 26 kompaktiškai užstatytos teritorijos, kurios išsidėsto visose savivaldybės seniūnijose ir kurios užima 881,27 ha teritoriją. Iš jos kompaktiškai užstatytos teritorijos kaimiškoje teritorijoje užima 177,64 ha plotą, kas sudaro 7 proc. visų savivaldybėje užstatytų teritorijų. Daugiausia kompaktiškai užstatytų teritorijų kaimo gyvenamosiose teritorijose išsidėsto Kepalių seniūnijoje.

Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje planuojamas kompaktiškai užstatytą teritorijų vystymas, kai plėtros poreikis grindžiamas demografinėmis prognozėmis, gyvenamojo fondo plėtros tendencijomis ir vadovaujantis Teritorijų planavimo normoms, patvirtintoms Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. D1-7, kurių 14.3 straipsnyje rekomenduojama, kad nauja plėtra sudarytų iki 20% viso plėtros poreikio.

Urbanizuotų ir urbanizuojamų funkcinio prioriteto zonų bendrosios tvarkymo kryptys:

- ***Intensyvios kompaktiškos urbanizacijos miestų teritorijose*** – Joniškio ir Žagarės miesto teritorijose teritorinė plėtra ir funkcinė konversija realizuojama vadovaujantis miestų teritorijų bendraisiais planais.
- ***Intensyvios kompaktiškos urbanizacijos zonose*** – Kriukų, Skaisgirio miestelių ir Gataučių k. funkcinėse zonose *formuojamas* vidutinio ir mažo užstatymo intensyvumo kompaktiškas užstatymas numatant modernizavimą, konversiją ir saugojimą. Prioritetas teikiamas esamų užstatytų teritorijų užbaigimui, regeneravimui, tankinimui, darnaus būsto plėtrai, kokybiškų vietinių paslaugų, efektyviam mobilumo ir optimalios susisiekimo infrastruktūros užtikrinimui, viešųjų ir žaliųjų erdvių formavimui. Pagal poreikį galimas inžinerinės, susisiekimo, socialinės, rekreacinės infrastruktūros tolimesnis plėtojimas ir neužstatytų teritorijų urbanizavimas neviršijant 10 proc. esamos užstatytos teritorijos ploto ir laikantis kontekstualių užstatymo parametrų. Esama žemės ūkio paskirties žemė konvertuojama į kitos arba miškų paskirties žemę. Ūkininkų ūkių ir ūkininkų sodybų statyba negalima. Rengiami miestelių bendrieji planai.
- ***Intensyvios kompaktiškos urbanizacijos zonose*** - palaikomojo tipo vietinių urbanistinių centrų, kurie plėtojami esamų seniūnijų centrų pagrindu, teritorijose siūloma taikyti intensyvios urbanizacijos funkcinį prioritetą, kuriame dominuoja efektyvus gyvenamųjų vietovių teritorijos ir kitų išteklių naudojimas, užtikrinamas gyvenamosios vietovės teritorijos daugiafunkciškumas ir kompaktiškumas – užstatymo tankinimas natūralios aplinkos apsuptyje, darnaus būsto, viešųjų ir žaliųjų erdvių formavimas. Pagal poreikį galimas inžinerinės, susisiekimo, socialinės, rekreacinės infrastruktūros tolimesnis plėtojimas ir neužstatytų teritorijų urbanizavimas neviršijant 5 proc. esamos užstatytos teritorijos ploto. Esama žemės ūkio paskirties žemė konvertuojama į kitos paskirties žemę. Ūkininkų ūkių ir ūkininkų sodybų statyba negalima.
- ***Ekstensyvios kompaktiškos urbanizacijos funkcinio prioriteto zonose*** – nekategorižuotose kompaktiškos plėtros teritorijose plėtojimas siejamas su atitinkamų naudmenų struktūros formavimu, skirtu optimaliausiai erdvinei kraštovaizdžio struktūrai užtikrinti. Numatomas neefektyviai naudojamų urbanizuotų teritorijų pertvarkymas urbanistinėmis priemonėmis, nuoseklus esamų kompaktiško užstatymo užbaigimas laikantis kontekstualių užstatymo parametrų, taikant priemones, skirtas teritorijų naudojimo efektyvumui užtikrinti ir gyvenimo kokybei gerinti. Pagal poreikį galimas inžinerinės, susisiekimo, socialinės, rekreacinės infrastruktūros tolimesnis plėtojimas ir neužstatytų teritorijų urbanizavimas neviršijant 3-5 proc. esamos užstatytos teritorijos ploto. Esama žemės ūkio paskirties žemė konvertuojama į kitos ir miškų paskirties žemę. Ūkininkų ūkių ir ūkininkų sodybų statyba negalima.

- **Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinėse zonose saugomoje teritorijoje** - Žagarės regioniniame parke, priežiūros, tvarkymo ir naudojimo sąlygas nustato šio parko apsaugos reglamentas, planavimo schema, teritorijos ir zonų ribų specialusis planas.
- **Esamų kompaktiškai užstatytų¹ (kitos pagrindinės žemės naudojimo paskirties) zonų**, kurios nepatenka į intensyvios ir ekstensyvios kompaktiškos urbanizacijos zonas, plėtojimas siejamas su kompaktiško užstatymo užbaigimu laikantis kontekstualių užstatymo parametrų, taikant priemones, skirtas teritorijų naudojimo efektyvumui užtikrinti, tankinimu ir intensyvinimu.
- **Esamų išsklaidyto užstatymo² pavienių teritorijų** plėtojimas siejamas su esamų užstatymo rodiklių neesminiu didinimu esamuose žemės sklypuose, siekiant teritorijos efektyvumo užtikrinimo ir gyvenimo kokybės gerinimo.
- **Naujų išsklaidyto užstatymo pavienių teritorijų** plėtojimas siejamas tik su ūkininkų ūkių ir ūkininkų sodybų formavimu tausojančio ir intensyvaus bioproductinio naudojimo kraštovaizdžio tvarkymo zonose, kai žemės sklypo plotas ne mažesnis kaip 2,0 ha.
- **Gamybinių industrinių zonų vystymas** siejamas su ištisiniu žemės naudmenų struktūros pakeitimu siekiant plėtoti funkcines zonas, kuriose dominuoja paslaugų, sandėliavimo ir pramonės ūkinė veikla, formuojami pramonės rajonai. Esama žemės ūkio paskirties žemė konvertuojama į kitos paskirties žemę. Naujų gyvenamųjų ir visuomeninių teritorijų, ūkininkų sodybų ir kaimo turizmo objektų statyba negalima. Gamybinių industrinių zonose vystoma veikla privalo atitikti higienos normų reikalavimus ir neturi daryti neigiamo poveikio aplinkai ir gyventojams. Įmonių, įsikursiančių šiose zonose sanitarinės apsaugos zonos neturėtų peržengti teritorijos sklypo ribų. Vykdamas pramonės ir sandėliavimo teritorijų plėtrą, Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka, turi būti atliekamos poveikio aplinkai vertinimo (PAV) ir poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSU) procedūros. Jų metu identifikuojami konkrečių objektų/veiklų sukelti poveikiai aplinkai bei visuomenės sveikatai ir saugumui, numatomos konkrečios priemonės galimiems poveikiams išvengti, sumažinti ar kompensuoti.
- **Ekstensyvios urbanistinės integracijos** nacionalinio lygmens ir regioninio lygmens funkcinių ašių įtakos zonose plėtojimas siejamas su esamų užstatytų teritorijų funkcinė konversija ir plėtra, fragmentiniu žemės naudmenų struktūros pakeitimu siekiant plėtoti paslaugų, sandėliavimo ir pramonės ūkinę veiklą, formuoti pavienius pramonės, sandėliavimo ir komunalinių įmonių žemės sklypus. Esama žemės ūkio paskirties žemė konvertuojama į kitos paskirties žemę.

¹ Užstatytoms teritorijoms priskiriamos kompaktiškai užstatytos ir pavienės išsklaidyto užstatymo teritorijos. Kompaktiškai užstatytai teritorijai priskiriama didesnė kaip 5 ha užstatyta teritorija (pastatų, kiemų, aikštelių užimta žemė, kita tiesioginiam statinių eksploatavimui naudojama žemė), kurioje užstatymo tankis ne mažesnis kaip 20 procentų (Teritorijų planavimo įstatymas, Pirmas skirsnis, 2 str., 7 p.).

² Išsklaidyto užstatymo teritorijoms priskiriamos pavienės gyvenamųjų pastatų, negyvenamųjų pastatų, inžinerinių statinių teritorijos kaimų teritorijose ir ūkininkų sodybos. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre 2023 m. duomenimis registruota 1721 ūkininkų ūkiai. Nagrinėjamu periodu ūkininkų ūkių, įskaitant ir ūkininkų sodybas, skaičius mažėjo nuo 2532 iki 1721, t. y. 32 proc., todėl ūkininkų sodybų parinkimo vietos projektai nėra aktualūs,

Urbanizuojamų teritorijų prioritentinė plėtra

Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas parengtas pagal teisinį reglamentavimą, kuris galiojo iki 2014 m. sausio 2 d., todėl bendrajame plane neišskirtos prioritetinės plėtros teritorijos³. Prioritetinės plėtros teritorijos nustatymą reglamentuoja Teritorijų planavimo įstatymo nuostatos, Teritorijų planavimo normos⁴, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. D1-7 „Dėl teritorijų planavimo normų patvirtinimo“.

Savivaldybės prioritentinė infrastruktūra vystoma vadovaujantis Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2021 m. vasario 25 sprendimu Nr. T-4 „Dėl Joniškio rajono savivaldybės infrastruktūros plėtros organizatoriaus skyrimo“, 2021 m. vasario 25 d. sprendimas Nr. T-5 „Dėl Joniškio rajono savivaldybės infrastruktūros plėtros įmokos tarifo patvirtinimo“ bei 2021 m. balandžio 29 d. sprendimas Nr. T-53 „Dėl Joniškio rajono savivaldybės infrastruktūros pripažinimo prioritetine kriterijų ir Joniškio rajono savivaldybės infrastruktūros pripažinimo prioritetine tvarkos aprašo patvirtinimo“.

I-oje alternatyvoje Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje prioritetinės plėtros teritorijos išskiriamos miestų ir miestelių teritorijose:

- Joniškio miesto teritorijoje pagal Joniškio miesto bendrojo plano sprendinius ir mieto įtakos zonoje;
- Žagarės miesto teritorijoje;
- Skaisgirio miestelio teritorijoje pagal miestelio teritorijos bendrojo plano sprendinius;
- Kriukų miestelio teritorijoje pagal miestelio teritorijos bendrojo plano sprendinius;
- Gataučių k. (siūlomo miestelio teritorijoje) pagal miestelio teritorijos bendrojo plano sprendinius.

II-oje alternatyvoje Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje prioritetinės plėtros teritorijos išskiriamos:

- Joniškio miesto teritorijoje pagal Joniškio miesto bendrojo plano sprendinius;
- Žagarės miesto teritorijoje.

Kitose teritorijose gali būti vystoma prioritentinė savivaldybės infrastruktūra, jei ji nurodyta Joniškio rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano sprendiniuose.

³ Prioritetinės plėtros teritorijos – savivaldybės ir vietovės lygmens bendruosiuose planuose išskirtos urbanizuotos ir (ar) urbanizuojamos teritorijos (jų dalys), kuriose savivaldybė įsipareigoja vystyti socialinę ir (ar) inžinerinę infrastruktūrą.

⁴ Teritorijų planavimo normose, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. D1-7 „Dėl teritorijų planavimo normų patvirtinimo“ (*galiojanti redakcija nuo 2016-01-01*) 14.4 punkte nurodyta, kad naujos plėtros teritorijų vystymo eiliškumas nustatomas išskiriant prioritetinės plėtros teritorijas, kuriose savivaldybė įsipareigoja vystyti socialinę ir (ar) inžinerinę infrastruktūrą.

3. SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS APLINKOS VYSTYMO KRYPTYS

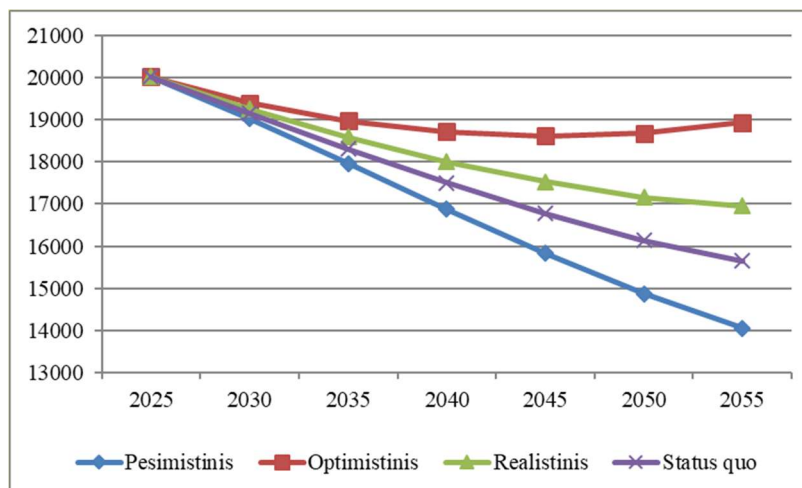
3.1. Demografinė prognozė

Joniškio rajono savivaldybės gyventojų skaičius santykinai greitai mažėja ir per paskutinius 7 m. sumažėjo 10,5 proc. (vertinant Registrų centro teikiamais duomenimis), arba 7,33 proc. (vertinant Valstybės duomenų agentūros teikiamais duomenimis), pasiekdamas, atitinkamai, 20 014 gyventojų arba 20 950 gyventojų, beveik pusei iš jų (48 proc.) gyvenant Joniškio ir Žagarės miestuose. Ši kaita didėle dalimi lemiamas neigiamos natūralios kaitos, kuri žymi neigiamus gyventojų amžiaus struktūros pokyčius, t. y. senyvo amžiaus asmenų skaičiaus didėjimą ir vaikų bei jaunimo skaičiaus mažėjimą, tačiau teigiamų migracijos saldo reikšmių taip pat nefiksuoja. Šie pokyčiai lemia esamų tendencijų prolongavimo neišvengiamumą demografinėse Joniškio prognozėse (trumpuoju ir vidutiniu prognozės laikotarpiu).

Esant tokiai situacijai sudėtingą prognozuoti gyventojų skaičiaus didėjimą tiek trumpo (5 m.), tiek vidutinio laikotarpio (iki 10 m.) laikotarpio, tiek ilgalaikėje (iki 20 m.) perspektyvoje. Prognozei sudaryti yra naudojamas dviejų demografinio prognozavimo metodų derinys, apimantis integralios gimusiųjų skaičiaus prognozės ir komponentų (slenkančių amžiaus grupių arba kartų) metodus, analizuojančius skirtingus kintamuosius, kiekvienam iš kurių nustatoma atitinkamas reikšmės pokytis vienam iš keturių nagrinėjamų scenarijų:

- *Status quo* (išlaikant esamas kintamųjų reikšmes);
- *Realistinis* (visų kintamųjų reikšmėms nuosaikiai (nuo 0 iki 2 proc.) kintant teigiama arba neigiama kryptimi);
- *Pesimistinis* (dalies kintamųjų reikšmėms nuosaikiai (nuo 0 iki 2 proc.) kintant neigiama kryptimi);
- *Optimistinis* (visų kintamųjų reikšmėms kintant (nuo 1 iki 4 proc.) teigiama kryptimi).

Vadovaujantis minėtomis prielaidomis ir įvertinus kintamuosius, nustatyta, kad gyventojų skaičius Joniškio rajono savivaldybėje skirtingais scenarijais 2055 m. svyruos nuo 14 062 iki 18 930 gyventojų, t. y. gyventojų kaitos amplitudė yra -29,7 proc. -5,4 proc. ribose. Toks santykinai didelis skirtumas nulemtas ilgo prognostinio laikotarpio (30 m.) ir esamos situacijos bei neigiamų pastarųjų metų kaitos struktūros tendencijų.

3.1.1 pav. Joniškio rajono gyventojų skaičius skirtingais scenarijais (2025–2055 m.)

Vertinant scenarijus, privalu pažymėti, kad *status quo* ir *pesimistinis* scenarijai yra mažai tikėtini, kadangi jų atveju ilguoju laikotarpiu išlaikomos ar didinamos didelės neigiamos demografinių rodiklių reikšmės, kurios, sunkiai tikėtinos ilgoje perspektyvoje dėl generuojančių subjektų skaitinių reikšmių mažėjimo. Labiausiai tikėtini yra *optimistinis* ir *realistinis* scenarijai, kurių esminis skirtumas yra migracijos mastu nuosaikesnis prolongavimas realistinio scenarijaus atveju.

3.1.1 lentelė. Joniškio rajono demografinių rodiklių prognozė realistiniu scenarijumi (2025–2055 m.)

Laikotarpis	2025-2029	2030-2034	2035-2039	2040-2044	2045-2049	2050-2054
Realistinis scenarijus						
Gyventojų skaičius ⁵	20014	19250	18582	18004	17525	17161
Natūrali kaita	-870	-979	-1070	-1127	-1146	-1095
Migracijos saldo	107	311	491	648	782	888
Bendras pokytis	-764	-668	-579	-479	-364	-207
Gyventojų skaičius ⁶	19250	18582	18004	17525	17161	16954
Optimistinis scenarijus						
Gyventojų skaičius ¹	20014	19393	18966	18708	18611	18672
Natūrali kaita	-827	-905	-965	-996	-997	-928
Migracijos saldo	205	478	707	899	1058	1187
Bendras pokytis	-621	-427	-258	-97	61	258
Gyventojų skaičius ²	19393	18966	18708	18611	18672	18930

Prognozuojama, kad gyventojų skaičiaus pokyčiai bus lemiami didėjančių neigiamų natūralios kaitos reikšmių, susijusių su visuomenės senėjimo procesais ir gimstamumo procesu, dalinai mažinančios augančios teigiamos migracijos įtakos. Sprendinių laikotarpiu demografinės tendencijos, laikytinos esminiu faktoriumi, lemsiančių visų svarbiausių Joniškio miesto socialinės sferos elementų (nuo būsto iki kultūrinių poreikių tenkinimo) ir ekonominės plėtros perspektyvas. Kryptinga veikla socialinėje ir ekonominėje srityje gali lemti gyventojų skaičiaus pokytį ir jos lemiančių veiksnių reikšmes.

I-oji alternatyva

Demografinės kaitos tendencijos remiasi realistiniu demografinės raidos scenarijumi. Gyventojų skaičiaus mažėjimo tempai nuosaikiai lėtėja, remiantis paskutinių metų tendencijomis, nes į Joniškio miestą pradeda atvykti daugiau gyventojų, nei iš jo išvyksta. Šis didėjimas susijęs su Joniškio rajono savivaldybės jau įgyvendinta ir 2021–2027 m. strateginiame plėtros plane ir kituose strateginiuose dokumentuose numatyta kryptinga veikla, orientuota į gyvenimo sąlygų gerinimą (viešosios infrastruktūros ir paslaugų kokybės gerėjimu) ir ekonominio augimo skatinimą (sudarant prielaidas verslo plėtrai kaimo plėtros ir SVV plėtros programų ir iniciatyvų apimtyje). Atsižvelgiant į tai darytina prielaida, kad gyventojų skaičiaus mažėjimas ir toliau nuosaikiai lėtės, o gyventojų skaičius po 10 m. sieks 18,6 tūkst. gyventojų, po 20 m. – 17,5 tūkst. gyv., po 30 m. – 16,9 tūkst.

II-oji alternatyva

Demografinės kaitos tendencijos remiasi optimistiniu demografinės raidos scenarijumi. Kaip ir I-osios alternatyvos atveju, numatoma, kad gyventojų skaičiaus mažėjimas lėtės, įvertinus Joniškio rajono patrauklumą įsikurti ir pasilikti gyventi arba grįžti gyventi didėjimo. Šios alternatyvos atveju numatoma,

⁵ Laikotarpio pradžioje

⁶ Laikotarpio pabaigoje

kad kryptingi Joniškio rajono savivaldybės veiksmai bus įgyvendinti pilna apimtimi ir pasieks visus numatytus rezultatus, sukurdami numatytas prielaidas gyvenimo kokybės lygio gerėjimui (pvz., gerinant socialines paslaugas) ir ekonominiam patrauklumui (pvz., gerinant Žagarės miesto ir kt. rekreacinių traukos objektų prieinamumą ir patrauklumą sudarant prielaidas turistų skaičiaus didėjimui), taip mažinant neigiamą natūralią kaitą ir į savivaldybės teritoriją pritraukiant daugiau gyventojų. Atsižvelgiant į tai, numatoma, kad gyventojų skaičiaus mažėjimas iki 2050 m. lėtės vis didesniais tempais išliekant apytiksliai panašioms miesto ir kaimo gyventojų dalims, tačiau vis didesnei jaunesnių gyventojų daliai koncentruojantis Joniškio ir Žagarės miestuose. 25–30 m. laikotarpiu gyventojų skaičius pradės didėti, o po 10 m. sieks 19,0 tūkst. gyventojų, po 20 m. – 18,6 tūkst. gyv., po 30 m. – 18,9 tūkst.

3.2. Gyvenamojo fondo plėtra

Nominalus gyventojų skaičius ir jo pokyčiai neatspindi paklausos ir poreikio gyvenamojo fondo plėtrai Joniškio rajono savivaldybėje. Gyvenamasis fondas Joniškio savivaldybės teritorijoje siekia beveik 1,03 mln. m² (naudingas plotas – beveik 840 tūkst. m²) ir nuosekliai auga, nepaisant gyventojų skaičiaus mažėjimo (augimas lemiamas 1–2 butų gyvenamųjų namų fondo plėtros, daugiabučių namų gyvenamajam fondui didėjus tik 2021 m. dėl socialinio būsto plėtros projektų įgyvendinimo. Joniškio rajono savivaldybėje išlieka santykinai didelis gyvenamojo fondo nusidėvėjimas bei nepakankama jo kokybė, lemianti naujo gyvenamojo fondo plėtrą (augant ne tik būstų skaičiui, bet ir jų vidutiniam plotui). Įvertinus tai, akcentuotina, kad naudingas plotas, tenkantis Joniškio miesto gyventojui, yra didesnis nei šalies ir apskrities vidurkiai. Taip pat, pažymėtina, kad Joniškio rajono savivaldybėje santykinai aukštais tempais plėtojamas socialinio būsto fondas miestuose, kaimiškosioms gyvenamosioms vietovėms atsisakant šios gyvenamojo fondo dalies.

Stebimos tendencijos rodo, kad artimiausių dviejų dešimtmečių perspektyvoje gyvenamojo fondo kiekybinis ir kokybinis plėtros poreikis Joniškio rajono savivaldybėje išliks net ir koncentruosis Joniškio savivaldybės miestų teritorijoje.

I-oji alternatyva

Būsto plėtros prognozė remiasi realistiniu demografinės raidos scenarijumi, rodančiu, kad gyventojų skaičius Joniškio rajone toliau mažėja, tačiau įvertinant tendencijas, kad gyventojams poreikis naujam būstui nenutrūkstamai išliks artimiausių dviejų dešimtmečių perspektyvoje. Vertinant tai, kad gyvenamojo fondo augimo tempai ir vidutinio būsto dydžio augimo tempai Joniškio rajono savivaldybėje lėtėja, numatoma, kad vidutiniškai per metus naujų būstų skaičius augs 0,15 proc., o vidutinio būsto dydis per artimiausius 20 m. padidės 4 m², gyvenamųjų namų skaičius padidės 220 vnt. (preliminariai numatoma 100 vnt. Joniškio mieste, 40 vnt. Žagarės mieste ir 80 vnt. kitose teritorijose) ir 2045 m. sieks apie 8,1 tūkst. m², bendram jų plotui padidėjus apie 38,5 tūkst. m², bendram jų plotui pasiekus apie 1,06 mln. m².

Projektuojamas galimas gyvenamojo fondo padidėjimas nulemia iki 47,47 teritorijų poreikį, nevertinant lydinčiosios infrastruktūros plėtrai būtinų teritorijų (26,30 ha – miestuose ir 21,17 ha – kaimo gyvenamosiose teritorijose). 43,15 ha plotas preliminariai numatomas vieno-dviejų butų gyvenamųjų namų statybai (22,7 ha miestuose ir 20,45 ha – kaimo gyvenamosiose vietovėse), o 4,32 ha numatomi daugiabučių namų statybai (3,6 ha miestuose ir 0,72 ha – kaimo gyvenamosiose vietovėse), vertinant, kad daugumos (85 proc. miestuose ir 95 proc. kaimo gyvenamosiose teritorijose) namų ūkių steigimasis vyks

vieno ir dviejų butų gyvenamajame name (darant prielaidą, kad kiekvienam butui, kuriame įsisteigs namų ūkis, reikalingo sklypo plotas vidutiniškai sieks iki 17,5 aro⁷ miestuose iki 26,3 aro⁸ kaimo gyvenamosiose vietovėse), o 15 proc. namų ūkių miestuose ir 5 proc. namų ūkių kaimo gyvenamosiose teritorijose steigimasis vyks nedideliuose daugiabučiuose⁹ (darant prielaidą, kad kiekvienam butui daugiabučiame name, kuriame įsisteigs namų ūkis, reikalingo sklypo plotas sieks iki 6 arų).

II-oji alternatyva

Būsto plėtros prognozė remiasi optimistiniu demografinės raidos scenarijumi, rodančiu, kad gyventojų skaičiaus Joniškio rajono savivaldybėje mažėjimo tempai apčiuopiamai lėtėja, ir įvertinant tendencijas, rodančias, kad esančių gyventojų poreikis naujam būstui artimiausių 2 dešimtmečių perspektyvoje didės, ypač Joniškio r. sav. miestuose, orientuojantis į augančią paklausą gyvenamosios aplinkos kokybės aspektams, susijusiems su būstu. Numatoma, kad vidutiniškai per metus naujų gyvenamųjų namų skaičius augs 0,3 proc. (beveik 0,6 proc. per metus mieste ir mažiau nei 0,15 proc. kaimo gyvenamosiose vietovėse), o vidutinio naujo būsto dydis per artimiausius 20 m. padidės vidutiniškai 10 m² ir gyvenamųjų namų skaičius padidės 470 vnt. (preliminariai numatoma 250 vnt. Joniškio mieste, 70 vnt. Žagarės mieste ir 150 vnt. kitose teritorijose) ir 2045 m. sieks apie 8,35 tūkst., bendram jų plotui padidėjus apie 89,2 tūkst. m² ir pasiekus siekiant apie 1,12 mln. m².

Projektuojamas galimas gyvenamojo fondo padidėjimas nulemia 100,44 ha teritorijų poreikį, nevertinant lydinčiosios infrastruktūros plėtrai būtinų teritorijų (60,76 ha – miestuose ir 39,68 ha – kaimo gyvenamosiose teritorijose). 90 ha preliminariai numatomi 1-2 butų gyvenamųjų namų statybai (51,4 ha miestuose ir 38,6 ha – kaimo gyvenamosiose vietovėse), o 10,44 ha numatoma daugiabučių namų statybai (9,36 ha miestuose ir 1,08 ha – kaimo gyvenamosiose vietovėse), vertinant, kad daugumos (85 proc. miestuose ir 95 proc. kaimo gyvenamosiose teritorijose) namų ūkių steigimasis vyks vieno ir dviejų butų gyvenamajame name (darant prielaidą, kad kiekvienam butui, kuriame įsisteigs namų ūkis, reikalingo sklypo plotas vidutiniškai sieks iki 17,5 aro¹⁰ miestuose iki 26,3 aro¹¹ kaimo gyvenamosiose vietovėse), o 15 proc. namų ūkių miestuose ir 5 proc. namų ūkių kaimo gyvenamosiose teritorijose steigimasis vyks nedideliuose daugiabučiuose¹² (darant prielaidą, kad kiekvienam butui daugiabučiame name, kuriame įsisteigs namų ūkis, reikalingo sklypo plotas sieks iki 6 arų).

Atsižvelgiant į tai, kad nė vienos alternatyvų atveju didelio masto ekstensyvi gyvenamųjų fondo plėtra Joniškio rajono savivaldybėje neprognozuojama, gyvenamojo fondo plėtrai numatomas nežymus teritorijų poreikis. Šio poreikio patenkinimui yra pakankami vidiniai teritoriniai rezervai (numatant teritorija esamuose gyvenamojo fondo zonose, arba šalia esamų zonų, taip pat vykdant konversiją). Todėl

⁷ numatant kad 1 buto gyvenamojo namo statybai reikalingas 15 a žemės sklypas, o 2 butų gyvenamojo namo statybai reikalingas 25 a žemės sklypas namai, o 1 ir 2 butų gyvenamųjų namų santykis būsimoje 1-2 butų gyvenamųjų namų struktūroje siekia, atitinkamai, 75 proc. ir 25 proc.

⁸ numatant kad 1 buto gyvenamojo namo statybai reikalingas 25 a žemės sklypas, o 2 butų gyvenamojo namo statybai reikalingas 30 a žemės sklypas namai, o 1 ir 2 butų gyvenamųjų namų santykis būsimoje 1-2 butų gyvenamųjų namų struktūroje siekia, atitinkamai, 75 proc. ir 25 proc.

⁹ preliminariai numatoma nuo 3 iki 8 butų

¹⁰ numatant kad 1 buto gyvenamojo namo statybai reikalingas 15 a žemės sklypas, o 2 butų gyvenamojo namo statybai reikalingas 25 a žemės sklypas namai, o 1 ir 2 butų gyvenamųjų namų santykis būsimoje 1-2 butų gyvenamųjų namų struktūroje siekia, atitinkamai, 75 proc. ir 25 proc.

¹¹ numatant kad 1 buto gyvenamojo namo statybai reikalingas 25 a žemės sklypas, o 2 butų gyvenamojo namo statybai reikalingas 30 a žemės sklypas namai, o 1 ir 2 butų gyvenamųjų namų santykis būsimoje 1-2 butų gyvenamųjų namų struktūroje siekia, atitinkamai, 75 proc. ir 25 proc.

¹² preliminariai numatoma nuo 3 iki 8 butų

abiejų alternatyvų atveju būtina suformuoti prielaidas gyvenamojo fondo vystymui. Šios prielaidos turi leisti tiek koncentruotai, tiek fragmentiškai patenkinti paklausą gyvenamajai statybai esamų gyvenamųjų zonų viduje ir šalia jų, pagal poreikį tankinant esamą užstatymą.

3.3. Socialinės infrastruktūros vystymo kryptys

Joniškio rajono savivaldybės socialinės srities (švietimo ir ugdymo, sveikatos priežiūros, kultūros) paslaugas teikiančių įstaigų sistema traktuotina, kaip optimali, kiekviena iš įstaigų turi aiškia orientaciją, paklausos bazę, kurios kiekybinis įvertinimas lemia šių paslaugų pasiūlos optimalumą ir adekvatumą esamai ir perspektyvinei sprendinių laikotarpio padėčiai:

- švietimo įstaigų tinklą sudaro aiškiai apibrėžtas paklausą atitinkantis įstaigų kompleksas, pakankamas tiek kiekybine, tiek lygmenų prasme, tačiau pastaruoju metu stebimas paklausos neformalaus švietimo sporto srityje paslaugoms augimas;
- kultūrinės veiklos ir meninės raiškos galimybių bei kultūrinių ir meninių paslaugų spektras ir būtinos infrastruktūros spektras adekvatus tokio dydžio miestams, bet konvencinė kultūros tinklo konfigūracija (biblioteka, muziejus ir kultūros centras) nėra optimali vystymuisi;
- sveikatos priežiūros įstaigų tinklas yra pakankamas kiekybine prasme, infrastruktūriniai įstaigų pajėgumai leidžia aptarnauti žymią dalį visos savivaldybės gyventojų, o paslaugų turinys lemiamas sveikatos priežiūros paslaugų reformos;
- socialines paslaugas teikiančių įstaigų tinklas laikytinas optimaliu, kadangi yra santykinai išplėtotas ir diversifikuotas paslaugų prasme (ypatingai plėtojamos naujų socialinių paslaugų pasiūlos kontekste), be to, žymi skatinamą poslinkį nuo stacionarių prie nestacionarių paslaugų, nuo institucinio prie bendruomeninio paslaugų pagrindo.

Tendencijos ir numatoma gyventojų skaičiaus kaita rodo, kad socialinės srities paslaugų infrastruktūros pagrindinė plėtros kryptis – kokybinis vystymas, ekstensyviai plėtrai galint būti lemiamai tik augančios paklausos paslaugų diversifikuotumui ir kokybei, kuri iš esmės gali būti tenkinama esamais Joniškio rajono savivaldybės teritoriniais ištekliais.

I-oji alternatyva

Socialinės aplinkos vystymo prognozė remiasi realistiniu demografinės raidos scenarijumi, rodančiu, kad gyventojų skaičius Joniškio rajono savivaldybėje toliau mažėja, bet numatant gyventojų poreikius atitinkančios socialinės srities infrastruktūros formavimą, numatytą Joniškio rajono savivaldybės 2021–2027 m. strateginiame plėtros plane ir kituose strateginiuose dokumentuose. Vertinant tai, kad net ir mažėjant gyventojų skaičiui, poreikis kokybiškoms viešosioms paslaugoms nemažėja, I-oji alternatyva žymi socialinės srities paslaugų infrastruktūros vystymą, orientuotą į paslaugų kokybinę atitiktį paklausai. Todėl numatoma, kad bendrųjų sprendinių laikotarpiu bus išlaikyta esama įstaigų infrastruktūra, pagal galimybę ir poreikį naudojant disponuojamus materialinius pajėgumus paklausoms paslaugoms plėtoti dabartinėje įstaigų materialinėje bazėje: plėtojant visos dienos ugdymo paslaugas, *tobulinant mokinių pavėžėjimo sistemą, plečiant bibliotekose ir kultūros centruose teikiamų paslaugų spektrą, vystant neformalaus švietimo paslaugas, aktualias (visuomenės senėjimo kontekste) ilgalaikės sveikatos priežiūros paslaugas ir socialines paslaugas vykstančių reformų apimtyje (pvz., plečiant vaikų dienos centrų tinklą, tęsiant institucinės globos sistemas pertvarką)*. Tokiu atveju plėtrai būtų naudojami esami pajėgumai, konvertuojant bei pritaikant aktualioms paslaugoms ir veiklai esamus pastatus ir patalpas (pvz., bendruomeniniams kultūros centrams pritaikant nenaudojamas patalpas), taip

suformuojant optimalią miesto gyventojų poreikius atitinkančią struktūrą, užtikrinsiančią viešųjų išteklių panaudojimo efektyvumą.

II-oji alternatyva

Socialinės aplinkos vystymo prognozė remiasi optimistiniu demografinės raidos scenarijumi, žyminčiu gyventojų skaičiaus Joniškio rajono savivaldybėje mažėjimo lėtėjimą, dalinai lemiamą gerėjančios socialinės aplinkos kokybės ir, tuo pačiu, rodančio rajono savivaldybės gyventojų poreikio socialinės srities paslaugoms ir jų kokybei didėjimą. Todėl, kaip ir I-osios alternatyvos atveju, numatomas socialinės srities paslaugų infrastruktūros vystymas. Tačiau šios alternatyvos atveju, prognozuojama didesnė neatitiktis tarp esamos pasiūlos ir paklausos (pirmiausia Joniškio rajono savivaldybės miestuose), kuri gali reikšti būtinybę ekstensyviai paslaugų infrastruktūros plėtrai. Savivaldybės teritorijoje išskiriami du pagrindiniai socialinio ir ekonominio vystymo centrai – Joniškis ir Žagarė. Todėl numatoma ribota ir Joniškio bei Žagarėje koncentruota socialinės srities viešųjų paslaugų infrastruktūros plėtra, prioritetą teikiant esamoms socialinės srities įstaigų teritorijoms ir su jomis besiribojančiomis teritorijomis, kurioms nebūtų reikalingas paskirties arba prioritetiškumo keitimas, pagal poreikį sukuriant naujus kultūros, sporto arba socialinių paslaugų objektus, tokius kaip naujas kūrybos ir menines erdvės, sporto kompleksai, socialinės dirbtuvės ir pan., kurie bus orientuoti į šių miestų generuojamos paklausos tenkinimą. Vertinant per pasiekiamumo ir prieinamumo prizmę numatoma nežymi ekstensyvi socialinės infrastruktūros plėtra bus vykdoma efektyviau nei didesnės decentralizacijos atveju.

3.4. Ekonomika ir verslas

Joniškio rajono savivaldybė neišsiskiria aukštu verslumo lygiu arba didele stambių verslo subjektų koncentracija. Rajono ekonominę konjunktūrą lemia objektyvūs veiksniai - aukštas žemės našumas, lemiantis žemės ūkio ir susijusių ūkio šakų svorį miesto ekonomikoje, geografinė padėtis bei atstumas iki svarbiausių transporto komunikacijų linijų. Tai įtakoja, kad Joniškio rajono savivaldybėje nėra išskirtinio ekonominio centro. Ekonominėje struktūroje dominuoja smulkus verslas, išsiskiriantis subalansuotumu centro-periferijos dichotomijoje. Pažymėtina, kad Joniškio rajono savivaldybė pasižymi stabilia verslo aplinka ir nuosekliu ekonominės veiklos vystymu. Savivaldybės teritorijoje įsisteigęs verslas aktyvėja, diversifikuojasi, specializuojasi ir plečiasi. Verslo ekonominis aktyvumas Joniškio rajono savivaldybėje auga.

Vyraujančios verslo šakos Joniškio rajono savivaldybėje yra tradicinės. Pagrindinė veiklos sritis susijusi su žemės ūkiu ir žemės ūkio produkcijos perdirbimu bei jos prekyba. Tokio tipo ūkio subjektai nedisponuoja dideliu darbo vietų formavimo potencialu. Jie išbalansuoja darbo rinką ir nesudaro prielaidų didesnio masto investicijų pritraukimui. Tačiau Joniškio rajono savivaldybės ekonomika nuosekliai auga, vis daugiau pasitelkdama darbo vietų potencialą. Siekiant plėtoti ekonominę veiklą ir didinti investicijas, reikalingas ekstensyvus ekonomikos vystymas, sudarant deramas prielaidas verslo steigimui, jo plėtrai. Šiam tikslui pasiekti būtina pritraukti investicijas bei sukurti darbo vietas tokiose sektoriuose kaip pramonė ir paslaugos (šių sektorių plėtojimui jau yra sudarytos bazinės sąlygos Joniškio mieste, tačiau siekiant išnaudoti augimo potencialą ir būtina atsižvelgti į disponuojamus teritorinius išteklius, todėl tikslinga juos plėtoti) arba turizmas (kurio vystymo potencialą lemia gamtos, kultūros ir istorinio paveldo išteklių koncentracija Žagarės mieste ir apylinkėse). Šių aptariamų sektorių vystymas nereikalauja didelio papildomo teritorijos ploto ar išskirtinių formuotinių infrastruktūrinių sąlygų ūkio subjektams steigtis ir plėtotis.

I-oji alternatyva

Ekonominės aplinkos vystymo prognozė remiasi fiksuojamomis ekonominio augimo tendencijomis, įvertinus Joniškio rajono savivaldybės 2021–2027 m. strateginio plėtros plano apimtyje numatytas priemones dėl verslo subjektų steigimosi ir jų veiklos plėtojimo. Darytina prielaida, kad savivaldybės teritorijoje ekonominis patrauklumas augs. Esant tokiai situacijai, sprendinių perspektyvoje privaloma išlaikyti pakankamas teritorines ir infrastruktūrines prielaidas ekonominei plėtrai. Tam tikslinga naudoti turimus investicijoms skirtus žemės sklypus arba kompleksines teritorijas (pramonės zonas) skirtas atitinkamoms veikloms, gerinant šių teritorijų susisiekimo ir inžinerinę infrastruktūrą ir jas pritaikant potencialių investuotojų poreikiams. Lygiagrečiai tikslinga išnaudoti sąlygas, nustatančias, kad didžiausią pridėtinę vertę kuriančių pramonės ir komercijos šakų įmonių steigimuisi ir jų plėtrai, būtų pakankamo dydžio naujos šioms veikloms skirtos teritorijų zonos Joniškio mieste ir priemiestyje. Tiksliausia tokių teritorijų plėtros forma yra laisvos ekonominės zonos steigimas pietinėje ir/ar vakarinėje Joniškio miesto dalyse, pasižyminčiose santykinai geromis inžinerinės infrastruktūros vystymo ir susisiekimo sistemos sąlygomis. Be to, žemės ūkio ir susijusiai veiklai, išlaikant dominavimą ekonominėje struktūroje, tikslingas esamų teritorinių prielaidų šių ekonomikos sektorių vystymui išlaikymas, įskaitant infrastruktūros, lemiančios žemės ūkio rezultatyvumą ir efektyvumą (melioracijos statinių ir pan.) vystymą. Taip pat, esamose savivaldybės rajono teritorijose, kuriose galima ekonominė veikla nereikalaujanti specialaus reguliavimo, numatoma tikslinė, nuosekli ir koncentruota intensyvi plėtra. Sudaromos prielaidos ekonominei veiklai ir sąlygos plėtotis paslaugų ir komercijos sektoriui, vystant aptarnavimo sferą ir paslaugų teikimą urbanizuojamose teritorijose (įrengti modernią infrastruktūrą, skirtą paslaugų sferai vykdyti, tokią kaip turgavietės ir pan.).

II-oji alternatyva

Ekonominės aplinkos vystymo prognozė, kaip ir 1-osios alternatyvos, remiasi ekonominio augimo tendencijomis. Šios alternatyvos išskirtinumas tai, kad prognozuojama, jog Savivaldybės gyventojų ekonominio aktyvumo lygis didės dėl gyventojų verslumo skatinimo ir verslo sąlygų gerinimo, vykdomų Joniškio rajono savivaldybės 2021–2027 m. strateginio plėtros plano apimtyje, rezultatyvumo. Šios alternatyvos apimtyje privalu išlaikyti esamas koncentruotas ekonominės plėtros teritorijas, tačiau privalu formuoti naujus pramonės ir komercijos vystymo centrus Joniškio miesto pietinėje ir vakarinėje miesto dalyse. Šios miesto teritorijos dalys vystomos laisvos ekonominės zonos forma. Taip pat, tikslinga numatyti papildomas teritorines prielaidas fragmentinei ekonominei plėtrai nedidelio masto verslo subjektų steigimuisi ir jų veiklos vystymui, koncentruojantis ekonominio augimo centruose, t. y. Joniškio mieste ir Žagarės mieste. Numatomi mišrūs teritorijų naudojimo tipai, leidžiantis steigtis ir plėstis smulkiam ekologiškai tvariam verslui apgyvendinimo, maitinimo, pramogų ir kitai komercinei veiklai Žagarės mieste ir apylinkėse, prie esamų ir vystomų rekreacinių objektų, tokių kaip Žagarės ozas arba Žagarės dolomito atodanga. Išnaudojami esami teritorijos rezervai, vykdoma teritorijų konversija, išnaudojama apleista infrastruktūra, pritraukiamos į jas naujos komercinės veiklos. Lygiagrečiai derinama žemės ūkio veikla su kitomis veiklomis ir formuojamos atitinkamos ekonominės grandinės, t. y. skatinamas vietinio maisto sistemų atsiradimas ir plėtojimas, kuris ypatingai aktualus visoms ekonominėms teritorijoms, kuriose ekonominis vystymasis paremtas turizmo ir rekreacijos sektoriaus plėtra. Aukšto žemės našumo žemės ūkis naudojamas kaip didelio potencialo Joniškio rajono savivaldybės ekonominės sistemos dalis. Tokia plėtra leistų išlaikyti esamas ekonominio augimo prielaidas Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje, koncentruojant potencialą dviejuose centruose, pakankamai nutolusiuose vienas nuo kito. Joniškio miestui ir jo aplinkinėms teritorijoms – specializuojantis pramonės ir komercijos sferoje, o Žagarės miestui – su turizmo paslaugomis susijusiose sferose.

4. SUSISIEKIMO SISTEMOS VYSTYMO KRYPTYS

4.1. Susisiekimo sistemos plėtros prielaidos

Joniškio rajono transportiniai ryšiai yra realizuojami automobilių keliais. Rajono teritoriją kerta vienas magistralinis kelias – A12, bei keturi krašto keliai (Nr. 152, 153, 209 ir 210), kurie užtikrina patogius susisiekimo ryšius su šalies centrais ir sudaro sąlygas integracijai į tarptautinį kelių tinklą. Valstybinio kelių tinklo karkasą papildo 41 rajoninės reikšmės kelias, jungiantis gyvenamąsias vietas su pagrindinių kelių tinklu.

Joniškio rajonas pasižymi gerai išvystytu valstybinės reikšmės kelių tinklu, kuris užtikrina efektyvų susisiekimą tarp gyvenviečių ir patogų transporto srautų paskirstymą. Automobilių kelių tinklas, tiek bendrais kiekybiniais rodikliais, tiek ir vertinant susisiekimo tarp stambesnių gyvenviečių galimybes yra pakankamas esamam ir perspektyviniam laikotarpiui.

Rajoninių kelių struktūroje esantys aukštos kategorijos valstybinės reikšmės keliai (magistraliniai ir krašto) yra su asfalto dangą, tuo tarpu apie 50 proc. rajoninių kelių yra su žvyro dangą. Vadovaujantis AB „Via Lietuva“ 2024 m. lapkričio 13 d. parengta prioritetine žvyrkelių asfaltavimo eile, Joniškio rajone planuojama išasfaltuoti apie 21,6 km rajoninių kelių.

Automobilių kelių ilgis tenkantis 1000 gyv. (65,8 km/1000 gyv.) ženkliai išsiskiria iš šalies vidurkio (30,3 km/1000 gyv.). Tokį didelį skirtumą, pagrinde lemia tankus kelių tinklas bei mažas gyventojų tankis – 17,4 gyv./km² (šalies vidurkis 43,0 gyv./km²).

Nei vienas valstybinės reikšmės kelias nėra maksimaliai išnaudojamas ir turi didelius laidumo rezervas, tad susisiekimo požiūriu situacija yra palanki. Tankus kelių tinklas taip pat užtikrina ir gerus transportinius ryšius tarp gyvenamųjų vietovių ir kitų regionų, tačiau vertinant susisiekimo kokybę, situacija laikytina vidutine dėl rajoninių kelių būklės, dangos nusidėvėjimo ir likusių žvyruotų atkarpų. Artimiausioje perspektyvoje prioritetas turėtų būti skiriamas ne naujų susisiekimo jungčių įrengimui, o esamos infrastruktūros modernizavimui ir rekonstrukcijai.

Statistikos departamento duomenimis, Joniškio rajone vietinės reikšmės kelių ilgis 2023 m. sudarė apie 935 km, iš kurių 160 km turėjo patobulintą dangą (17 proc.), 768 km žvyro dangą (82 proc.) ir 7 km be dangos/grunto keliai (1 proc.). Vietinių kelių tinkle vyrauja keliai su žvyro dangomis. Miestų, miestelių pagrindinės gatvės turi asfalto dangą.

2008 metais buvo parengta Joniškio rajono savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės kelių tinklo žemėtvarkos schema (T00011421 (000472000231)), kuri nevisiškai atitinka šių dienų aktualijas. Perspektyvoje rekomenduojama atnaujinti vietinės reikšmės kelių schemą arba parengti galimybių studiją, kurioje būtų atnaujinta informacija apie vietinės reikšmės kelius, jų būklę, techninius parametrus, remonto poreikį, apsaugos zonas bei sukurta vietinės reikšmės kelių duomenų bazė leisianti kryptingai vykdyti kelių plėtrą bei dangos atnaujinimą.

Joniškio rajono savivaldybės keliuose per pastaruosius 10 metų žuvo 16 asmenų, eismo įvykiuose buvo sužeisti 182 asmenys. Vertinant pastarųjų metų duomenis matyti, kad situacija rajone palengva

gerėja, t. y. mažėja sužeistųjų ir žuvusiųjų skaičius. Transporto kompetencijų agentūros duomenimis, rajone „juodųjų dėmių“ nėra.

Šiuo metu Joniškio rajone veikia 7 degalinės, kurios daugiausia yra sutelktos Joniškio mieste ir jo prieigose, šalia valstybinės reikšmės kelių, pramonės teritorijų ir panašiose vietose. Degalinės įrengiamos privataus verslo iniciatyva, atsižvelgiant į socialinę ir ekonominę aplinką, todėl jų konkrečių vietų nustatymas bendrajame plane nėra numatomas.

Rajone yra įrengtos 4 elektromobilių įkrovos stotelės: 3 jų įrengtos Joniškio mieste (Statybininkų g. 9, Livonijos g. 21 ir Sodų g. 1), o viena – už miesto ribų, Maironių kaime, Rygos g. 26.. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos duomenimis, 2025 m. kovo 1 d. rajone buvo registruoti 44 elektromobiliai / hibridiniai automobiliai, kuriems reikalinga įkrova.

Savivaldybėje, vidutiniškai vienas gyventojas per metus atlieka iki 10 kelionių autobusu. Gana žemas viešojo transporto rodiklis rodo, kad gyventojai nėra linkę rinktis viešojo transporto dėl nedidelių atstumų, maršrutų aptarnavimo intensyvumo bei patogumo.

Joniškio rajone dviračių takų tinklas nėra išplėtotas ir neturi rišlios sistemos. Dauguma šių dviračių takų yra įrengti pačiame Joniškio mieste ir jo prieigose.

Oro transportas Joniškio rajone nėra išvystytas. Artimiausi tarptautiniai oro uostai yra Šiauliuose, Kaune ir Palangoje. Joniškio rajone veikia laisvalaikio ir sportinės aviacijos reikmėms naudojamas Barysių aerodromas, esantis apie 20 km nuo Joniškio miesto, priklausantis Barysių aeroklubui.

Joniškio rajoną kerta geležinkelio kelias, kuriuo vykdomas keleivių ir krovinių pervežimas. Geležinkelio kelių plėtra, rajono teritorijoje numatoma nėra.

Atsižvelgiant į esamos būklės įvertinimo išvadas, strateginių dokumentų tikslus, galima išskirti šiuos susisiekimo sistemos trūkumus ir vystymo krypčių prielaidas:

1) didelė dalis rajoninių kelių turi žvyro dangą. Lietuvos Respublikos bendrojo plano vienas iš strateginių tikslų - sumažinti valstybinės reikšmės kelių su žvyro danga ilgį iki 20 proc. nuo viso bendro valstybinės reikšmės kelių tinklo ilgio. Siekiant įgyvendinti šalies strateginius tikslus bei efektyviai integruoti rajoninius kelius į krašto ir magistralinių kelių tinklą, būtinas sistemingas rajoninių kelių dangos gerinimas. Geresni rajoniniai keliai skatina vietinį turizmą, padeda lengviau pasiekti lankytinus objektus, poilsia vietas, mažinamos eksploatacinės išlaidos.

Valstybinės reikšmės keliai išimtinė nuosavybės teise priklauso valstybei, kuriuos patikėjimo teise valdo, naudoja ir jais disponuoja AB „Via Lietuva“. Vadovaujantis AB „Via Lietuva“ parengta „Ruožų, atrenkamų pagal Asfaltuotinių valstybinės reikšmės rajoninių kelių ruožų tarp skirtingų kelio dangų („zebrų“) atrankos metodiką ir pagal Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotinių žvyrkelių ruožų atrankos metodiką“ sąrašu, Joniškio rajone 2024-2028 m. numatoma išasfaltuoti 21,66 km žvyruotus rajoninius kelius.

Perspektyvoje siekiant efektyviai integruoti rajoninius kelius į krašto ir magistralinių kelių tinklą, būtinas tęstinis rajoninių kelių asfaltavimas.

2) vietinių kelių struktūroje dominuoja žvyro dangos. Joniškio rajone vietinės reikšmės kelių ilgis 2023 m. sudarė apie 935 km, iš kurių 160 km turėjo patobulintą dangą (17 proc.), 768 km žvyro dangą (82 proc.) ir 7 km be dangos/grunto keliai (1 proc.). Perspektyvoje tikslinga skirti daugiau dėmesio vietinės reikšmės viešųjų kelių būklės gerinimui. Prieš vykdant vietinės reikšmės kelių atnaujinimus / rekonstrukcijas, tikslinga pakoreguoti / pakeisti vietinės reikšmės kelių plano sprendinius arba parengti galimybių studiją, kurioje būtų pateikta atnaujinta informacija apie vietinės reikšmės kelius, jų būklę, techninius parametrus, remonto poreikį, apsaugos zonas bei sukurta vietinės reikšmės kelių duomenų bazė leisianti kryptingai vykdyti kelių plėtrą bei dangos atnaujinimo darbus.

3) aukštas įskaitinių eismo įvykių skaičius. Lietuvos Respublikos bendrojo plano vienas iš strateginių tikslų – sumažinti eismo įvykiuose sunkiai sužeistų ir žuvusiųjų skaičių 50 procentų lyginant su 2019 m. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2024 metais Joniškio rajono savivaldybės keliuose buvo sužeista 13 asmenų (2019 m. – 15 asmenų), žuvusių asmenų nebuvo (2019 m. – 1 asmuo). Nepaisant gerėjančios situacijos būtina ir toliau aktyviai taikyti saugaus eismo gerinimo ir prevencines priemones.

4) silpnai išvystyta elektromobilių aptarnavimo infrastruktūra. Šiuo metu rajone veikia 4 elektromobilių įkrovimo stotelės, iš kurių 3 įrengtos Joniškio mieste ir 1 Maironių k. Esama infrastruktūra nėra pajėgi užtikrinti esamo ir perspektyvinio poreikio, tiek rajono, tiek šalies mastu. Lietuvos susisiekimo plėtros iki 2050 metų strategija numato – skatinti alternatyviais degalais varomų transporto priemonių naudojimą ir įgyvendinti Baltojoje knygoje bei 2021–2030 m. Nacionaliniame pažangos plane numatytus rodiklius, t. y., iki 2030 metų per pusę sumažinti įprastiniu kuru varomų transporto priemonių skaičių, o iki 2050 metų atsisakyti jų visiškai. Šalies bendrajame plane numatoma, kad 2030 m. atsinaujinančių energijos išteklių dalis, palyginti su bendroju energijos suvartojimu transporto sektoriuje sudarytų ne mažiau kaip 15 procentų. Siekiant prisidėti prie Europos ir šalies strateginių tikslų įgyvendinimo, tikslinga plėsti elektromobilių įkrovos stotelių tinklą rajone.

5) mažėjantis visuomeniniu transportu pervežamų keleivių skaičius. Žemi viešojo transporto rodikliai rodo, kad gyventojai dėl retų maršrutų intervalų bei sąlyginai nedidelių atstumų iki traukos vietų, gerokai dažniau naudoja lengvąjį automobilį ir tikėtina, jog ši tendencija išliks ir ateityje. Siekiant stabilizuoti esamą situaciją būtina tęsti viešojo transporto priemonių atnaujinimą, stotelių modernizaciją, maršrutinį tinklą ir eismo intervalus pritaikyti prie gyventojų realių poreikių.

6) neišvystyta bemotorio transporto infrastruktūra. Esami pėsčiųjų ir dviračių takai yra įrengti epizodiškai ir nesukuria rišlios bemotorio transporto susisiekimo sistemos. Kasdienių kelionių atlikimui turi būti suformuotas dviračių takų tinklas jungiantis rajono seniūnijų centrus bei pagrindinius traukos objektus. Rekreacinių poreikiui tenkinimui, plėtra turi būti vykdoma vaizdingose ir rekreacinių požiūrių patraukliose teritorijose. Siekiant populiarinti šią ekologišką transporto rūšį, būtina ne tik nutiesti dviračių takus, pasiekiančius svarbiausius traukos objektus, bet ir įrengti reikiamą infrastruktūrą – dviračių stovus, saugojimo aikšteles, aptarnavimo stoteles.

4.2. Susisiekimo sistemos plėtros kryptys

Susisiekimo sistemos vystymo kryptys formuojamos vadovaujantis tarptautiniais, šalies bei savivaldybės lygmens strateginiais dokumentais, kuriuose nurodoma, kad susisiekimo sistema turi būti atsakingai plėtojama, siekiant įgyvendinti ilgalaikius tarptautinius ir nacionalinius tikslus.

Automobilių kelių tinklo prioritetinės vystymo kryptys

- *valstybinės reikšmės (rajoninių) kelių asfaltavimas.* Sumažinti valstybinės reikšmės kelių su žvyro dangą ilgį iki 20 proc. nuo viso bendro valstybinės reikšmės kelių tinklo ilgio;
- *vietinės reikšmės kelių (gatvių) būklės gerinimas.* Būtina užtikrinti, kad esama susisiekimo infrastruktūra atitiktų minimalius techninių reglamentų reikalavimus. Kompleksiškai atnaujinti ir gerinti gyvenamųjų vietovių gatves, t. y. renovuoti, rekonstruoti gatvių dangas, įrengti apšvietimą, šaligatvius, dviračių-pėsčiųjų takus, susisiekimo infrastruktūrą pritaikyti neįgaliesiems. Prioritetas vietinės reikšmės kelių / gatvių plėtrai ar rekonstrukcijai turi būti skiriamas keliams / gatvėms esančioms urbanizuotose teritorijose. Sistemingos informacijos stoka apie vietinės reikšmės kelius ir jų būklę, riboja kryptingą jų atnaujinimą bei priežiūrą, todėl tikslinga inicijuoti vietinės reikšmės kelių tinklo plano atnaujinimą ir / ar galimybių / inventorizavimo studijos rengimą;
- *kelių saugumo gerinimas.* Įgyvendinti Lietuvos Respublikos bendrojo plano strateginį tikslą – sumažinti eismo įvykiuose sunkiai sužeistų ir žuvusiųjų skaičių 50 procentų lyginant su 2019 m. Siekiant sumažinti eismo įvykių skaičių, būtina ir toliau aktyviai taikyti saugaus eismo gerinimo ir prevencines priemones, vykdyti švietėjišką veiklą ir pan.;
- *elektromobilių įkrovos stotelių tinklo plėtra.* Viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų plėtra vykdoma vadovaujantis rengiamu elektromobilių įkrovimo stotelių plėtros planu (įrengiamų iki 2030 m.). Nauji elektromobilių įkrovimo prieigų taškai turėtų plėstis ir atsirasti šalia valstybinės reikšmės kelių bei seniūnijų centruose. Įrengiant naujas ar rekonstruojant esamas degalines, rekomenduojama įrengti ir elektromobilių įkrovos taškus.

Viešojo transporto prioritetinės vystymo kryptys

Lietuvos vidutinių ir mažesnių miestų viešojo transporto situacija yra sudėtinga dėl žemų viešojo transporto rodiklių. Todėl strateginė visuomeninio transporto plėtros kryptis, pirmiausiai turėtų būti nukreipta į esamų pervežimo apimčių išlaikymą ir esamos infrastruktūros modernizavimą bei parko atnaujinimą. Siekiant išlaikyti keleivių pervežimo apimtį, tikslinga:

- sistemingai vykdyti viešojo transporto priemonių atnaujinimą, įsigyjant mažos ar vidutinės talpos autobusus;
- modernizuoti viešojo transporto stotelių infrastruktūrą;
- atlikti viešojo transporto stotelių ir maršrutų plėtros / optimizavimo galimybių studiją siekiant optimaliai pritaikyti viešojo transporto maršrutų tinklą prie realių gyventojų poreikių bei nuolat vykdyti monitoringą;
- prioritetą viešojo transporto plėtrai teikti socialinių paslaugų pasiekiamumui bei teritorijoms, kuriose vyksta intensyviausias urbanistinis vystymas, numatomas gyventojų tankio didėjimas, kai siekiant aukštos gyvenimo kokybės reikalinga užtikrinti viešojo transporto stočių, stotelių plėtrą.

Bemotorio transporto prioritetinės vystymo kryptys

Šiuo metu rajone esanti dviračių infrastruktūra neužtikrina susisiekimo tarp gyvenamųjų teritorijų bei nėra orientuota į turizmo ar rekreacinių poreikių tenkinimą, todėl siekiant suaktyvinti bemotorio transporto naudojimą, tikslinga:

- atnaujinti esamą pėsčiųjų / dviračių takų, šaligatvių infrastruktūrą bei pritaikyti neįgaliesiems;
- įrengti dviračių aptarnavimo infrastruktūrą (dviračių stovus, saugojimo aikšteles ir kt.);
- formuoti ir stiprinti ryšius su priemiestinėmis teritorijomis – susisiekimą dviračiais formuoti kaip lygiavertį susisiekimo būdą, kuris užtikrintų esamus ir perspektyvinius gyventojų judumo poreikius bei užtikrinti nenutrūkstamus ryšius tarp kasdieninių kelionių (darbas / namai, namai / mokykla ir pan.);
- užtikrinti rekreacinių, lankytinų objektų pasiekiamumą;
- nuolat atnaujinti ir diegti saugaus eismo priemones.

Vandens transporto prioritetinės vystymo kryptys

Mūšos upės naudojimas laivybai ar rekreacijai neturi didelio potencialo, kadangi upė yra negili bei atkarpomis labai siaura ir žiemą užšąla iki dugno, tačiau 10 km atkarpoje nuo Jauniūnų k. iki Daugalaičių k. gali būti pritaikyta turistiniam baidarių plaukimui. Siekiant skatinti ir suaktyvinti vandens turizmą, tikslinga:

- įrengti vandens prieigos aikštelės ir / ar slipus;
- nuolat atlikti upės pralaisvinimo, tvarkymo darbus nuo kliūčių (nuvirtusių medžių ir pan.).

Geležinkelio ir oro transporto prioritetinės vystymo kryptys

Barysių aerodromo ir geležinkelio infrastruktūros plėtra nenumatoma. Tikslingas tolimesnis esamos infrastruktūros palaikymas ir atnaujinimas pagal poreikį, Barysių aerodromo sportinės ir pramoginės aviacijos skatinimas.

Susisiekimo sistemos vystymo kryptys tiek I alternatyvoje, tiek II alternatyvoje išlieka tokios pačios.

5. INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMO KRYPTYS

5.1. Inžinerinės infrastruktūros plėtros prielaidos

Inžinerinė infrastruktūra yra neatsiejama urbanizuotos teritorijos dalis. Vykdamas planingą urbanizuotą teritorijų plėtrą kartu turi būti vystoma ir inžinerinė infrastruktūra. Infrastruktūros nepakankamas išvystymas neigiamai veikia gamtinę aplinką ir žmonių gyvenimo kokybę. Pavėluotas infrastruktūros vystymas reikalauja daugiau materialinių resursų, padaroma žala gamtai, sukelia nepatogumus gyventojams, sutrikdomas transporto priemonių eismas.

Joniškio rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra vykdoma vadovaujantis Joniškio rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano keitimu, patvirtintu Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2021 m. balandžio 29 d. sprendimu Nr. T-52.

Joniškio rajone yra nustatyta viena „Joniškio miesto aglomeracija“, kurioje susidaro 2000 ir daugiau gyventojų ekvivalentų atitinkanti tarša. Taip pat Joniškio rajone nustatytos 33 viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijos, kuriose (ar jų dalyse) numatomas centralizuotas vandens tiekimas ir / arba nuotekų tvarkymas. Joniškio rajone prie centralizuotos vandens tiekimo sistemos yra prisijungę apie 56 % rajono gyventojų, prie centralizuotos nuotekų tvarkymo sistemos - apie 49 % rajono gyventojų.

Joniškio rajone suplanuota dviejų vandenviečių ir dviejų nuotekų valymo įrenginių statyba – vandenvietės Darginių k. ir Skakų k., nuotekų valyklos Kalnelio k. ir Kepalių k. Vandens nugeležinimo tikslais viešojo vandens tiekimo teritorijose – Joniškyje, Daunoriškėse, Gaižaičiuose, Gataučiuose, Jurdaičiuose, Kriukuose, Lieporiuose, Maldeniuose, Mindaugiuose, Rudiškiuose, Skaistgiryje, Stupuruose, Žagarėje – pastatyti vandens gerinimo įrenginiai.

Šiuo metu yra rengiamas Ypatingos valstybinės svarbos Šiaurės vakarų ir rytų elektros perdavimo tinklų sujungimo projekto inžinerinės infrastruktūros vystymo planas, kuriuo planuojama 330 kV elektros perdavimo linija Darbėnai-Varduva-Mūša, kuri sujungtų esamą 330 kV Darbėnų transformatorių pastotę, Varduvos transformatorių pastotę bei esamą 330 kV Mūšos skirstyklą (esančią Lydeikių k., Gataučių sen., Joniškio r. sav.). Planuojama elektros perdavimo linija nuo Akmenės savivaldybės ribos iki Bargavonių vns. planuojama lygiagrečiai esamai 330 kV OL Atš. Telšiai (LN 457), panaudojant dalį esamo inžinerinio koridoriaus. Nuo Bargavonių vns. iki 330 kV skirstyklos „Mūša“ 330 kV elektros perdavimo linija planuojama naujame inžineriniame koridoriuje, kurio plotis 77 m. Taip pat numatoma įrengti naują 330 kV elektros perdavimo liniją Panevėžys-Mūša, kuri sujungtų esamą 330 kV Panevėžio transformatorių pastotę ir esamą 330 kV skirstyklą „Mūša“.

Gatvių apšvietimo sistema yra išvystyta praktiškai visose pagrindinėse gyvenviečių gatvėse. Vykdamas gatvių apšvietimo priežiūrą būtina tęsti apšvietimo sistemos modernizaciją, t.y. atnaujinti atramas, diegti šviestuvus su LED lempomis bei individualiu apšvietimo intensyvumo reguliavimu.

Joniškio rajone priešgaisrinės tarnybos struktūrą sudaro administracija ir 6 ugniagesių komandos (UK) Kepalių UK, Kriukų UK, Rudiškių UK, Satkūnų UK, Skaistgirio UK, Žagarės UK. Joniškio rajone yra įrengtų lauko gaisrinio vandentiekio sistemų, kurios garantuoja vandens tiekimą gaisrams gesinti, t.y.

yra įrengti 249 gaisriniai hidrantai (Bariūnuose - 10 vnt., Beržininkuose - 6 vnt., Joniškyje - 162 vnt., Skaistgiryje - 16 vnt., Žagarėje - 55 vnt.), kurių būklė yra gera, o jų įrengimas atitinka galiojančių teisės aktų reikalavimus.

Šiluma centralizuotai aprūpinami 52 proc. Joniškio miesto, 8 proc. Žagarės miesto, 20 proc. Jurdaičių k. ir 15 proc. Gataučių k. gyventojų. Joniškio rajone veikia 10 katilinių, kurių bendra instaliuota galia siekia 28,8 MW (naudojamas kuras – gamtinės dujos, mediena, skalūno alyva). Seniai pakloti vamzdynai yra susidėvėję, dažnai neveikiantis drenažas ir su tuo susijusi intensyvesnė vamzdynų korozija, neizoliuoti vamzdynai šilumos tiekimo kameros – tai priežastys, kurios neleidžia patikimai ir efektyviai tenkinti vartotojų šilumos poreikių bei vykdyti naujų vartotojų prijungimą.

Dujotiekio sistema yra išvystyta tik Joniškio mieste ir Gataučių k., kuriems dujos yra tiekiamos iš Meškuičių gyvenvietėje (Šiaulių r.) esančio dujų reguliavimo punkto. Dujų skirstymo tinklų techninis stovis geras. Likusiose rajono gyvenamosiose teritorijose dujotiekio tinklų įrengta nėra.

Šiaurinėje savivaldybės dalyje yra įrengtas magistralinis naftotiekis, kurį eksploatuoja AB „ORLEN Lietuva“. Magistralinis dujotiekis kerta Žagarės, Skaistgirio, Joniškio, Satkūnų, Saugėlaukio ir Kriukų seniūnijų teritorijas.

Joniškio rajone veikia 2 didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės (Bariūnų DGASA, esanti Bariūnų k., Saugėlaukio sen. ir Žagarės DGASA, esanti Žvelgaičių k., Žagarės sen.) ir 1 žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė (Bariūnų k., Saugėlaukio sen.).

Joniškio rajone atsinaujinančių energijos išteklių plėtrą reglamentuoja Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. rugsėjo 26 d. sprendimu Nr. T-173 patvirtintas Joniškio rajono savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planas iki 2030 m. bei Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. spalio 31 d. sprendimu Nr. T-182 patvirtintas Atsinaujinančių išteklių energetikos infrastruktūros vystymo Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje specialusis planas, kuriuo nustatytos potencialios teritorijos atsinaujinančių energijos išteklių plėtrai. Rajone yra įrengta viena mažos galios vėjo elektrinė, Mitkūnų k.

5.1. Inžinerinės infrastruktūros plėtros prielaidos

Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies koncepcinių alternatyvų sprendiniai parengti vadovaujantis esamos inžinerinės infrastruktūros būklės analize, galiojančių teritorijų planavimo ir strateginių dokumentų sprendiniais.

Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros prioritetinės vystymo kryptys

Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra vykdoma vadovaujantis Joniškio rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano keitimu, patvirtintu Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2021 m. balandžio 29 d. sprendimu Nr. T-52. Specialiojo plano sprendiniuose nustatytos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros kryptys, Joniškio miesto aglomeracija, viešojo geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo (toliau – VGVTNT) teritorijos bei vystymo prioritetai.

Pagrindinės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros vystymo kryptys:

- įgyvendinti Joniškio rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano keitimo sprendinius ir nuolat vykdyti sprendinių įgyvendinimo stebėseną, kaip numatyta 2006 m. gruodžio 29 d. LR aplinkos ministro įsakyme Nr. D1-636 „Dėl geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planų rengimo taisyklių patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais);
- atnaujinti Joniškio miesto paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo specialiojo plano, patvirtinto Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. kovo 26 d. sprendimu Nr. T-40 ir Žagarės miesto paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo specialiojo plano, patvirtinto Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. gegužės 21 d. sprendimu Nr. T-80 sprendinius;
- užtikrinti, kad esami abonentai (vartotojai) gautų reikalavimus atitinkančios kokybės, saugų geriamąjį vandenį;
- užtikrinti, kad surenkamos nuotekos būtų tvarkomos pagal teisės aktų nustatytus reikalavimus;
- sudaryti sąlygas kiek galima didesniai skaičiui naujų potencialių vartotojų (t. y. gyventojų, kurie šiuo metu negauna centralizuotai tiekiamo vandens ir (ar) nuotekų tvarkymo paslaugų) gauti viešąsias vandentvarkos paslaugas;
- užtikrinti galimybę individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu ir (arba) individualiai tvarkyti nuotekas;
- inventorizuoti ir įregistruoti vandentiekio, nuotekų, lietaus nuotekų tinklus, nustatyti apsaugos zonas;
- suformuoti vandenvietėms ir nuotekų valykloms reikalingus žemės sklypus;
- išplėsti centralizuotą geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemą Joniškio miesto aglomeracijoje;
- išplėsti centralizuotą geriamojo vandens tiekimo sistemą Dauškių k., Gasčiūnų k., Jakiškių k., Jankūnų k., Kirnaičių k., Kriukų mstl., Maldenių k., Mindaugių k., Plikiškių k., Pošupių k., Rudiškių k., Saugėlaukio k., Stupurų k., Žagarės m.;
- išplėsti centralizuotą nuotekų tvarkymo sistemą Gataučių k., Kirnaičių k., Kriukų mstl., Linkaičių k., Mindaugių k., Plikiškių k., Rudiškių k., Skaistgirio k., Stungių k., Stupurų k.;
- išplėsti centralizuotą geriamojo vandens tiekimo ir įdiegti centralizuotą nuotekų tvarkymo infrastruktūrą Kalnelio k., Kepalių k., prijungti prie Joniškio miesto aglomeracijos;
- perimti centralizuotą geriamojo vandens tiekimo infrastruktūrą Darginių k., Skakų k.;
- prijungti Mikolaičių k. geriamojo vandens tiekimo sistemą prie Joniškio miesto aglomeracijos;
- remontuoti / rekonstruoti nuotekų valymo įrenginius įdiegiant azoto ir / ar fosforo šalinimą;
- nuolat vykdyti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros atnaujinimą / modernizavimą, plėtrą;
- Joniškio miesto vandenvietėje taikyti efektyvias sulfatų šalinimo priemones; svarstyti dėl naujos vandenvietės įrengimo atsižvelgiant į parengtą „UAB „Joniškio vandenys“ tiekiamo geriamojo vandens kokybės rodiklių, neatitinkančių HN 24:2017 saugos ir kokybės reikalavimų, pagerinimo galimybių studiją“.

Prioritetinės elektros energijos tiekimo ir patikimumo užtikrinimo vystymo kryptys:

- Užtikrinti sąlygas „Ypatingos valstybinės svarbos Šiaurės vakarų ir rytų elektros perdavimo tinklų sujungimo projekto (330 kV elektros perdavimo linijos Darbėnai–Varduva– Mūša, 330 kV elektros perdavimo linijos Panevėžys–Mūša ir 330 kV transformatorių pastotės „Varduva“)

inžinerinės infrastruktūros vystymo plano,, ir „Ypatingos valstybinės svarbos elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto „330 kV skirstyklos „Mūša“ statyba“ inžinerinės infrastruktūros vystymo plano“ sprendinių įgyvendinimui;

- modernizuoti esamą elektros energijos skirstomąjį tinklą, keičiant susidėvėjusius įrenginius ir optimizuojant transformatorinių galias;
- keisti susidėvėjusias elektros oro linijas naujomis kabelinėmis linijomis;
- rekonstruoti / modernizuoti ir plėsti gatvių apšvietimo tinklą, diegti LED šviestuvus su individualiu apšvietimo intensyvumo reguliavimu.

Centralizuotos šilumos tiekimo infrastruktūros prioritetinės vystymo kryptys:

- Atnaujinti Joniškio rajono šilumos ūkio specialiojo plano sprendinius;
- rekonstruoti / modernizuoti Joniškio m., Žemaičių g. esančią katilinę;
- atlikti daugiabučių ir visuomeninės paskirties pastatų modernizaciją;
- renovuoti susidėvėjusias šilumos tiekimo trasas.

Gamtinių dujų tiekimo infrastruktūros prioritetinės vystymo kryptys:

- Skatinti gyvenamųjų teritorijų dujifikavimą bei vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų namų savininkus, kurie naudoja skystą ir kietą neatsinaujinantį kurą, jungtis prie dujotiekio tinklų ir patalpas šildyti naudojant dujinius katilus;
- Plėtoti skirstomąjį vidutinį ir žemo slėgio vamzdynus, vadovaujantis rinkos principais, vartotojams ir dujų tiekimo įmonėms tarpusavyje sutarus. Svarbu, kad plėtojant inžinerinę infrastuktūrą būtų rezervuotos teritorijos gamtinių dujų tinklų įrengimui, apsaugos zonoms bei jų aptarnavimui.

Ryšių infrastruktūros prioritetinės vystymo kryptys

- Plėsti viešojo interneto prieigos taškų skaičių gyvenamosiose vietovėse ir sudaryti sąlygas gyventojams naudotis internetu;
- sudaryti sąlygas naujų telekomunikacinių paslaugų diegimui ir tiekiamų paslaugų kokybės gerinimui;
- plėtoti šviesolaidinių kabelių tinklą ir galimybę naudotis plačiajuosčio duomenų perdavimo prieiga;
- išlaikyti esamą pašto paslaugų tinklą.

Prioritetinės atliekų tvarkymo vystymo kryptys

- Vengti atliekų susidarymo, mažinti susidarančių ir nenaudojamų atliekų kiekį, neigiamą poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai, didinti rūšiuojamų atliekų surinkimo kontrolę;
- skatinti efektyvų gamtinių ir kitų išteklių naudojimą, didinant komunalinių atliekų perdirbimo (įskaitant kompostavimo) ir naudojimo apimtis;
- užtikrinti aplinkos apsaugos ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus atitinkantį komunalinių atliekų tvarkymą;
- plėsti specialių konteinerių tinklą tekstilės, pavojingosioms, statybinėms atliekoms surinkti arba užtikrinti gyventojams kitas priemones ir būdus;

- plėsti tinkamų pakartotinai naudoti atliekų priėmimo vietų (stotelių) tinklą.

Prioritetinės atsinaujinančių energijos išteklių vystymo kryptys

- Joniškio rajone atsinaujinančių energijos išteklių plėtros tvarkymo kryptis ir tvarką nustato Joniškio rajono savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planas iki 2030 m. įgyvendinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. rugsėjo 26 d. sprendimu Nr. T-173.

Atsinaujinančių energijos išteklių vystymas vykdomas vadovaujantis Atsinaujinančių išteklių energetikos infrastruktūros vystymo Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje specialiuoju planu, patvirtintu Joniškio rajono savivaldybės tarybos 2024 m. spalio 31 d. sprendimu Nr. T-182. Minėto specialiojo plano sprendiniais yra išskirtos atsinaujinančių išteklių energetikos infrastruktūros išdėstymo zonos, kuriose galima vėjo, saulės elektrinių plėtra.

Inžinerinės infrastruktūros vystymo kryptys tiek I-oje alternatyvoje, tiek II-oje alternatyvoje išlieka tokios pačios.

6. GAMTINĖS APLINKOS IR KRAŠTOVAIZDŽIO APSAUGOS KRYPTYS

Racionalaus gamtinių išteklių naudojimo ir apsaugos, gamtinio ir gamtinio-kultūrinio kraštovaizdžio stabilumo, savitumo bei bioįvairovės išsaugojimo bei aplinkos sveikumo (kokybės) užtikrinimo siektinumas tiesiogiai įtakoja Joniškio rajono savivaldybės teritorijos vystymo koncepcijos formavimą, teritorijos funkcinių prioritetų, naudojimo ir apsaugos reglamentų nustatymą.

Įvertinant esamos būklės analizės rezultatus bei siekiant Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo planavimo darbų programoje nustatytų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo, bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje išskiriamos sekančios gamtinės aplinkos ir kraštovaizdžio apsaugos vystymo kryptys:

- *Kraštovaizdžio struktūrinės ir biologinės įvairovės išsaugojimas;*
- *Gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo vystymas;*
- *Kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo strategijų ir krypčių nustatymas.*

6.1. Kraštovaizdžio struktūrinės ir biologinės įvairovės išsaugojimas

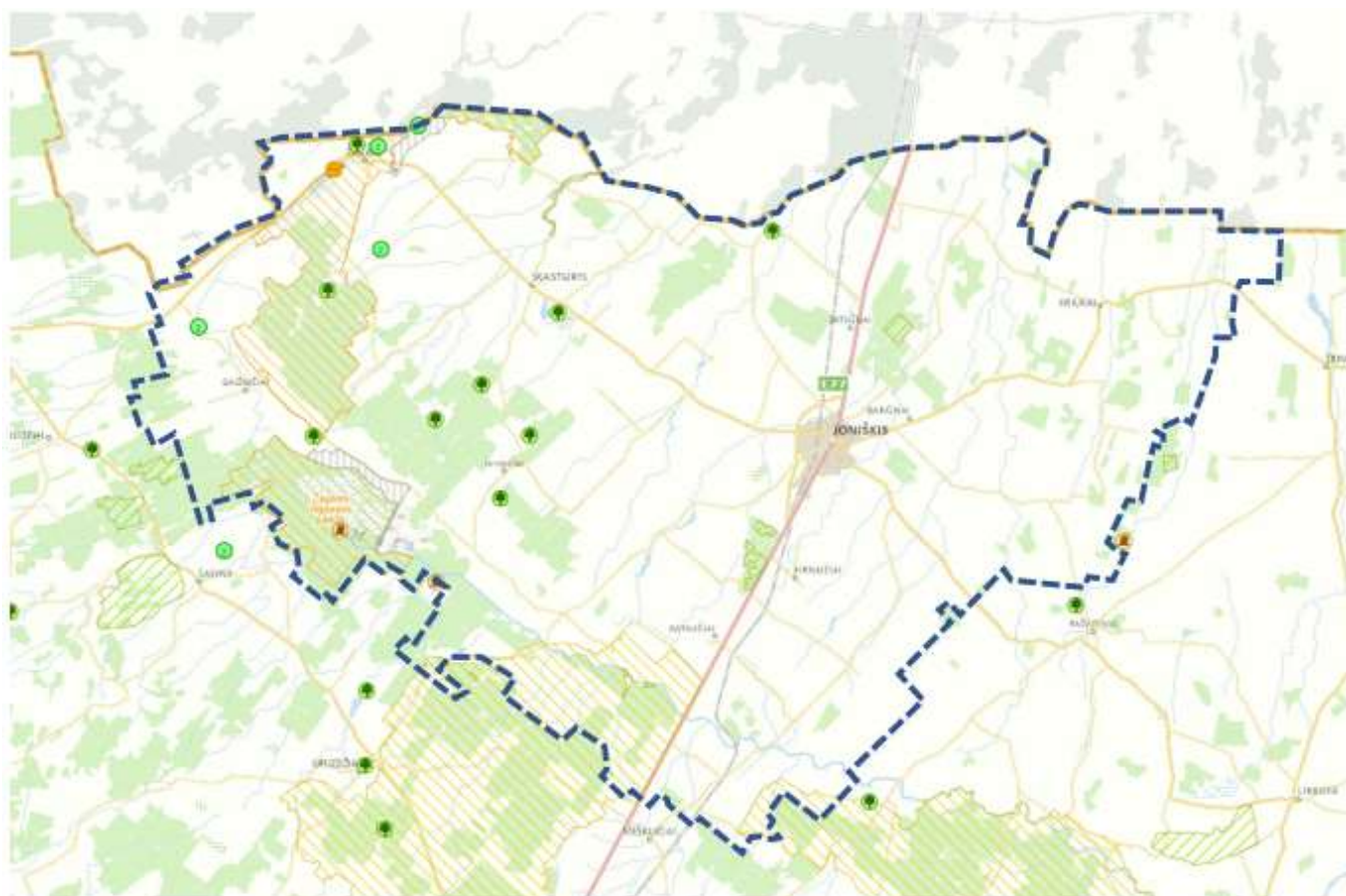
Bendrają Joniškio rajono savivaldybės teritorijos gamtinio kraštovaizdžio įvairovės (jo geogenetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina specialus, pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą įsteigtų saugomų teritorijų tinklas: konservacinės apsaugos prioriteto (išsaugančių)¹³ – *rezervatai, draustiniai, gamtos paveldo objektai (paminklai)* bei kompleksinių¹⁴ - *valstybiniai parkai, biosferos poligonai*. Dėl savo svarbos konservacinio prioriteto ir kompleksinės saugomos teritorijos vadinamos ypač saugomomis teritorijomis. Ypač saugomos teritorijos užima 13854,2 ha plotą, t. y. 12% savivaldybės teritorijos ploto (šis rodiklis Joniškio rajono savivaldybėje yra mažesnis už vidutinį šalyje -17,6%).

Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane (NKTP), kurio sprendiniai yra integruoti į naują LR bendrąjį planą, saugomų teritorijų tinklo plėtra Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje ir jos gretimybėse nenumatoma Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo apimtyje ypač saugomų teritorijų tinklo plėtros pasiūlymai neteikiami, nes tai yra specialaus aplinkosauginio planavimo dokumentų tikslas.

Aukščiau minėtų konkrečių gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugą vykdančių saugomų teritorijų ir objektų suvestinė pagal atskiras LR Saugomų teritorijų įstatymu nustatytas saugomų teritorijų grupes pateikiama 6.1.1 ir 6.1.2 lentelėse, teritorinė lokalizacija 6.1.1 pav. ir grafinės dalies brėžiniuose.

¹³ *Konservacinės apsaugos prioriteto (išsaugančios) teritorijos* – teritorijos, kuriose saugomi unikalūs arba tipiški gamtinio ir (ar) kultūrinio kraštovaizdžio kompleksai bei objektai ir biologinė įvairovė.

¹⁴ *Kompleksinės saugomos teritorijos* – gamtiniu ir (ar) kultūriniu vientisumu pasižyminčios teritorijos, kuriose pagal bendrą apsaugos, tvarkymo ir naudojimo programą sujungiamos įvairių apsaugos krypčių prioriteto, taip pat rekreacinės ir ūkinės zonos.

— — — — — planuojamos teritorijos riba

6.1.1. pav. Saugomos teritorijos Joniškio rajono savivaldybėje (*Duomenų šaltinis: LR saugomų teritorijų valstybės kadastras, 2025 11*).

6.1.1 lentelė. Gamtinio kraštovaizdžio įvairovę Joniškio rajono savivaldybėje išsaugančios saugomos teritorijos (LR Saugomų teritorijų valstybės kadastras, 2025 11)

Eil. Nr.	Pavadinimas	Visas plotas/ dalis rajone (ha)	Savivaldybė	Apsaugos tikslai
<i>Valstybiniai parkai</i>				
1.	Žagarės regioninis	8505,9 / 8505,9	Joniškio raj.	Išsaugoti vertingiausius Žagarės krašto gamtinius kompleksus ir objektus, kultūros paveldo objektus ir vietas, savitą Žagarės kraštui būdingą gamtinį ir kultūrinį kraštovaizdį, vertingas (tipiškas ir unikalias) ekosistemas, juos tvarkyti ir racionaliai naudoti, sudaryti sąlygas darniai teritorijos raidai. Išsaugoti biologinę įvairovę, ekosistemų stabilumą, sudaryti sąlygas vykdyti taikomuosius kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, gamtos ir kultūros vertybių tyrimus ir stebėjimus, kaupti informaciją kraštovaizdžio, biologinės įvairovės, gamtos ir kultūros vertybių apsaugos ir kitose srityse. Puoselėti regioninio parko išskirtinę vertę propaguojančią edukacinę, muziejinę ir kultūrinę veiklą, propaguoti Aukštaitijos etnografinio regiono etnokultūros

Eil. Nr.	Pavadinimas	Visas plotas/dalis rajone (ha)	Savivaldybė	Apsaugos tikslai
				tradicijas (statybos, amatų, nematerialaus paveldo). Sudaryti sąlygas tausojančio turizmo plėtrai, propaguoti ekologinę žemdirbystę. Plėtoti visuomenės ekologinį ir gamtosauginį švietimą. Atkurti sunaikintus ir pažeistus gamtinius kompleksus ir objektus, kultūros paveldo objektus ir vietas.
<i>Biosferos poligonai</i>				
2.	Gubernijos miško	22469,8 / 4437,5	Joniškio raj. Šiaulių raj.	Išsaugoti Gubernijos miško ekosistemą, ypač siekiant išlaikyti mažojo erelio rėksnio (<i>Aquila pomarina</i>) populiaciją teritorijoje
3.	Gedžiūnų miško	14740,9 / 575,2	Joniškio raj.	Išsaugoti Gedžiūnų mišką, Kruojos, Mūšos upių slėnių pievas, ypač siekiant išsaugoti: mažojo erelio rėksnio (<i>Clanga pomarina</i>) populiaciją teritorijoje ir užtikrinti palankią jos apsaugos būklę; Europos Bendrijos natūralias pievų ir miškų buveines – 6430 Eutrofinius aukštuosius žolynus, 6450 Aliuvines pievas, 6510 Šienaujamas mezofitų pievas, 9020 *Plačialapių ir mišrius miškus, 9050 Žolių turtingus eglynus, 9080 *Pelkėtus lapuočių miškus ir užtikrinti palankią jų apsaugos būklę (*- <i>Europos Bendrijos svarbos prioritetiniai natūralių buveinių tipai</i>)
<i>Botaniniai draustiniai</i>				
4.	Švėtės slėnio**	9,3 / 9,3	Joniškio raj.	Išsaugoti viršutinėje terasoje plytinčias nedideles kalkingas žemapelkes su retų Lietuvoje augalų bendrijomis (Lietuvos raudonosios knygos augalų rūšys: baltijinė gegūnė, dėmėtoji gegūnė, didžioji astrancija, melsvasis melitas, paprastoji tuklė, raktažolė pelenėlė; apyrečių augalų rūšys: ganyklinė viksva, rusvoji viksva, paprastasis burbulis, pelkinis skiautalūpis, raudonžiedė naktižiedė) bei botaniniu požiūriu įdomius ir reikalaujančius didesnių tyrinėjimų stačius Švėtės slėnio šlaitus, kurių karbonatiniame dirvožemyje bei jo plyšiuose galima rasti labai daug retų samanų.
5.	Pabalių*	47,6 / 47,6	Joniškio raj.	Išsaugoti ir palaikyti Europos Bendrijos svarbos 9010* Vakarų taigos miškų buveines ir išsaugoti bei palaikyti augalų, įrašytų į aplinkos ministro tvirtinamą Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą, palankią buveinių ir populiacijų būklę, Pabalių miško paprastosios pušies genetinę medyną (*- <i>Europos Bendrijos svarbos prioritetiniai natūralių buveinių tipai</i>)
6.	Dilbinėlių*	68,5 / 68,5	Joniškio raj.	Išsaugoti Vidurio ir Šiaurės Lietuvai būdingas Europos Bendrijos svarbos 9020* Plačialapių ir mišrių miškų, 9080* Pelkėtų lapuočių miškų buveines, palaikyti jų palankią būklę, atkurti ir palaikyti palankias buveinių sąlygas plačialapės klumpaitės (<i>Cypripedium calceolus</i>) ir stačiosios dirvuolės

Eil. Nr.	Pavadinimas	Visas plotas/dalis rajone (ha)	Savivaldybė	Apsaugos tikslai
				(Agrimonia pilosa) populiacijoms (*- Europos Bendrijos svarbos prioritetiniai natūralių buveinių tipai)
7.	Satkūnų**	106,7 / 106,7	Joniškio raj.	Išsaugoti Satkūnų miško derlinguose karbonatiniuose dirvožemiuose vyraujančius uosynus, kuriuose rasta dvylika į Lietuvos raudonąją knygą įrašytų augalų rūšių (baltijinė gegūnė, dėmėtoji gegūnė, miškinė dirsė, plačialapė klumpaitė, plaukuotoji jonažolė, raktažolė pelenėlė, riestasis ktenidis) bei dešimt apyrečių augalų rūšių (makštinė viksva, miškinė girūnė, nendrinis eraičinas, paprastasis burbulis, paprastasis kartylis, paprastasis žalčialunkis, plačialapis skiautalūpis, plunksninė strugė, varpotoji juodžolė). Satkūnų miškas - antroji radimvietė Lietuvoje, kur auga reta kalkiamėgė samana - riestasis ktenidis.
8.	Eglynlaukio**	35,4 / 35,4	Joniškio raj.	Išsaugoti nedideles natūralių pievų saleles su gausiomis retųjų augalų rūšimis. Augalų bendrijose - didelė rūšių įvairovė. Dešimties kvadratinį metrų plotelyje galima aptikti daugiau nei 40 žolinių augalų rūšių: Lietuvos raudonosios knygos augalų rūšys: baltijinė gegūnė, dėmėtoji gegūnė, mažoji gegužraibė, smulkiažiedė gegužraibė, šalmotoji gegužraibė, vyriškoji gegužraibė, melsvasis melitas, pievinis plauretis, raktažolė pelenėlė, pievinis plauretis; apyrečių augalų rūšys: bestiebė usnis, blusinė viksva, laibakotė viksva, rusvoji viksva, paprastasis burbulis, plunksninė strugė, švelnioji kreisvė, vienalapė driežlėlė.
9.	Didmargio*	27,9 / 27,9	Joniškio raj.	Išsaugoti Šiaurės Lietuvos lygumoms būdingas miškų buveines, Europos Bendrijos svarbos 9020* Plačialapių ir mišrių miškų, 9080* Pelkėtų lapuočių miškų buveines, palaikyti palankią plačialapės klumpaitės (Cypripedium calceolus) buveinių ir populiacijų būklę (*- Europos Bendrijos svarbos prioritetiniai natūralių buveinių tipai)
10.	Švėtės*	12,2 / 12,2	Joniškio raj.	Išsaugoti ir palaikyti Europos Bendrijos svarbos 6450 Aliuvinių pievų buveines, saugomų augalų, įrašytų į aplinkos ministro tvirtinamą Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą, paprastosios tuklės (Pinguicula vulgaris) ir raibosios gegūnės (Dactylorhiza cruenta) buveines
Botaniniai - zoologiniai draustiniai				
11.	Vilkiaušio	164,8 / 164,8	Joniškio raj.	išsaugoti Vilkiaušio miško ekosistemą, ypač siekiant išlaikyti teritorijoje randamas saugomas gyvūnų ir augalų rūšis, Europos Bendrijos svarbos natūralią buveinę, ir užtikrinti palankią jų apsaugos būklę - baltajuostį melsvį (Aricia eumedon), tamsiąją šaškytę

Eil. Nr.	Pavadinimas	Visas plotas/dalis rajone (ha)	Savivaldybė	Apsaugos tikslai
				(Melitaea diamina), akiuotąjį satyrą (Lopinga achine), juodąjį gandrą (Ciconia nigra), mažąjį erelį rėksnį (Aquila pomarina), vištvanagį (Accipiter gentilis), pilkąją meletą (Picus canus), juodąją meletą (Dryocopus martius), vidutinį margąjį genį (Dendrocopos medius), laibąją vyrskydę (Androsacea filiformis), stačiąją dirvuolę (Agrimonia pilosa), aukštąją gegūnę (Dactylorhiza fuchsii), baltijinę gegūnę (Dactylorhiza longifolia), raudonąją gegūnę (Dactylorhiza incarnata), miškinę dirsuolę (Bromopsis benekenii), plunksninę plusnę (Neckera pennata), riestąjį ktenidį (Ctenidium molluscum), 9020* plačialapių ir mišrių miškų buveinę, sudaryti sąlygas vykdyti saugomų rūšių ir natūralios buveinės stebėseną, kaupti informaciją apie rūšių įvairovę, sudaryti sąlygas analizuoti žmogaus veiklos poveikį ekosistemoms (*- <i>Europos Bendrijos svarbos prioritetiniai natūralių buveinių tipai</i>)
12.	Žagarės*	864,9 / 864,9	Joniškio raj.	Išsaugoti Šiaurės Lietuvos lygumoms būdingus miškus, išsaugoti ir palaikyti palankią Europos Bendrijos svarbos 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų, 9050 Žolių turtingų eglynų ir 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų buveinių būklę, išsaugoti palankią plačialapės klumpaitės (Cypripedium calceolus), stačiosios dirvuolės (Agrimonia pilosa) ir kitų augalų, grybų ir gyvūnų rūšių, įrašytų į aplinkos ministro tvirtinamą Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą, populiacijų būklę (*- <i>Europos Bendrijos svarbos prioritetiniai natūralių buveinių tipai</i>)
Geomorfologiniai draustiniai				
13.	Gaudikių*	322,5 / 322,5	Joniškio raj.	Išsaugoti Gaudikių moreninį gūbrį – Linkuvos moreninio kalvagūbrio fragmentą
Hidrografiniai draustiniai				
14.	Vilkijos	64,1 / 64,1	Joniškio raj.	Išsaugoti beslėnę, vidutiniškai vingiuotą Vilkijos upelio atkarpą
Telmologiniai draustiniai				
15.	Mūšos tyrelio*	1675,6 / 1675,6	Joniškio raj.	išsaugoti Mūšos tyrelio aukštapelkės dalį ir apypelkio miškus, išsaugoti ir palaikyti palankią 7110 *Aktyvių aukštapelkių, 7140 Tarpinių pelkių ir liūnų, 3160 Natūralių distrofinių ežerų, 9020 *Plačialapių ir mišrių miškų, 91D0 *Pelkinių miškų ir 9080 *Pelkėtų lapuočių miškų buveinių būklę su joms būdinga augalų ir gyvūnų įvairove (* <i>Europos Bendrijos svarbos prioritetiniai natūralių buveinių tipai</i>)
Urbanistiniai/architektūriniai draustiniai				
16.	Žagarės*	209,8 / 209,8	Joniškio raj.	Išsaugoti, tikslingai naudoti ir pažinti Žagarės miesto istorinę dalį, atkurti jos urbanistinę (planinę, tūrinę,

Eil. Nr.	Pavadinimas	Visas plotas/ dalis rajone (ha)	Savivaldybė	Apsaugos tikslai
				erdvinę) struktūrą, vertingus užstatymo tipus ir bruožus, istorinius statinius ir kitus fizinės aplinkos elementus nepažeidžiant teritorijoje esančių kultūros paveldo objektų vertingųjų savybių ir jų aplinkos
Viso rajone: ha 13854,2 /12%				

*- valstybinio parko sudėtyje esantys draustiniai ** - savivaldybės saugomi draustiniai

Visos Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje esančios valstybės saugomos teritorijos yra priskirtos Žemaitijos saugomų teritorijų direkcijai, kuri yra atsakinga už šiose teritorijose vykdomą veiklą.

Didžiąją dalį, (97,6%) saugomų teritorijų ploto Joniškio rajono savivaldybėje užima kompleksinės saugomos teritorijos – Žagarės regioninis parkas, Gubernijos miško bei Gedžiūnų miško biosferos poligonai¹⁵ (dalis Joniškio r. sav.).

Saugomų teritorijų tarpe Joniškio rajono savivaldybėje savo svarba ir užimamu plotu išsiskiria Žagarės regioninis parkas (rajono ribose yra 100% šio parko ploto). Žagarės regioninio parko teritorija, pagal gamtos ir kultūros vertybes, jų pobūdį, apsaugos formas ir naudojimo galimybes yra skirstoma į: konservacinio, ekologinės apsaugos, rekreacinio, ūkinio (miškų ir žemės ūkio), gyvenamojo funkcinio prioriteto zonas. Konservacinio funkcinio prioriteto zonas sudaro aštuoni draustiniai (žr. 2.1.1 lentelė).

Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje yra nustatytos Žagarės regioninio parko buferinės apsaugos zonos (596,77 ha), kurių paskirtis– apsaugoti regioninio parko gamtinę ekosistemą nuo galimos taršos, o kraštovaizdį – nuo neigiamo vizualinio poveikio (žr. grafinės dalies brėžiniuose).

Draustinių (nepatenkančių į kompleksinės saugomos teritorijos - Žagarės regioninio parko ribas) grupė yra labai negausi (2 valstybiniai, 3 savivaldybės saugomi), jie užima tik nedidelę visų saugomų teritorijų ploto dalį (2,4%).

Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane (NKTP), kurio sprendiniai yra integruoti į naują LR bendrąjį planą, saugomų teritorijų tinklo plėtra Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje ir jos gretimbėse nenumatoma.

Kraštovaizdžio apsaugai ir jo identitetui svarbios ne tik dešimtis, šimtus ir daugiau hektarų užimančios saugomos teritorijos, bet ir nedidelius plotus užimantys gamtos paveldo objektai. Joniškio rajono savivaldybėje gamtos paveldo objektų grupė palyginti negausi – 18 objektų, tame tarpe 12 botaniniai, 4 geologiniai, 1 geomorfologinis, 1 hidrogeologinis (6.1.2 lentelė, teritorinė lokalizacija grafinės dalies brėžiniuose). Visi objektai valstybės saugomi, nėra įsteigtų savivaldybės saugomų objektų. Tik vienas Joniškio rajone esantis gamtos paveldo objektas – Žagarės ozas yra paskelbtas gamtos paminklu.

¹⁵ biosferos poligonų paskirtis: būti sudėtine nacionalinės kompleksinės ekologinės bei specializuotos biologinės įvairovės būklės stebėsenos sistemos bei Europos ekologinio tinklo Natura 2000 dalimi, kurioje stebimi, kontroliuojami bei prognozuojami gamtinių sistemų pokyčiai.

6.1.2 lentelė. Gamtos paveldo objektai Joniškio rajono savivaldybėje (LR Saugomų teritorijų valstybės kadastras, 2025 11)

Eil. Nr.	Gamtos paveldo objekto pavadinimas	Gamtos paveldo objekto reikšmė	Vietovė, saugoma teritorija
<i>Botaniniai objektai</i>			
1.	Beržynės ąžuolas	Valstybės saugomas	Joniškio r. sav., Skaistgirio sen., Endriškių k., Joniškio miškų urėdijos Skaistgirio g-jos (14 kv., 28 skl.) teritorija, Beržynės miškas
2.	Buivydo ąžuolas	Valstybės saugomas	Joniškio r. sav., Gaižaičių sen., Juodeikių k.
3.	Reibiniškio miško dvikamienis ąžuolas	Valstybės saugomas	Joniškio r. sav., Žagarės sen., Joniškio miškų urėdijos Skaistgirio g-jos (18 kv., 11 skl.) teritorija, Reibiniškio miškas
4.	Žagarės miško veimutinė pušis	Valstybės saugomas	Joniškio r. sav., Žagarės sen., Joniškio miškų urėdijos Žagarės g-jos (49 kv., 13 skl.) teritorija, Žagarės miškas, Žagarės regioninis parkas, Žagarės botaninis-zoologinis draustinis
5.	Maldenių ąžuolas	Valstybės saugomas	Joniškio r. sav., Skaistgirio sen., Kyburių k., Joniškio miškų urėdijos Joniškio g-jos (60 kv., 4 skl.) teritorija, Maldenių (Obelynės) miškas
6.	Vaineikių gumbuotasis ąžuolas	Valstybės saugomas	Joniškio r. sav. Satkūnų sen., Vaineikių k.
7.	Žagarės šermukšnis	Valstybės saugomas	Joniškio r. sav. Žagarės sen., Žagarės m., senosios žydų kapinės, Žagarės regioninis parkas
8.	Žeimių vinkšna	Valstybės saugomas	Joniškio r. sav., Žeimių k., Joniškio miškų urėdijos Skaistgirio g-jos (43 kv., 18 skl.) teritorija
9.	Veršių ąžuolas	Valstybės saugomas	Joniškio r. sav., Žagarės sen., Veršių k.
10.	Magnaus Butlerio dvaro liepa	Valstybės saugomas	Joniškio r. sav. Žagarės sen., Žvelgaičių k.
11.	Raistų liepa	Valstybės saugomas	Joniškio r. sav., Gaižaičių sen., Raistų k.
12.	Taučiūnų liepa	Valstybės saugomas	Joniškio r. sav., Skaistgirio sen., Lankaičių k., Joniškio miškų urėdijos Skaistgirio g-jos (608 kv., 5 skl.) teritorija
<i>Geologiniai objektai</i>			
13.	Švėtės atodanga	Valstybės saugomas,	Joniškio r. sav. Žagarės sen., Žagarės regioninis parkas, Švėtės botaninis draustinis
14.	Žagarės atodanga	Valstybės saugomas	Joniškio r. sav. Žagarės sen., Žagarės m., Žagarės regioninis parkas
15.	Tyrelio akmuo	Valstybės saugomas	Joniškio r. sav., Žagarės regioninis parkas, Mūšos tyrelio telmologinis draustinis, Joniškio miškų urėdijos Mikaičių g-jos (69 kv., 14 skl.) teritorijoje
16.	Brolių akmuo	Valstybės saugomas	Joniškio r. sav., Žagarės sen., Veršių k., Vilkyčio upelio klonis
<i>Geomorfologiniai objektai</i>			
17.	Žagarės ozas	Valstybės saugomas, gamtos paminklas	Joniškio r. sav. Žagarės sen., Žagarės m., Žvelgaičių k., Joniškio miškų urėdijos Žagarės g-jos (19 kv., 1-3, 39 skl.) teritorija, Žagarės regioninis parkas, Žagarės urbanistinis

Eil. Nr.	Gamtos paveldo objekto pavadinimas	Gamtos paveldo objekto reikšmė	Vietovė, saugoma teritorija
			draustinis
Hidrogeologiniai objektai (šaltiniai, versmės)			
18.	Švedpolio šaltinis	Valstybės saugomas,	Joniškio r. sav. Žagarės sen., Švedlaukio k., Joniškio miškų urėdijos Žagarės g-jos (17 kv., 1 skl.) teritorija, Žagarės regioninis parkas

Valstybinės geologijos informacinės sistemos (GEOLIS) duomenimis Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje yra devyni geotopai¹⁶, tame tarpe šeši iš jų (*Švėtės atodanga, Švedpolio šaltinis, Žagarės atodanga, Žagarės ozas, Brolių akmuo, Tyrelio akmuo*) turi apsaugos statusą (žr. 6.1.2 lentelė), likusieji trys – *Veidės atodanga, Petraičių akmuo, sienelė karjere* (Skaistgirio dolomito karjero PV dalis) apsaugos statuso neturi, tačiau tai yra potencialūs gamtos paveldo objektai. Sprendinių konkretizavimo stadijoje šių geotopų apsaugos ir tvarkymo reikalavimai bus reglamentuoti, numatant sąlygas jų apsaugai ir pažintiniam lankymui.

Bendrają Joniškio rajono savivaldybės teritorijos biologinės įvairovės (genetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina speciali pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą įsteigtų saugomų teritorijų sistema bei su ja koordinuojamas ir jai subordinuojamas pagal Europos Sąjungos paukščių (EEC 79/409) ir buveinių (EEC 92/43) Direktyvas formuojamas europinę biologinę svarbą turinčių „Natura 2000“ teritorijų tinklas.

Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymais patvirtintus Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų sąrašus, į administracines Joniškio rajono savivaldybės ribas patenka visa eilė „Natura 2000“ teritorijų. Visos Joniškio rajono savivaldybėje išskirtos „Natura 2000“ teritorijos yra saugomų teritorijų sudėtyje. Informacija apie jas pateikiama 6.1.3 lentelėje, teritorinė lokalizacija grafinės dalies brėžiniuose ir 6.1.2 pav.

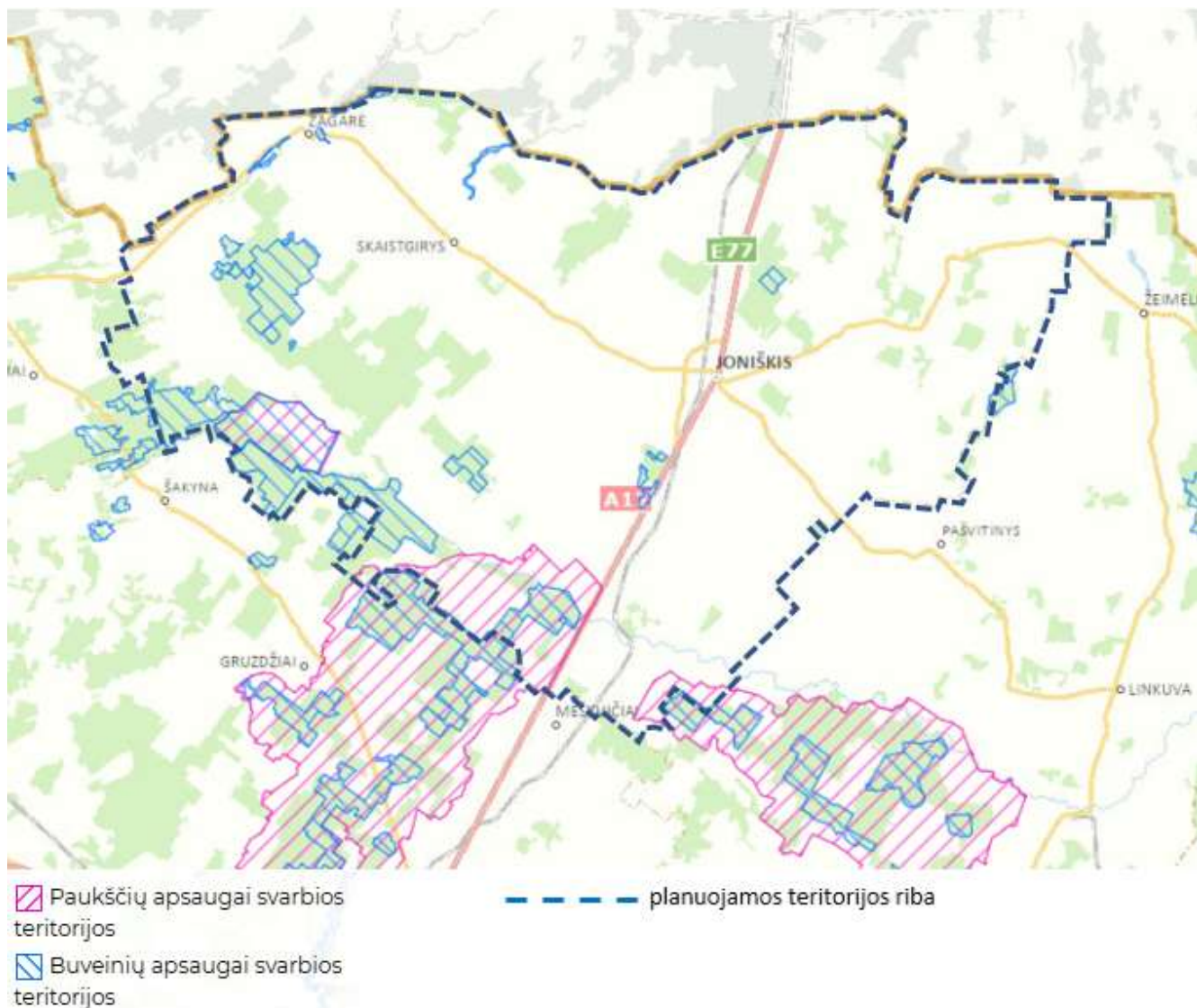
6.1.3 lentelė. „Natura 2000“ teritorijos Joniškio rajono savivaldybėje (LR Saugomų teritorijų valstybės kadastras, 2025 11)

Eil. Nr.	Teritorijos pavadinimas	Teritorijos grupė	Plotas / dalis rajone (ha)	Aptinkamos Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės, augalų ir gyvūnų rūšys / Aptinkama europinės svarbos saugomų rūšių paukščių
1.	Gedžiūnų miškas	BAST	2926,1 / 0,02	6450 Aliuvinės pievos, 9020 Plačialapių ir mišrūs miškai 9050 Žolių turtingi eglynai, 9080 Pelkėti lapuočių miškai
2.	Gubernijos miškai	BAST	5256,4 / 824,8	6270 Rūšių turtingi smilgynai, 6510 Šienaujamos mezofitų pievos, 6530 Miškapievės, 9010 Vakarų taiga, 9020 Plačialapių ir mišrūs miškai, 9080 Pelkėti lapuočių miškai, 91E0 Aliuviniai miškai
3.	Laumekių miškas	BAST	204,6 / 0,1	9020 Plačialapių ir mišrūs miškai, 9080 Pelkėti lapuočių miškai, 91E0 Aliuviniai miškai
4.	Vilkijos upės	BAST	64,1 / 64,1	6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai, 6510 Šienaujamos

¹⁶ Geotopas - saugomas ar saugotinas, tipiškas ar unikalus geologinės, geomorfologinės ar geoekologinės svarbos erdvinis objektas geosferoje vertingas mokslui ir pažinimui.

Eil. Nr.	Teritorijos pavadinimas	Teritorijos grupė	Plotas / dalis rajone (ha)	Aptinkamos Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės, augalų ir gyvūnų rūšys / Aptinkama europinės svarbos saugomų rūšių paukščių
	slėnis			mezofitų pievos, 91E0 Aliuviniai miškai, Stačioji dirvuolė
5.	Vilkiaušio miškas	BAST	124,5 / 124,5	9020 Plačialapių ir mišrūs miškai, 9080 Pelkėti lapuočių miškai, Stačioji dirvuolė
6.	Miškas prie Dilbinėlių	BAST	119,3 / 119,3	9010 Vakarų taiga, 9020 Plačialapių ir mišrūs miškai, 9080 Pelkėti lapuočių miškai, Plačialapė klumpaitė, Skiauterėtasis tritonas, Stačioji dirvuolė, Žalioji dvyndantė
7.	Žagarės miškas	BAST	1247,3 / 1247,3	9020 Plačialapių ir mišrūs miškai, 9050 Žolių turtingi eglynai, 9080 Pelkėti lapuočių miškai, 91E0 Aliuviniai miškai, Baltamargė šaškytė, Plačialapė klumpaitė, Stačioji dirvuolė
8.	Satkūnų miškas	BAST	106,7 / 106,7	9020 Plačialapių ir mišrūs miškai, 9080 Pelkėti lapuočių miškai, 91E0 Aliuviniai miškai, Stačioji dirvuolė
9.	Mūšos Tyrelio miškas	BAST	1675,6 / 1675,6	7110 Aktyvios aukštapelkės, 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai, 3160 Natūralūs distrofiniai ežerai, 91D0 Pelkiniai miškai, 9080 Pelkėti lapuočių miškai
10.	Mūšos tyrelio miškas II	BAST	4070,5 / 2966,6	6270 Rūšių turtingi smilgynai, 6410 Melvenynai, 6510 Šienaujamos mezofitų pievos, 6530 Miškapievės, 7110 Aktyvios aukštapelkės, 9010 Vakarų taiga, 9020 Plačialapių ir mišrūs miškai, 9080 Pelkėti lapuočių miškai 91D0 Pelkiniai miškai, 91E0 Aliuviniai miškai
11.	Žagarės ozas	BAST	49,3 / 49,3	6210 Stepinės pievos, 9060 Spygliuočių miškai ant fluvio-glacialinių ozų, Didysis auksinukas, Kirtiklis, Ūdra, Upinė nėgė, Vijūnas
12.	Pabalių miškas ir Švėtės upės slėnis	BAST	61,4 / 61,4	7220 Šaltiniai su besiformuojančiais tufais, 7230 Šarmingos žemapelkės, 9010 Vakarų taiga
13.	Žagarės dvaro parkas	BAST	23,1 / 23,1	Niūraspalvis auksavabalis
14.	Mūšos tyrelio pelkė	PAST	1700,3 / 1700,3	Dirvinis sėjikas (Pluvialis apricaria), Tikutis (Tringa glareola), Baltakaktė žąsis (Anser albifrons), Želmeninė žąsis (Anser fabalis)
15.	Gedžiūnų miškas	PAST	14269,3 / 576,5	Mažasis erelis rėksnys (Aquila pomarina)
16.	Gubernijos miškas	PAST	22469,8 / 4437,6	Mažasis erelis rėksnys (Aquila pomarina)

„Natura 2000“ teritorijose turi būti garantuojama, kad ekologinė vertė, dėl kurios jos buvo įjungtos į „Natura 2000“ tinklą, nebus pabloginta. Teritorijos naudojimas žemės ūkio, miškų ūkio, žuvininkystės ar kitais tikslais išlaikomas ankstesnių apimčių, jeigu jis nedaro neigiamo ilgalaikio poveikio natūralioms buveinėms ir rūšims. Ūkinių veiklų nesiekama apriboti, jeigu jos vykdomos pagal teisės aktų reikalavimus, o nauji planai ir projektai rengiami bei įgyvendinami atlikus tinkamą išankstinį įvertinimą.

6.1.2 pav. „Natura 2000“ teritorijos Joniškio rajono savivaldybėje (Duomenų šaltinis: LR saugomų teritorijų valstybės kadastras, 2025 11).

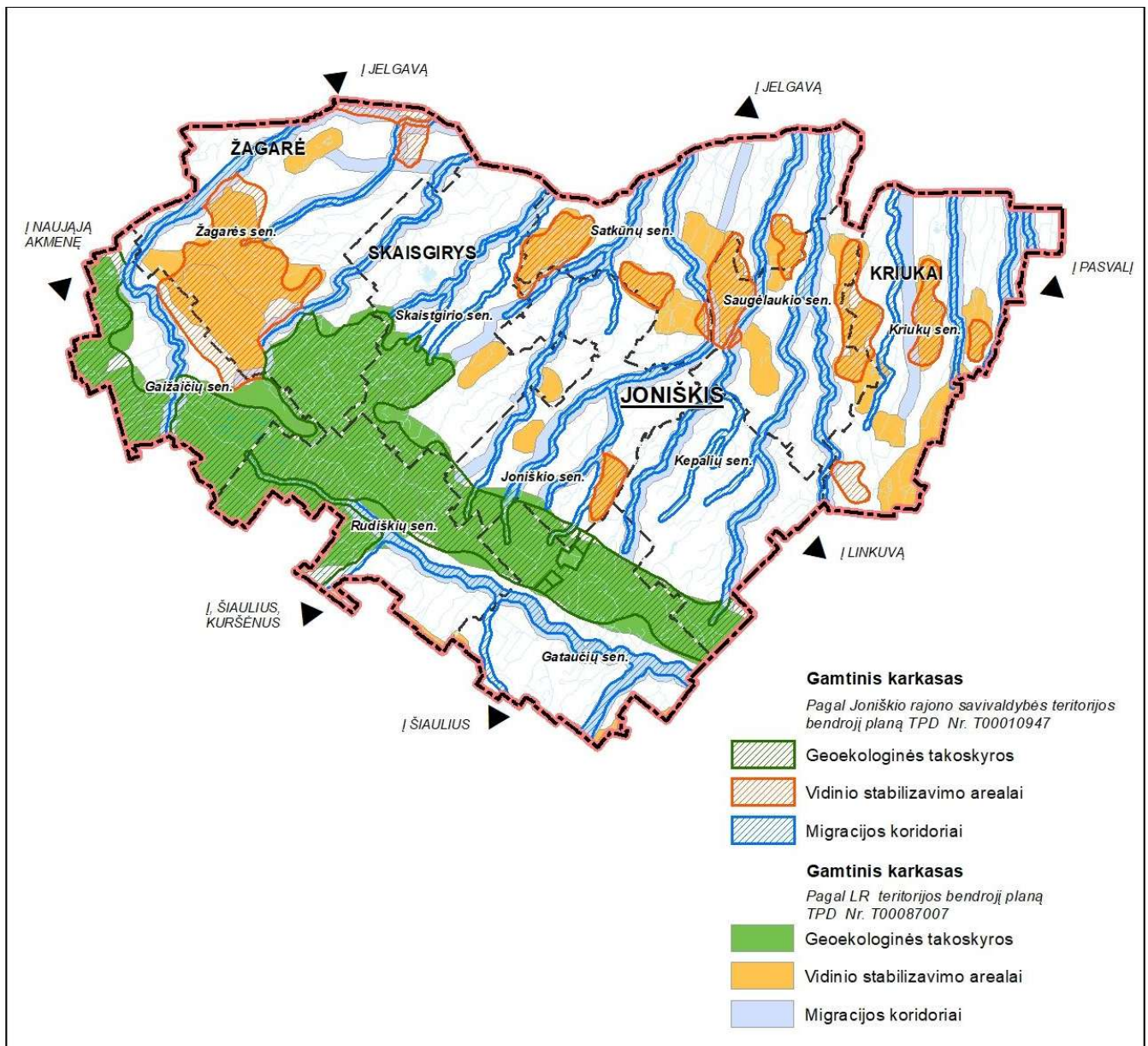
Saugomose teritorijose bei Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijose veikla vykdoma vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymu, saugomų teritorijų planavimo dokumentais bei kitais veiklą jose reglamentuojančiais teisės aktais. Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrieji sprendiniai (I, II alternatyvos) yra formuojami įvertinant kraštovaizdžio struktūrinės ir biologinės įvairovės išsaugojimo interesus ir galioja tiek, kiek neprieštarauja veiklą ypač saugomose ir „Natura 2000“ teritorijose reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams.

Formuojant Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendruosius sprendinius – nustatant kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo strategijas ir kryptis (žr. teksto skyriuje 2.3) yra atsižvelgiama ir į kitų biologinės įvairovės išsaugojimo požiūriu svarbių / jautrių teritorijų lokalizaciją: *Europos bendrijos svarbos natūralių buveinių (miškų, pievų pelkių vandenu), pelkių ir šaltinynų, natūralių pievų ir ganyklų, kertinių miško buveinių, Saugomų rūšių informacinėje sistemoje (SRIS) registruotų saugomų rūšių augaviečių ir radaviečių.* Šių teritorijų apsaugos ir tvarkymo reikalavimai bus nustatomi Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavimo stadijoje.

6.2. Gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo kryptys

Gamtinis karkasas (toliau – GK) kraštovarkos požiūriu sudėtinga erdvinė sistema, jungianti įvairių funkcijų prioriteto bei pagrindinės tikslinės paskirties, taip pat skirtingo naudojimo ir apsaugos režimo teritorijas. Teisinį pagrindą šalies GK kurti ir puoselėti sudaro LR Aplinkos apsaugos įstatymas. Šiame įstatyme teikiama sekanti GK samprata: *gamtinis karkasas - vientisas gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklas, užtikrinantis ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, kitų aplinkosaugai svarbių teritorijų ir buveinių, taip pat augalų ir gyvūnų migraciją tarp jų.*

Planuojamos teritorijos *gamtinio karkaso* - kraštovaizdžio ekologinio stabilizavimo teritorijų sistemą nustato Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (2021 m.) ir Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane (2008 m.) (6.2.1 pav.) patvirtintas ir lokalizuotas gamtinio

karkaso modelis.

6.2.1 pav. Gamtinio karkaso teritorijos Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje pagal LR teritorijos ir Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendruosius planus (*schema parengta naudojant LR BP brėžinio „Kraštovaizdžio formavimas ir ekologinė pusiausvyrą“ bei Joniškio raj. sav. BP brėžinio „Gamtinis karkasas“ duomenis*).

Joniškio rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso paskirtis:

- *Suformuoti gamtinio - ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, kuris užtikrintų aplinkos sveikumą ir tinkamumą gyvenimui savivaldybės kaimiškiose teritorijose, esamose ir naujai formuojamose gyvenamosiose, užtikrinti medžiaginius-energetinius ryšius su už savivaldybės teritorijos ribų esančiomis gamtinėmis teritorijomis;*
- *sudaryti prielaidas esamai biologinei įvairovei išlaikyti ir gausinti;*
- *išsaugoti išlikusius nacionalinės, regioninės ir vietinės reikšmės natūralaus kraštovaizdžio fragmentus;*
- *išsaugoti esamus gamtinius ir kultūrinius rekreacinius išteklius, bei didinti jų estetinį potencialą;*
- *didinti planuojamos teritorijos žaliuosius plotus, intensyviau urbanizuotose ir naujai urbanizuojamose Joniškio rajono savivaldybės dalyse;*
- *užtikrinti optimalų santykinai gamtinių ir technogenizuotų žemėveikšlių ploto santykį naujai užstatomose teritorijos dalyse.*

Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių stadijoje, laikantis tęstinumo principo remiamasi Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (2021 m.) ir Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane (2008 m.) nustatyta gamtinio karkaso struktūra, kuri buvo išskirta įvertinus padėtį regioninėje gamtinio karkaso sistemoje, teritorinės sąrangos ypatumus, potencialių gamtinio karkaso teritorijų būklę. Siekiant užtikrinti tinkamą gamtinio karkaso teritorijų planavimą, tvarkymą, naudojimą ir darnų vystymąsi yra atlikta gamtinio karkaso teritorinės sistemos detalizacija bei tikslinimas, įvertinant gamtinio karkaso nustatymą bei veiklą jame reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus

Konstatuojant, kad Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane (2008 m.) lokalizuota gamtinio karkaso teritorijų sistema nepilnai atitinka (yra mažiau išvystyta) išskiriamą LR bendrajame plane (2.2.1 pav.): nėra visos eilės vietinės reikšmės geosistemų vidinio stabilizavimo arealų, nustatyti migraciniai koridoriai (ypač vietinės reikšmės) nepakankamai atspindi itin tankų šio krašto vandentėkmių tinklą (upių ir upelių tinklo tankumas yra nuo 1,0 iki 1,25 km/km²) Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių stadijoje yra atliekamas:

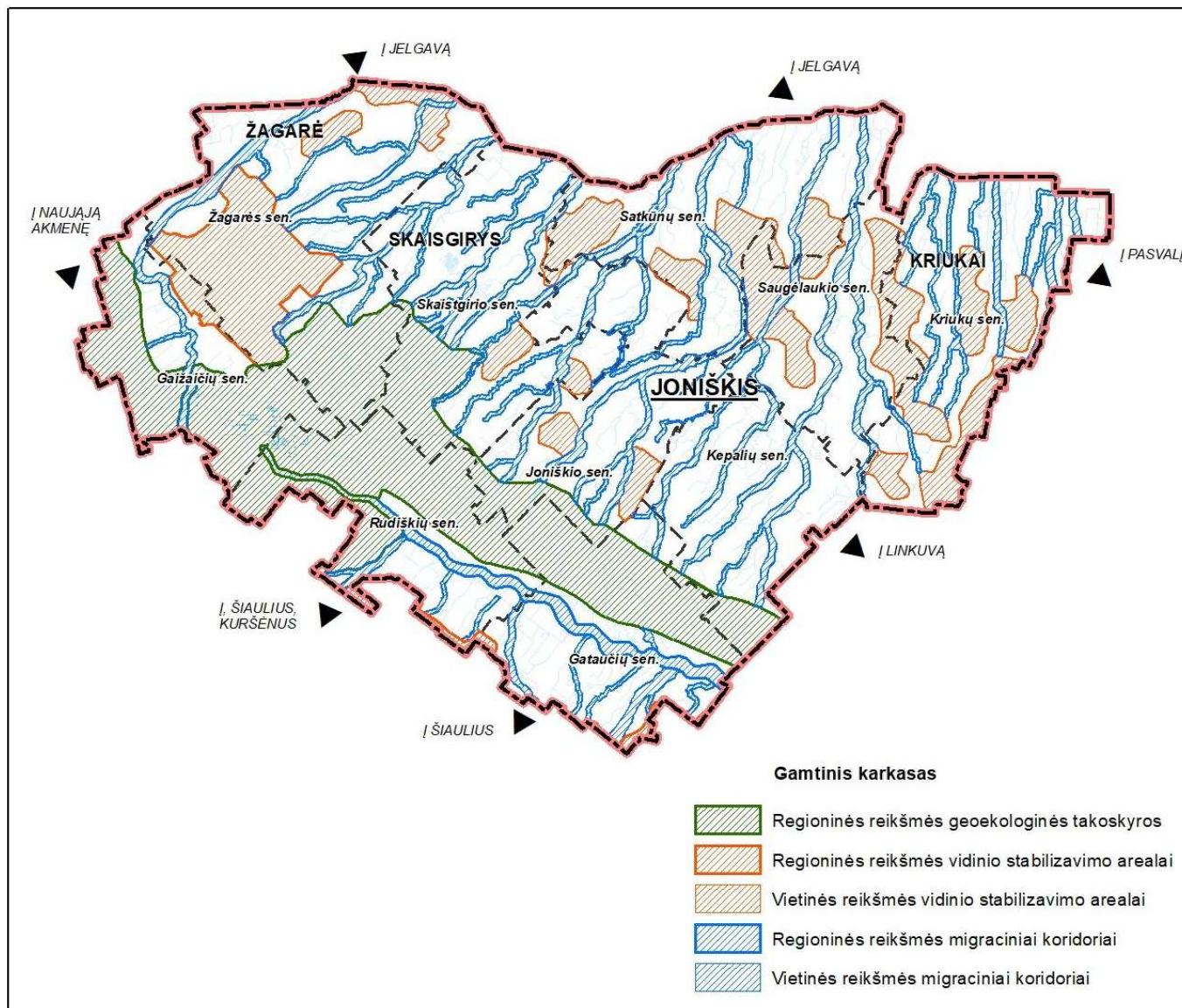
- gamtinio karkaso sistemos papildymas trūkstamomis dalimis – vietinės reikšmės migraciniais koridoriais ir vietinės reikšmės geosistemų stabilizavimo arealais;
- Joniškio rajono bendrajame plane (2008 m.) vartotų gamtinio karkaso sąvokų koregavimas taip, kaip yra nustatyta LR aplinkos apsaugos įstatyme ir Gamtinio karkaso nuostatuose;
- Joniškio rajono bendrajame plane (2008 m.) nustatytų gamtinio karkaso teritorijų išorinių ribų tikslinimas vadovaujantis LR BP sprendiniais bei įvertinant žemėnaudos ypatumus, teritorijų geoekologinį potencialą, atskirųjų želdynų ir kitų želdinių išsidėstymą, kitų natūralių ir/ar santykinai natūralių gamtinių teritorijų lokalizaciją.

Gamtinio karkaso teritorijų apskaita pagal nustatytas kategorijas teikiama 2.2.1 lentelėje, gamtinio karkaso teritorijų lokalizacija - grafinės dalies brėžiniuose bei 2.2.2 pav. Gamtinis karkasas, kaip ekokompensacinė sistema yra objektyvus teritorinis kompleksas ir funkcionuoja nepriklausomai nuo žmogaus ar jo sukurtų institucijų norų, todėl **teikiamose alternatyvose gamtinio karkaso teritorijų lokalizacija ir užimamas plotas yra analogiški.**

6.2.1 lentelė. Gamtinio karkaso teritorijos Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje pagal BP 2008 m. ir BP 2025m.

Gamtinio karkaso sudėtinės dalys	Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje* (ha / %)	
	BP 2008 m.	BP 2025 m.
<i>GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS (regioninės reikšmės)</i>	20846,7 / 18,1	22945,3 / 19,9
<i>GEOSISTEMŲ VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI (regioninės, vietinės reikšmės)</i>	11414,7 / 9,9	15707,0 / 13,6
<i>MIGRACINIAI KORIDORIAI (regioninės, vietinės reikšmės)</i>	12132,9 / 10,5	17452,2 / 15,2
VISAS GAMTINIS KARKASAS:	44394,3 / 38,5	56104,5 / 48,7

*planuojamos teritorijos plotas 115162,9 ha

6.2.2 pav. Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas. Bendrųjų sprendinių formavimas. Gamtinio karkaso struktūra.

Gamtinis karkasas Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje jungia įvairaus pobūdžio teritorijas: kompleksines saugomas teritorijas (Žagarės regioninis parkas), valstybinius draustinius ir „Natura 2000“ teritorijas, ekologinės apsaugos zonas, taip pat miškų ūkio, gamtines rekreacines ir ekologiniu požiūriu itin svarbias agrarines teritorijas, bei eilėje vietų ir antropogeniškai aktyvias (urbanizuotas) teritorijas. Pastarųjų bei intensyvaus žemės ūkio zonų sankirtos su gamtinio karkaso teritorijomis aplinkosauginiu požiūriu yra problematiškiausios Joniškio rajono gamtinio karkaso dalys.

Gamtinį karkasą rajono teritorijoje formuoja pagal reikšmę skirstomos šios pagrindinės dalys: *regioninės reikšmės geokologinė takoskyra (T), regioninės ir vietinės reikšmės geosistemų vidinio stabilizavimo arealai (S, s), regioninės ir vietinės reikšmės migraciniai koridoriai (M; m).*

Geokologinės takoskyros – teritorijų juostos, jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietas: *upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, priekrantes, požeminių vandenų intensyvaus maitinimo ir karsto paplitimo plotus. Jos skiria stambias gamtines ekosistemas ir palaiko bendrąjį gamtinio kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą.*

Geokologinėms takoskyroms Joniškio rajono gamtiniame karkase priskiriamas regioninės svarbos Žiemgalos geokologinės takoskyros ruožas, praeinantis Linkuvos moreniniu gūbriu pietvakariniame ir pietiniame rajono pakraštyje. Geokologinei takoskyrai tenka apie 40,9% gamtinio karkaso teritorijų ploto ir apie 19,9% rajono teritorijos ploto.

Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai - teritorijos, galinčios pakeisti šoninį nuotėkį ar kitus gamtinės migracijos srautus, taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu: *želdinių masyvai ir grupės, natūralios pievos, pelkės bei kiti vertingi stambųjų geosistemų ekotopai. Šios teritorijos kompensuoja neigiamą ekologinę įtaką gamtinėms geosistemoms.*

Geosistemų vidinio stabilizavimo arealams Joniškio rajono gamtiniame karkase priskiriamas regioninės reikšmės Žagarės arealas ir visa eilė vietinės reikšmės arealų, kurie užima apie 28% gamtinio karkaso teritorijų ploto ir 13,6% rajono teritorijos ploto.

Migraciniai koridoriai - *slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kitos teritorijos, kuriomis vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija.*

Migraciniams koridoriams Joniškio rajono gamtiniame karkase priskiriamas regioninės reikšmės Mūšos migracinio koridoriaus ruožas bei vietinės reikšmės Švėtės, Sidabros, Kivės, Platonio, Audruvės, Sidabros, Virčiuvio, Ašvinės, Vilkijos, Kulpės ir kt. migracinių koridorių ruožai savivaldybės teritorijoje, kurie užima apie 31,1% gamtinio karkaso teritorijų ploto ir 15,2% rajono teritorijos ploto.

Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių stadijoje išskiriamos GK teritorijos užima 48,7% teritorijos ploto. Šis rodiklis, net ir po atlikto GK teritorinės sistemos papildymo, yra ženkliai mažesnis už Respublikos gamtinio karkaso užimamo ploto dalies vidurkį (60%). Joniškio rajono teritorija, pagal gamtiniam karkasui priskirtų teritorijų ploto dalį Respublikoje užima žemą poziciją. Tai pagrįsde lemia vienalytės gamtinės sąlygos. Struktūriškai gamtinio karkaso teritorijų tarpe didesnioji ploto dalis tenka geokologinei takoskyrai (40,9%), o migraciniai koridoriai ir geosistemų vidinio stabilizavimo arealai užima panašias dalis (atitinkamai 31,1% ir 28%).

Joniškio rajono savivaldybės teritorija neišsiskiria itin didele gamtinio pagrindo įvairove. Didžioji dalis savivaldybės teritorijos yra Žiemgalos lygumos geomorfologiniame rajone, kuriame plyti molingos lygumos. Pietinėje rajono dalyje nusidriekia Linkuvos moreninis gūbrys – santykinai aukščiausia rajone, lėkštai kalvota juosta, skirianti Žiemgalos ir Ventos vidurupio lygumas (vakarinė Joniškio rajono teritorijos dalis). Joniškio rajono dalyje, kur dominuoja molingų lygumų kraštovaizdžiai, litologinis

pamatas yra sunkesnės mechaninės sudėties, drėgnesnis ir tuo pačiu maistingesnis. Tose vietose natūrali kraštovaizdžio struktūra buvo labiausiai pakeista, pritaikant kraštovaizdį techniniam žemės dirbimui: sustambinti laukai, stipriai sureguliuotas vandentėkmių tinklas pagreitinant vandens nuvedimą iš padrėkusių ar užmirkusių laukų, pakeičiant dirvos drėgmės režimą, sumažintas natūralių žemėveikslių kontūringumas. Tokiu būdu Joniškio rajono teritorijoje susiformavo agrarinės plynės. Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane ši Joniškio rajono savivaldybės teritorijos dalis yra įtraukta į probleminio aplinkosauginio Žiemgalos agrarinės dykros kraštovaizdžio rajono ribas. Šiuo požiūriu kiek geresnė aplinkosauginė situacija yra pietinėje ir vakarinėje rajono dalyse, kurios pasižymi didesniu miškingumu, įvairesne žemėveikslių struktūra. Dėl minėtų aplinkybių Joniškio rajono savivaldybės teritorijos vakarinėje ir pietinėje dalyse yra palankesnės sąlygos gamtiniam karkasui nustatytų uždavinių realizavimui ir sudėtingesnės likusioje rajono teritorijos dalyje, kur reikalingas platesnės apimties atkuriamųjų bei teritorijų geokologinį potencialą stiprinančių priemonių taikymas. Natūralų ir paramos skatinamą apmiškinimą, reikėtų išskirti kaip prioritetinį atstatant ir gerinant geokologiniu požiūriu stabilią kraštovaizdžio struktūrą.

Gamtinio karkaso teritorijų geokologinio potencialo patikimumo, teritorinio susietumo užtikrinimas yra vienas iš svarbiausių kraštovaizdžio apsaugos uždavinių. Siekiant užtikrinti tinkamą gamtinio karkaso teritorijų planavimą, tvarkymą, naudojimą ir darnų vystymąsi, sprendinių konkretizavimo stadijoje, vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais bei Gamtinio karkaso nustatymo ir praktinio taikymo metodika (Lietuvos geografų draugija, 2016) bus atliktas Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje lokalizuotų gamtinio karkaso teritorijų geokologinio potencialo vertinimas. Pagrindinė vertinimo nuostata: geokologinis teritorijos potencialas tiesiogiai siejasi su teritorijos paviršiaus natūralumu: kuo natūralesnių žemėveikslių (žemės naudmenų) dalis areale didesnė, tuo geokologinis potencialas aukštesnis ir priešingai – kuo arealą formuojančių žemėveikslių natūralumas mažesnis, tuo geokologinis potencialas žemesnis. Bus išskiriamos vienodo geokologinio potencialo teritorijos - santykinai vienalytės teritorijos apimančios vienodo mozaikiškumo, iš vieno žemėveikslio (žemės naudmenos) arba jų derinio suformuotą plotą.

Atlikto gamtinio karkaso teritorijų geokologinis potencialo vertinimo pagrindu bus nustatomi gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo reglamentai. Gamtinio karkaso teritorijose numatoma: saugoti natūralų kraštovaizdžio pobūdį; palaikyti ir didinti gamtinę įvairovę; pagrindus būtinybę vykdyti rekultivacijos bei renatūralizacijos darbus, kurie užtikrintų kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkurtų pažeistas ekosistemas.

Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos alternatyvose (I, II) numatomi gamtinio karkaso teritorinės sistemos vystymo sprendiniai ilgalaikėje perspektyvoje būtų palankūs gamtinio karkaso teritorijų apsaugos ir tvarkymo užtikrinimui, kaip to reikalauja veiklą gamtinio karkaso teritorijose reglamentuojančių teisės aktų reikalavimai.

6.3. Kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo strategijos ir kryptys

Kraštovaizdžio tvarkymo strategija - kraštovaizdžio struktūros formavimo ir tvarkymo kryptis, apsprendžiama teritorijoje nustatyto funkcinio prioriteto bei jos kraštovaizdžio naudojimo ir apsaugos santykinio intensyvumo laipsnio. Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendruosiuose sprendiniuose nustatomi kraštovaizdžio tvarkymo strategijos tipai ir nustatyti jų arealai sudaro kraštovaizdžio foną, kuriame realizuojasi ir funkcionuoja atraminės urbanistinio-ūkinio vystymo bei ekologinio kompensavimo struktūros.

Siekiant kraštovaizdžio kokybės tikslas - atskiriems konkrečioms kraštovaizdžio teritoriniams vienetams nustatomas formuotinas jų struktūros etalonas, atitinkantis šalyje turimus viešąjį interesą atspindinčius visuomenės ekologinės-ekonominės sąmonės standartus bei moksliskai pagrįstus kraštovaizdžio struktūros rodiklius, kurie užtikrintų jos ekologinį tvarumą, psichologinį komfortiškumą ir socialinį-ekonominį žemėnaudos racionalumą.

Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių rengimo stadijoje laikomasi Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane (integruota LR BP dalis) taikytų metodologinių kraštovaizdžio tvarkymo strategijų išskyrimo nuostatų. Kraštovaizdžio tvarkymo strategijų zonų sistemos kūrimo metodinį pamatą formuoja tokios principinės planuojamo kraštovaizdžio kategorijos:

- Intensyviai keičiamas ir technogenizuojamas kraštovaizdis urbanistinio karkaso centruose, įtakos arealuose bei urbanistinės integracijos jungtyse;
- Vyraujančio intensyvaus naudojimo agrarinių ir miškingų teritorijų kraštovaizdis;
- Vyraujančio tausojančio naudojimo agrarinių ir miškingų teritorijų kraštovaizdis gamtinio karkaso įtakos arealuose;
- Vyraujančio konservacinio naudojimo prioriteto kraštovaizdis arealuose su gausiais konservacinę vertę turinčiais gamtiniais bei kultūriniais teritoriniais kompleksais.

Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių (konceptijos) rengimo stadijoje kraštovaizdžio tvarkymo strategijų zonos yra išskiriamos remiantis esamos būklės analizės duomenimis (išvadamis), įvertinant svarbiausių funkcinių prioritetų pasiskirstymą rajono teritorijoje, teritorijos naudojimo ir apsaugos santykinį laipsnį, kraštovaizdžio morfologinę struktūrą, kraštovaizdžio vizualinį estetinį potencialą, gamtinio karkaso teritorijų lokalizaciją ir jų geoekologinį potencialą, registrinių kultūros paveldo vertybių lokalizaciją, patvirtintus kompleksinius (bendruosius) ir saugomų teritorijų tvarkymo planus, miškų ūkinių grupių nustatymo planus ir kitą aktualią informaciją.

Remiantis Nacionaliniu kraštovaizdžio tvarkymo planu bei jį atitinkamai detalizuojant ir konkretizuojant stambesniame mastelyje, pagal teritorijos vystymo strategijos pobūdį Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje yra nustatomos tokios kraštovaizdžio tvarkymo strategijos ir reglamentavimo kryptys¹⁷:

¹⁷ strategijų ir kryptų indeksai analogiški nustatytiems Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane.

SAUGANČIO IR TAUSOJANČIO NAUDOJIMO STRATEGIJŲ GRUPĖ (B, C, D)

Ypatingą konservacinę bei rekreacinę vertę turinčių teritorijų tvarų naudojimą ir vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija (B)

2 – Integruotos konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentai.

Kraštovaizdžio rekreacinės aplinkos apsaugą ir racionalų naudojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija (C)

3b – Rekreacinio naudojimo ir funkcinės konversijos reglamentai.

Bioprodukcinio naudojimo racionalų ekologinį reguliavimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija (D)

4a – Tausojančio bioprodukcinio naudojimo ir konservacijos reglamentai.

4c - Tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentai.

4d - Bioprodukcinio naudojimo ir dalinės konservacijos reglamentai.

INTENSYVAUS NAUDOJIMO STRATEGIJŲ GRUPĖ (E, F, G)

Intensyvių bioprodukcinį naudojimą skatinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija (E)

5 - Intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentai.

Esamų ir perspektyvinių urbanizacijai skirtų teritorijų tvarkymo reglamentų formavimo strategija (F)

6a - Ekstensyvios urbanizacijos reglamentai.

Esamų ir perspektyvinių industrinių teritorijų tvarkymo reglamentų formavimo strategija (G)

7a – Infrastruktūros ir pramonės kompleksų formavimo reglamentai.

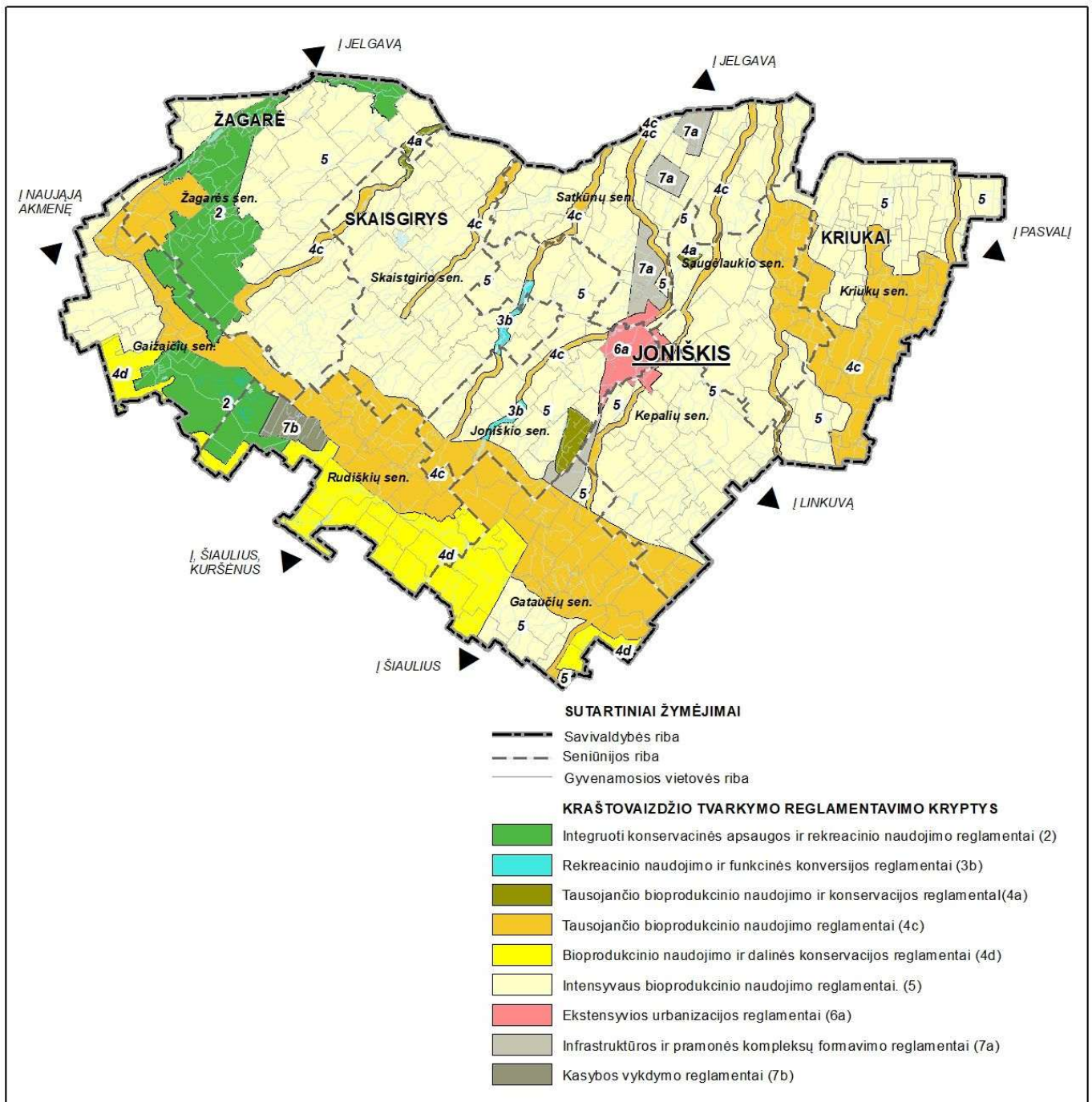
7b – Kasybos vykdymo reglamentai.

Kraštovaizdžio tvarkymo strategijų reglamentavimo krypčių zonų lokalizavimas

Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje nustatytų teritorijos naudojimo strategijų ir reglamentavimo krypčių arealų sklaidos ypatumus lemia rajono teritorijos kraštovaizdžio struktūra, gamtinių išteklių pobūdis, gamtinio karkaso ir saugomų teritorijų lokalizavimas, esamo žemės naudojimo tradicijos. Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje nustatytų kraštovaizdžio tvarkymo strategijų ir reglamentavimo krypčių zonų lokalizacija pateikiama schemoje (2.3.1 pav.).

Saugančio ir tausojančio naudojimo strategijų grupę Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje atstovauja B, C ir D strategijos:

2 - *konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų kryptis (B strategija)* yra polifunkcinė, nustatoma esamo valstybinio Žagarės regioninio parko teritorijai, kurios tvarkymas siejamas ne tik su ekologinių reikalavimų laikymusi, kraštovaizdžio gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimu, bet ir su ekstensyvios (atskirais atvejais ir intensyvios) rekreacijos bei pažintinio turizmo plėtra, intensyvaus bioprodukcinio ūkio santykinės reikšmės mažėjimu, prioritetą teikiant tausojančio bioprodukcinio ūkio vystymui.

6.3.1 pav. Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje nustatytų kraštovaizdžio tvarkymo strategijų reglamentavimo kryptių zonų lokalizacija.

3b - rekreacinio naudojimo ir funkcinės konversijos reglamentų kryptis (C strategija) taikoma esamo bei perspektyvinio rekreacinio naudojimo vietovėms, kuriuose tikslinga formuoti ir palaikyti rekreacinį kraštovaizdį su rekreacijai palankia aplinka bei reikalinga infrastruktūra. Joniškio rajono savivaldybės teritorija nepasižymi gausiais gamtiniais rekreaciniais ištekliais (nemaža jų dalis telkiasi Žagarės regioninio parko teritorijoje), todėl bendrųjų sprendinių studijoje išskiriamos tik dvi **3b** reglamentavimo krypties zonos, esančios centrinėje rajono dalyje: pirmoji Platonio upės slėnio atkarpoje su Smalių ir Maldenių tvenkiniais, antroji Sidabros upės slėnio atkarpoje su Linkaičių I tvenkiniu. Šių teritorijų perspektyvinis naudojimas yra siejamas su būtinu funkcinės konversijos (pertvarkos) plėtojimu, pirmiausiai bioproductinio ūkio santykinės reikšmės mažėjimu ir rekreacinio-turistinio naudojimo svarbos augimu. Kitos esamos ir potencialios rekreacinio naudojimo vietovės (zonos) yra lokalinio

lygmens, užima nedidelį plotą, todėl kraštovaizdžio tvarkymo strategijų reglamentavimo krypčių zonų schemoje nekonkretizuojamos. Principinė rekreacinio naudojimo zonų lokalizacija yra teikiama Bendrųjų sprendinių formavimo koncepcijos alternatyvų (I, II) grafinės dalies brėžiniuose.

Vyraujančio tausojančio bioprodukcinio naudojimo strategijos grupėje (D strategija) skiriamos trys kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo kryptys: **4a** - tausojančio bioprodukcinio naudojimo ir konservacijos, **4c** - tausojančio bioprodukcinio naudojimo, **4d** - bioprodukcinio naudojimo ir dalinės konservacijos. Reglamentavimo kryptis **4a** atstovauja esamas saugomas teritorijas. Reglamentavimo kryptis **4c** atstovauja regioninės ar vietinės svarbos gamtinio karkaso bei kitas ekologinių apribojimų reikalaujančias teritorijas. Šiose teritorijose numatomas dominuojantis tausojantis bioprodukcinis naudojimas. Reglamentavimo kryptis **4d** taikoma žymesnių ekologinių ribojimų nekeliančioms „Natura 2000“ teritorijoms. Šiose teritorijose numatomas dominuojantis tausojantis bioprodukcinis naudojimas. Tausojančio naudojimo arealų vystymas turi atitikti palaikomojo vystymo sampratą, įpareigojančią adaptuoti esamą naudojimą, laikantis ekologinių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant gamybinių procesų ekologizavimo, kraštovaizdžio ekologinės pusiausvyros užtikrinimo ir palaikymo. **4d** tvarkymo reglamentavimo krypties teritorijose tikslinga išlaikyti intensyvų bioprodukcinį naudojimą, ieškant optimalių šios veiklos realizavimo formų, užtikrinant racionalų turimų išteklių naudojimą ir nustatytus biologinės apsaugos reikalavimus.

Intensyvaus naudojimo strategijų grupę Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje atstovauja E, F,G strategijos:

5 - intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų kryptis (**E strategija**) yra lokalizuota žymesnių ekologinių ribojimų nekeliančiuose centinėje ir šiaurinėje Joniškio rajono savivaldybės dalyje esančiuose stipriai agrarizuotų molingų lygumų arealuose, kuriuose rekomenduojama išlaikyti intensyvų bioprodukcinį naudojimą, ieškant optimalių šios veiklos realizavimo formų bei užtikrinant racionalų ir efektyvų turimų išteklių naudojimą (dirvožemio derlingumo ir produktyvumo išlaikymą) bei aplinkosauginių reikalavimų laikymąsi orientuotą į hidrologinių ir biologinių resursų apsaugą.

6a – ekstensyvios urbanizacijos reglamentų krypties (**F strategija**) zona nustatoma Joniškio miesto ir jo plėtros teritorijoje. Kitų urbanizuotų ir numatomų urbanizuoti teritorijų vystymo perspektyvos nagrinėjamos 2.3. teksto skyriuje.

7a – infrastruktūros ir pramonės kompleksų formavimo reglamentų krypties (**G strategija**) zonos yra išskiriamos nacionalinio lygmens susisiekimo ašies (Šiauliai -Joniškis, Joniškis -Jelgava) gretimybėse. Detalesnė šių zonų lokalizacija pateikiama Bendrųjų sprendinių formavimo koncepcijos alternatyvų (I, II) grafinės dalies brėžiniuose.

7b – kasybos vykdymo reglamentų krypties (**G strategija**) yra nustatoma didžiausio rajone eksploatuojamo bei perspektyvaus Mūšos tyrelio durpių telkinio teritorijoje.

Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje yra teikiama viena kraštovaizdžio tvarkymo strategijų reglamentavimo krypčių zonų lokalizacijos alternatyva (žr. 2.3.1 pav., 2.3.1 lentelė).

6.3.1. lentelė. Joniškio rajono savivaldybės teritorijos kraštovaizdžio tvarkymo strategijų ir reglamentavimo krypčių zonos

Eil. Nr.	Kraštovaizdžio tvarkymo strategijų ir reglamentavimo krypčių zonos ir jų indeksas	Plotas, ha	Dalis nuo rajono teritorijos ploto, %
<i>Ypatingą konservacinę bei rekreacinę vertę turinčių teritorijų tvarų naudojimą ir vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija (B)</i>			
1.	Konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentai (2)	8508,7	7,4
Viso:		8508,7	7,4
<i>Kraštovaizdžio rekreacinės aplinkos apsaugą ir racionalų naudojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija (C)</i>			
2.	Rekreacinio naudojimo ir funkcinės konversijos reglamentai (3b)	389,9	0,3
Viso:		389,9	0,3
<i>Bioprodukcinio naudojimo racionalų ekologinį reguliavimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija (D)</i>			
3.	Tausojančio bioprodukcinio naudojimo ir konservacijos reglamentai (4a)	736,8	0,6
4.	Tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentai (4c)	27131,7	23,6
5.	Bioprodukcinio naudojimo ir dalinės konservacijos reglamentai (4d)	8041,6	7,0
Viso:		35910,1	31,2
<i>Intensyvių bioprodukcinį naudojimą skatinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija (E)</i>			
6.	Intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentai (5)	66408,5	57,7
Viso:		66408,5	57,7
<i>Esamų bei perspektyvinių urbanizacijai skirtų teritorijų tvarkymo reglamentų formavimo strategija (F)</i>			
7.	Ekstensyvios urbanizacijos reglamentai (6a)	1394,0	1,2
Viso:		1394,0	1,2
<i>Esamų bei perspektyvinių industrinių teritorijų tvarkymo reglamentų formavimo strategija (G)</i>			
8.	Infrastruktūros ir pramonės kompleksų formavimo reglamentai (7a)	1885,1	1,6
9.	Kasybos vykdymo reglamentai (7b)	666,6	0,6
Viso:		2551,7	2,2
Iš viso:		115162,9	100

6.3.1. lentelės duomenimis Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje vyrauja *intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų krypties (E)* strategijai priskirtos teritorijos – derlingos lygumos, esančios centrinėje ir šiaurinėje rajono dalyse, kurių naudojimui nekeliama žymesni ekologiniai ribojimai. *Intensyvaus bioprodukcinio naudojimo* kraštovaizdžio tvarkymo strategijos vyravimo makrozonos užima santykinai didžiausią rajono teritorijos ploto dalį – apie 57,7%.

Tausojančio bioprodukcinio naudojimo (D strategija) kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo kryptys, atspindinčios bioprodukcinio ūkio (pirmiausiai žemės ir miškų) interesus yra antroji pagal užimamą plotą strategijų grupė, kuriai tenka apie 31,2% savivaldybės teritorijos ploto. *Tausojančio bioprodukcinio naudojimo strategijai* priskirtose teritorijose, įvertinant aplinkosauginius interesus, turėtų būti orientuojamasi į gamtinę aplinką tausojančias ūkinio naudojimo formas bei technologijas.

Kraštovaizdžio apsaugos ir rekreacinio naudojimo interesai yra derinami Žagarės regioninio parko teritorijoje (*konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų kryptis (2)*), užimančioje apie 7,4% rajono ploto.

Kitos kraštovaizdžio tvarkymo strategijų reglamentavimo krypčių zonos - *rekreacinio naudojimo ir funkcinės konversijos (3b), ekstensyvios urbanizacijos (6a), infrastruktūros ir pramonės kompleksų formavimo (7a), kasybos vykdymo (7b)* užima santykinai mažiausią rajono teritorijos ploto dalį.

Joniškio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje formuojamas kraštovaizdžio tvarkymo strategijų ir reglamentavimo krypčių zonų teritorinio diferencijavimo modelis tenkina būtinuosius minimalius reikalavimus kraštotvarkinės (funkcinės ekologinės) struktūros optimalumui ir sudaro sąlygas kraštovaizdžio ekologinei pusiausvyrai palaikyti.

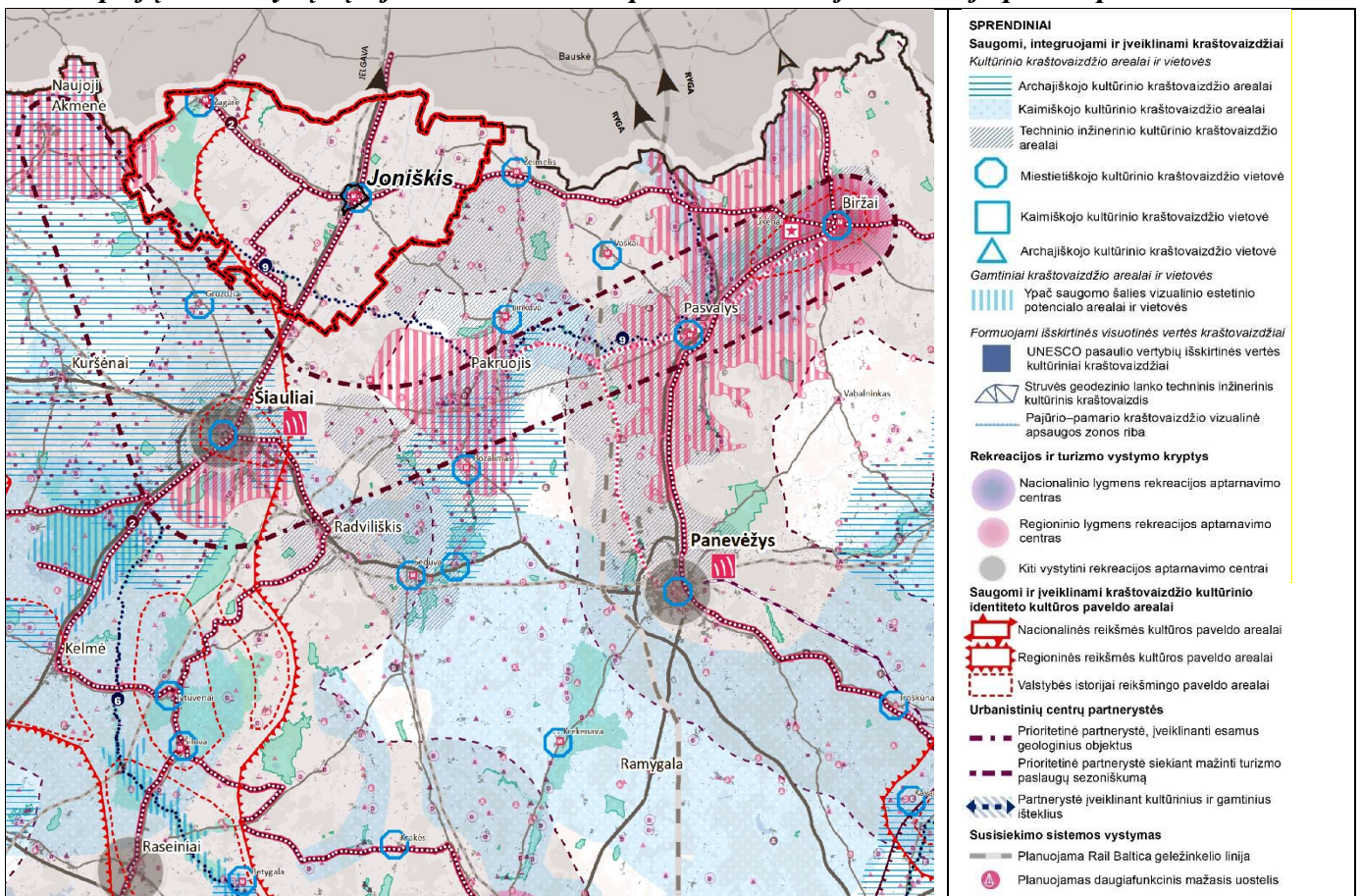
7. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS KRYPTYS

Vadovaujantis kultūros vertybių registro (toliau - KVR) 2025 m. balandžio 17 d. duomenimis, Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje yra registruotos 372 nekilnojamosios kultūros vertybės. Iš jų apie 282 vertybės turi aiškius erdvinius ir kadastro duomenis, leidžiančius laikyti jas erdviškai reikšmingomis, todėl jos aktualios teritorijų planavimui ir apsaugos priemonių taikymui. Iš šių 282 vertybių pagal sandarą yra išskiriami 29 kompleksai, 113 į kompleksą įeinantys objektai, 2 vietovės ir 138 pavieniai objektai.

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos principai

- nekilnojamojo kultūros paveldas turi būti išsaugotas ir perduotas ateities kartoms kaip Joniškio miesto ir vietos bendruomenės kultūrinio tapatumo pagrindas, kraštovaizdžio vertės formatas, turi būti sudaromos sąlygos visuomenei jį pažinti ir juo naudotis;
- Bendrojo plano keitimo sprendiniuose nekilnojamojo kultūros paveldo integralumo nuostatos turi atitikti principus, išreikštus Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje (Žin., 2002, Nr. 110-4852) ir Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (T00087007), kuris patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės Seimo 2021 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr. 789;
- kultūros paveldo vertybes supanti aplinka yra neatsiejama jų reikšmingumo dalis, kartu sudaranti kultūrinį kraštovaizdį.

Koncepcijų alternatyvų sąsajos su Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniais

7.1.1 pav. Ištrauka iš Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano brėžinio „Kultūros politika ir rekreacija“ (Duomenų šaltinis: www.planuojustatau.lt)

Išlaikant sąsajas su Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniais ir siekiant nustatyti kultūros vertybių apsaugos prioritetus, savivaldybės teritorijoje išskirti dominuojančio kultūros paveldo ir rekreacinio potencialo arealai. Joniškio rajono vakarinė dalis patenka į Rytų Žemaitijos regioninės reikšmės kultūros paveldo arealą, kuris yra viena iš Šiaurės Lietuvos partnerysčių grupės kultūros paveldo teritorijų. Šiame areale dominuoja architektūrinio ir memorialinio paveldo arealai – dvarų sodybos, statinių kompleksai. Urbanistiniai centrai: Šiauliai, **Žagarė**, **Joniškis**, Linkuva, Šeduva, kurie identifikuojami kaip reikšmingi kultūriniai kraštovaizdžiai. Žagarė ir Joniškis išskiriami kaip svarbus urbanistiniai centrai, prisidedantys prie regiono kultūrinio identiteto formavimo, o jų miestiškasis kraštovaizdis laikomas dalimi ypatingos vizualinės raiškos saugomų kultūrinių kraštovaizdžių.

LR BP sprendiniais šioje teritorijoje, į kurią patenka Joniškio rajono savivaldybė, numatoma:

- įveiklinti kultūros paveldą rekreacinėms reikmėms;
- vystyti rekreacinę ir paslaugų infrastruktūrą, didinti lankytojų skaičių;
- kurti bendrus teritorijų planavimo dokumentus pasitelkiant savivaldybių partnerystes.

Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo kryptys

I-oje ir II-oje alternatyvose numatomos analogiškos kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo kryptys, kurios užtikrina kultūros paveldo ir istorinio kraštovaizdžio apsaugą ir tvarkymą bei nykimo prevenciją. Alternatyvos yra palankios kultūros paveldo apsaugai, prioritetas teikiamas kultūros vertybių naudojimui viešai paskirčiai, kultūros, rekreacijos ir turizmo reikmėms, savivaldybės teritorijos savitumo raiškos, kultūros paveldo ir istorinio kraštovaizdžio integralumo užtikrinimui.

Tvarkybos ir naudojimo kryptys:

- kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais, reglamentais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais;
- Joniškio miesto centrinė dalis „Vietinės reikšmės Urbanistikos paminklo UV-15 Joniškio mieste sklypų suplanavimo projektas“ (TPD registracijos Nr. T00010432), kuriame detalizuotos žemės sklypų ribos, patenkančios į Joniškio mieste esantį Urbanistikos paminklą UV-15. Ši teritorija šiuo metu priskiriama Joniškio miesto istorinei daliai (unikalus kodas 17084);
- Žagarės miesto centrinė dalis tvarkoma vadovaujantis „Vietinės reikšmės Urbanistikos paminklo UV-58 Žagarės mieste sklypų suplanavimo projektas“ (TPD registracijos Nr. T00010433), kuriame pateiktos žemės sklypų dalys, patenkančios į Žagarės miesto istorinę dalį (unikalus kodas 17127) bei į Žagarės senojo miesto vietą (unikalus kodas 30333), anksčiau identifikuotus kaip Urbanistikos paminklas UV-28;
- kultūros paveldo objektams, esantiems Žagarės regioninio parko teritorijoje, priežiūros, tvarkymo ir naudojimo sąlygas nustato šio parko apsaugos reglamentas, planavimo schema, teritorijos ir zonų ribų bei tvarkymo specialieji planai ir šių objektų apsaugos reglamentai bei kitais aktais nustatyti paveldosauginiai reikalavimai;
- visų objektų, įrašytų į Kultūros vertybių registrą, teritorijoms ir jų apsaugos zonoms yra taikomi Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo V skyriaus 59 ir 60 str. reikalavimai;
- archeologijos paveldo objektų tvarkybai nustatoma konservavimo kryptis (LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, 11 str. 5 dalis);

- visoms neveikiančių kapinių teritorijoms nustatoma konservacinė žemės naudojimo paskirtis;
- į kultūros vertybių registrą įrašytos laidojimo vietos naudojamos viešam pažinimui ir naudojimui bei viešajai pagarbai;
- Joniškio rajono savivaldybėje kultūros paveldo teritorinis pasiskirstymas atspindi istorinių centrų urbanistinį tęstinumą ir dvarų bei kaimo kultūros raišką rajono teritorijoje – didelė dalis vertybių yra susitelkusi Joniškio ir Žagarės miestų istorinėse dalyse, buvusių dvarų teritorijose, miestelių centrinėse dalyse ir prie pagrindinių istorinių kelių. Joniškio ir Žagarės miestuose privaloma formuoti nuoseklų, kultūros paveldo vertybių apsaugą užtikrinantį miestiskąjį kraštovaizdį, kuris turi didelį potencialą būti pritaikytas ne tik saugojimui, bet ir visuomenės edukacijai, turizmui bei rekreacinei plėtrai;
- objektams, kurie išsaugoti ir registruoti, bet nėra nustatyta ar tiksliai apibrėžtų vertingųjų savybių ar apsaugos zonų, būtina peržiūrėti paveldosauginius sprendimus ir inicijuoti papildomus tyrimus, ypač objektams, kurių kultūrinė reikšmė yra akivaizdi, tačiau formaliai dar nėra iki galo įvertinta. Tokiems objektams būtina rengti specialiuosius paveldosaugos planus, nustatyti vertingąsias savybes bei apsaugos zonas, siekiant užtikrinti jų išsaugojimą ateities kartoms;
- Joniškio rajono savivaldybės kultūros paveldas turi didelį rekreacinį, edukacinį ir turistinį potencialą, kuris kol kas nepakankamai atskleistas ir pritaikytas turizmui. Krašto pažinimo tikslais į turizmo maršrutus įtrauktos 17 nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių, pasižyminčių didžiausiu kultūriniu potencialu: 13 kompleksų, 2 pavieniai objektai ir 2 vietovės.

Nekilnojamojo kultūros paveldo įveiklinimo kryptys

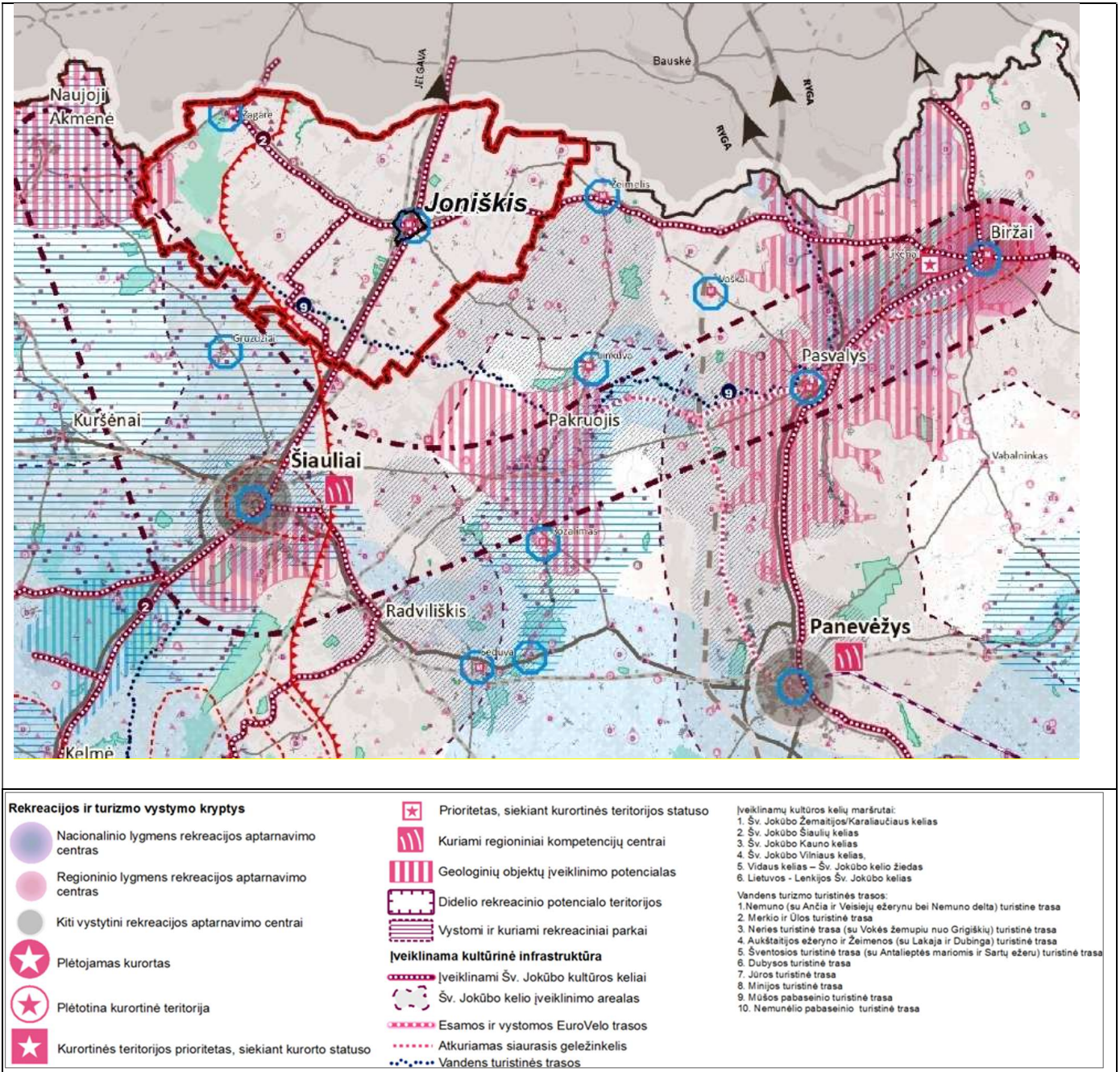
I-oje ir II-oje alternatyvose numatomos analogiškos kultūros paveldo įveiklinimo kryptys:

- skatinti regiono savivaldybių ir Latvijos Respublikos bendradarbiavimą, rengiant bendrus Rytų Žemaitijos regioninės reikšmės kultūros paveldo arealo įveiklinimo ir rekreacijos planus;
- kultūros paveldo objektus kartu su gamtos paminklais, kaip kultūrinio – pažintinio turizmo išteklius, pritaikyti viešajam pažinimui ir naudojimui, visuomenės švietimui ir kultūriniam – pažintiniam turizmui plėtoti;
- naudoti ir įveiklinti rekreacinėms reikmėms Rytų Žemaitijos regioninės reikšmės kultūros paveldo arealo kultūrinius kraštovaizdžius, didinti jų lankomumą, lankytojų skaičių, plėtoti aptarnavimo infrastruktūrą;
- Žagarės miestą plėtoti kaip vystytiną kultūros ir turizmo aptarnavimo centrą.

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, tvarkybos ir naudojimo kryptys Bendrųjų sprendinių I-oje ir II-oje alternatyvose yra analogiškos.

8. REKREACIJOS IR TURIZMO VYSTYMO KRYPTYS

Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano kontekste (T00087007) Joniškio rajono teritorija nepriskiriama didelio rekreacinio potencialo teritorijoms ir rekreacijos aptarnavimo centrų grupei, tačiau Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje esantys nekilnojamojo kultūros paveldo objektai turi didelį rekreacinį, edukacinį ir turistinį potencialą.

8.1.1 pav. Ištrauka iš Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano brėžinio „Kultūros politika ir rekreacija“ (šaltinis www.tpdris.lt)

Rekreacijos ir turizmo vystymo kryptys

Rekreacijos ir turizmo plėtojimo kryptys formuojamos įvertinant Joniškio rajono savivaldybės 2015-2027 metų strateginio plėtros plano uždavinius, kuriuose siekiama skatinti kultūrinio turizmo plėtrą ir gerinti rekreacinę aplinką:

- plėtoti Joniškio miestą ir Žagarės miestą kaip rekreacijos ir turizmo centrus kuriant turizmo ir poilsio organizavimo sektoriaus infrastruktūrą;
- Joniškio miestas nepriskirtas svarbių rekreacijos aptarnavimo centrų grupei, tačiau dėl miestą ir rajoną kertančių svarbių tarptautinių magistralinių kelių tai svarbi tranzito vietovė, kurioje gali būti išnaudotos maršrutų tęstinumo galimybės gretimose savivaldybėse ir Latvijos Respublikoje, bei kuriama su tuo susijusi turizmo paslaugų plėtra;
- dėl unikalaus miestietiško kraštovaizdžio, turtingo kultūrinio ir istorinio palikimo Žagarės miestą plėtoti kai savivaldybės ir Šiaurės Lietuvos kultūros centrą;
- puoselėti ir saugoti Joniškio miesto teritorijoje išskirta miestiškojo kultūrinio kraštovaizdžio vietovę, pritaikyti visuomenės poreikiams nekilnojamojo kultūros paveldo pastatus;
- plėtoti rekreacinę infrastruktūrą pritaikant gyventojų poreikiams Joniškio miesto poilsio zoną Sidabrą;
- vystyti 14 lokalių rekreacinių zonų prie vandens telkinių kaimo vietovėse (Kemsių tv., Skaistričio karj., Smalių tv., Maldenių tv., Jurdaičių (Endriškių tv.), Daunoravos I ir II tv., Drąsutaičių tv., Mielaičių tv., Mikžiūnų tv., Linkaičių II tv., Beržėnų tv.). Vandens telkinius pritaikyti vandens pramogoms ir vandens sportui;
- urbanistiniuose centruose plėsti žaliųjų plotų sistemą, kurti viešąsias erdves;
- kurti Šv. Jokūbo paveldo kelio (piligrimystės kelio) - Šiaulių kelio žiedo aptarnaujamą infrastruktūrą, plėtoti informacinę sklaidą, įveiklinti maksimalų kiekį kultūros keliais pasiekiamų kultūros paveldo objektų, vietų ir vietovių, juos pritaikyti piligrimų gyvenimui, gerinti nepažeidžiant vertingųjų savybių, jų infrastruktūros kokybę. Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje Šv. Jokūbo Šiaulių kelio žiedas šakoja į Žagarę ir Biržus per Joniškį ir Žeimelį;
- į M. K. Čiurlionio kultūros kelio maršrutą įtraukti Sofijos Kymantienės-Čiurlionienės gimtąjį namą (Bažnyčios g. 3, Joniškis);
- plėtoti viešąją autoturizmo infrastruktūrą, vykdyti trasų ir objektų žymėjimą;
- plėtoti ir populiarinti bemotorio transporto infrastruktūrą, nutiesti dviračių taką, jungianti savivaldybės rekreacinius centrus – Joniškį ir Žagarę bei kitus lankytinus objektus ir urbanistinius centrus, įrengti reikiamą infrastruktūrą;
- skatinti kultūrinio turizmo plėtrą, didinti turizmo paslaugų ir produktų įvairovę bei pasiūlą, kurti naujus turizmo maršrutus į juos įtraukiant Europos žydų kultūros paveldo kelio objektus (Joniškio sinagogų kompleksas (kodas 1354));
- išsaugoti lankytinus objektus – muziejus (Joniškio istorijos ir kultūros muziejus; Joniškio krepšinio muziejus; Joniškio stalo teniso muziejus, privatus muziejus Puodų namas; Sofijos Kymantienės-Čiurlionienės gimtasis namas; Tėvo Stanislavo namelis Juodeikiuose (pradėtas kurti));
- populiarinti gamtos turizmo takus (Žagarės ozo pažintinis takas; Mūšos tyrelio pažintinis takas; Skaistgirio basų kojų takas);
- kultūrinio turizmo tikslais į turimo maršrutus įtraukti 2 vietoves – Joniškio ir Žagarės miestų istorinės dalis, kurias kerta Šv. Jokūbo Šiaulių kelio žiedo ir Europos žydų kultūros kelio maršrutai, 15 nekilnojamo kultūros paveldo vertybių, pasižyminčių didžiausiu kultūriniu potencialu, ir 3 gamtos paminklus:

8.1.1 lentelė. Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje esančios nekilnojamojo kultūros paveldo vertybės ir gamtos paminklai, pasižymintys didžiausiu kultūriniu potencialu

Nr.	Unikalus KVR objekto kodas	Pilnas pavadinimas	Adresas	Objekto reikšmingumo lygmuo
Kompleksai ir pavieniai objektai				
1	965	Žagarės dvaro sodyba	Joniškio rajono sav., Žagarės sen.	Nacionalinis
2.	131	Didžiosios Daunoravos dvaro sodyba	Joniškio rajono sav., Satkūnų sen., Daunoravos k.	Regioninis
3.	132	Jakiškių dvaro sodyba	Joniškio rajono sav., Joniškio sen., Jakiškių k., Dvaro g. 4	Regioninis
4.	23679	Joniškio sinagogų komplekso Baltoji sinagoga	Joniškio rajono sav., Joniškio sen., Joniškio m., Rotušės g. 2	Regioninis
5.	23680	Joniškio sinagogų komplekso Raudonoji sinagoga	Joniškio rajono sav., Joniškio sen., Joniškio m., Rotušės g. 4	Regioninis
6.	2482	Joniškio Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčia	Joniškio rajono sav., Joniškio sen., Joniškio m., Bažnyčios g. 3	Regioninis
7.	-	Juodeikių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia	Joniškio rajono sav., Juodeikiai, Vytauto g. 8	-
8.	43298	Naujosios Žagarės Šv. Petro ir Povilo bažnyčia	Joniškio rajono sav., Žagarės sen., Žagarės m., Miesto a. 1	Regioninis
9.	23857	Žagarės piliakalnio su gyvenvietė piliakalnis, vad. Žvelgaičio kalnu	Joniškio rajono sav., Žagarės sen., Žagarės m.	Nacionalinis
10.	23859	Žagarės II piliakalnis, vad. Raktūvės piliakalniu	Joniškio rajono sav., Žagarės sen., Žagarės m.	Nacionalinis
11.	23854	Kalnelio piliakalnis su gyvenvietė (Sidabrės piliakalnis)	Joniškio rajono sav., Joniškio sen., Kalnelio k.	Nacionalinis
12.	12227	Jakiškių Šv. Ignaco Lojolos (Maironių koplyčia)	Joniškio rajono sav., Joniškio sen., Jakiškių k.,	Regioninis
13.	29615	Lietuvos partizanų „Genio“ rinktinės stovyklos vieta	Joniškio rajono sav., Gaižaičių sen., Juodeikių k.,	Nacionalinis
14.	44850	Joniškio Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčios parapijinių pastatų kompleksas (Sofijos Kymantienės-Čiurlionienės gimtasis namas)	Joniškio rajono sav., Joniškio sen., Joniškio m., Bažnyčios g. 1	Vietinis
15.	1354	Joniškio sinagogų kompleksas	Joniškio rajono sav., Joniškio sen., Joniškio m., Rotušės g. 2, 4	Regioninis
Vietovės				
16.	17084	Joniškio miesto istorinė dalis	Joniškio miestas	Regioninis
17.	17127	Žagarės miesto istorinė dalis	Žagarės miestas	Regioninis
Gamtos paminklai				
18.	-	Žagarės ozas	Joniškio r. sav. Žagarės sen., Žagarės m., Žvelgaičių k., Joniškio miškų urėdijos Žagarės g-jos (19 kv., 1-3, 39 skl.) teritorija, Žagarės regioninis parkas, Žagarės urbanistinis draustinis	Valstybės saugomas, nacionalinis
19.	-	Žagarės atodanga	Joniškio r. sav. Žagarės sen., Žagarės m., Žagarės regioninis parkas	Valstybės saugomas, nacionalinis
20.	-	Švėtės atodanga	Joniškio r. sav. Žagarės sen., Žagarės regioninis parkas, Švėtės botaninis draustinis	Valstybės saugomas, nacionalinis

Rekreacijos ir turizmo vystymo kryptys Bendrųjų sprendinių I -oje ir II-oje alternatyvose yra analogiškos.